

T.C.

**ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI**

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK AKADEMİK KÜTÜPHANE
EĞİTİMİNİN ADDIE ÖĞRETİM TASARIM MODELİ İLE GELİŞTİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ZÜHAL ÇİFTÇİBAŞI

**Tez Danışmanı
DOÇ. DR. ÖZDEN ŞAHİN İZMİRLİ**

ÇANAKKALE – 2023

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK AKADEMİK KÜTÜPHANE
EĞİTİMİNİN ADDIE ÖĞRETİM TASARIM MODELİ İLE GELİŞTİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ZÜHAL ÇİFTCİBAŞI

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Özden ŞAHİN İZMİRLİ

Bu çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri
Koordinasyon Birimince desteklenmiştir.

Proje No: SYL-2022-4255

ÇANAKKALE – 2023

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Zühal ÇİFTCİBAŞI tarafından Doç. Dr. Özden ŞAHİN İZMİRLİ yönetiminde hazırlanan ve 16/06/2023 tarihinde aşağıdaki jüri karşısında sunulan “**Üniversite Öğrencilerine Yönelik Akademik Kütüphane Eğitiminin ADDIE Öğretim Tasarım Modeli İle Geliştirilmesi**” başlıklı çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü **Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Anabilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak oy birliği/oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Doç. Dr. Özden ŞAHİN İZMİRLİ

(Danışman)

Prof. Dr. Salih Zeki GENÇ

Prof. Dr. Cem ÇUHADAR

.....

.....

.....

Tez No : .....

Tez Savunma Tarihi : 16/06/2023

.....
Prof. Dr. Ahmet Evren ERGİNAL

Enstitü Müdürü

.././20..

ETİK BEYAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kuralları'na uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi taahhüt ve beyan ederim.

Zühal ÇİFTÇİBAŞI

16.06.2023

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim süresince yoluma ışık tutan, yüzümü gülümseten, değerli hissettiren, yeni deneyimlere kapılar açan çok değerli isimlere teşekkürü borç bilirim.

Yüksek lisans eğitimim ve tez çalışmam boyunca her aşamada akademik bilgisi ve deneyimiyle, ilgisi ve motivasyonu ile yolumu aydınlatan, akademik bilgimi güçlendiren, sayın danışman hocam Doç. Dr. ÖZDEN ŞAHİN İZMİRLİ'ye sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmama çok değerli katkılar sunan, süreç boyunca bilgi ve tecrübesiyle çalışmamın şekillenmesine birebir destek olan sayın hocam HAKAN AKGÜL'e, tüm sorularıma içtenlikle yanıt veren sayın hocam Necibe DERELİ'ye çok teşekkür ederim.

Yüksek Lisans eğitim sürecim ve tez çalışmam boyunca itinayla destek olan, beni yanıtsız bırakmayan ve çözümler sunan sayın hocam Doç Dr. SERKAN İZMİRLİ'ye; eğitmen videolarının çekim süreçlerinde taleplerime olumlu dönüt vererek eşsiz bir deneyim yaşamamı sağlayan ÇOMÜ Medya Merkezi Koordinatörü sayın UĞUR KARABULUT'a teşekkürlerimi sunarım.

Eğitimim ve tez çalışmam süresince desteklerini esirgemeyen başta Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanı sayın ERCAN ERENSAYIN'a ve ÇOMÜ Kütüphanesi'nde görev yapan çok değerli meslektaşlarım ve tüm mesai arkadaşlarıma ayrıca teşekkür ederim. Eğitim ve araştırmam süresince yol gösteren, destek olan, savunma heyecanımı birlikte paylaştığımız değerli Sevgi KIRMACI hocama da çok teşekkür ederim.

Ve değerli anneme, babama, kızkardeşime ve Ayşe anneme tüm destekleri için sonsuz teşekkür ederim. Son olarak hayatımın en önemli süreçlerinde olduğu gibi yüksek lisans sürecinde de eşsiz bir özveri ile yanımda duran, benimle birlikte yorulan, fedakarlık yapan kıymetli eşim ERDEM ÇİFTCİBAŞI'ya ve sabırla, minicik sevgi dolu kalbiyle hayatımın ışık kaynağı olan biricik oğlum EREN'e tüm kalbimle teşekkür ederim. Şimdi annesinin çalışmasının bitmesini sabırla bekleyen Eren'e verilen sözleri tutma zamanı...

Zühal ÇİFTCİBAŞI
Çanakkale, Haziran 2023

ÖZET

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK AKADEMİK KÜTÜPHANE EĞİTİMİNİN ADDIE ÖĞRETİM TASARIM MODELİ İLE GELİŞTİRİLMESİ

Zühal ÇİFTCİBAŞI

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Dr. Özden ŞAHİN İZMİRLİ

16/06/2023, 144

Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerine yönelik akademik kütüphane eğitiminin ADDIE Öğretim Tasarımı Modeli kullanılarak geliştirilmesi ve geliştirilen akademik kütüphane eğitiminin etkililik, verimlilik ve memnuniyet çerçevesinde kullanılabilirliğinin uzmanlara sunulan anket formu ve yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılarak incelenmesidir. Çalışma kapsamında; araştırmacı ile beraber bir uzaktan eğitim uzmanı ve bir BÖTE uzmanından oluşan öğretim tasarımı ekibi oluşturulmuş, ADDIE öğretim tasarımının analiz, tasarım, geliştirme, uygulama, değerlendirme adımlarına göre, çoklu ortam tasarım ilkelerine uygun, Moodle öğrenme yönetim sistemi kullanılarak bir e-Akademik Kütüphane Eğitimi tasarlanmıştır. Tasarlanan eğitimin kullanılabilirliği etkililik, verimlilik, memnuniyet bağlamında 13 uzmanın eğitim sistemine kayıt olmaları, sistemi incelemeleri ve araştırmacı tarafından hazırlanan kullanılabilirliğe yönelik anketi yanıtlamalarının ardından görüşmeyi kabul eden 6 uzman ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılarak değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda tasarlanan sistemin amaca uygun bir tasarıma sahip olduğu, kullanılabilirliğinin etkili, verimli ve memnuniyet uyandırıcı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte eğitim sisteminde teknik bazı düzenlemeler gerektiği ulaşılan sonuçlar arasındadır.

Anahtar Kelimeler: Akademik kütüphane, Öğretim tasarımı, Addie, Üniversite kütüphanesi, Akademik kütüphane eğitimi, Çevrimiçi eğitim

ABSTRACT

DESIGNING THE ACADEMIC LIBRARY INSTRUCTION FOR UNIVERSITY STUDENTS WITH ADDIE INSTRUCTIONAL DESIGN MODEL

Zühal ÇİFTÇİBAŞI

Çanakkale Onsekiz Mart University

School of Graduate Studies

Master of Science Thesis in Computer Education and Instructional Technology

Advisor: Assoc.Prof.Dr. Özden ŞAHİN İZMİRLİ

16/06/2023, 201

The aim of this study is to develop academic library instruction for university students using the ADDIE Instructional Design Model and to examine the usability of the developed academic library instruction within the framework of effectiveness, efficiency and satisfaction through a questionnaire form and semi-structured interviews with experts. Within the scope of the study, an instructional design team consisting of the researcher, a distance education specialist and an Computer Education and Instructional Technology specialist was formed, and an e-Academic Library Instruction was designed according to the analysis, design, development, implementation, and evaluation steps of the ADDIE instructional design, using the Moodle learning management system in accordance with the principles of multimedia design. The usability of the designed instruction was evaluated in terms of effectiveness, efficiency and satisfaction by conducting semi-structured interviews with 6 experts who agreed to be interviewed after 13 experts registered to the training system, examined the system and answered the usability questionnaire prepared by the researcher. As a result of the research, it was concluded that the designed system has a design suitable for the purpose and its usability is effective, efficient and satisfactory. However, some technical adjustments are needed in the education system.

Keywords: Academic library, Instructional design, Addie, University library, Academic library instruction, Online education

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	i
ETİK BEYAN	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR	ix
TABLolar DİZİNİ	x
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xi

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem Durum.....	2
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.2.1. Araştırma Soruları.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	4
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	6
1.5. Araştırmanın Varsayımları.....	6
1.6. Tanımlar.....	6

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Kavramsal Çerçeve	7
2.1.1. Akademik Kütüphane	7
2.1.2. Akademik Kütüphane Eğitimi	9
2.2. Kuramsal Çerçeve.....	11
2.2.1. Öğretim Tasarımı, Öğretim Tasarımı Modeli ve ADDIE Öğretim Tasarım Modeli.....	12
Analiz.....	13
Tasarım	14

Geliştirme	14
Uygulama.....	14
Değerlendirme	14
2.2.2. Öğrenme Ortamlarında Kullanılabilirlik.....	15
2.2.3. Çoklu Ortam Tasarım İlkeleri	16
2.3. İlgili Araştırmalar.....	18
2.3.1. Akademik Kütüphane Eğitimi İle İlgili Araştırmalar	18
2.3.2. Akademik Kütüphane Eğitiminin Tasarlanması İle İlgili Araştırmalar.....	24
2.3.3. Dijital Ortamlarda Kütüphane Hizmetlerinin Kullanılabilirlik İncelemeleri İle İlgili Araştırmalar	35

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ VE İŞLEM SÜRECİ

3.1 . Araştırma Modeli	38
3.2. Çalışma Grubu.	38
3.3. Veri Toplama Araçları	40
3.3.1. e-Akademik Kütüphane Eğitimi'nin" Kullanılabilirliğine İlişkin Uzmanlara Yönelik Anket Formu	40
3.3.2. e-Akademik Kütüphane Eğitimi'nin" Kullanılabilirliğine İlişkin Uzmanlara Yönelik Görüşme Formu	42
3.4. İşlem Süreci	44
3.4.1. Akademik Kütüphane Eğitiminin ADDIE Modeline göre Tasarlanması	45
Analiz.....	45
Tasarım	47
Geliştirme	50
Uygulama.....	52
Değerlendirme	52
3.5. Verilerin Toplanması	53
3.6. Araştırmacının Rolü.....	54
3.7. Verilerin Analizi	55
3.8. Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği	56

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM **ARAŞTIRMA BULGULARI**

4.1. ADDIE Öğretim Tasarımı Modeli İle Geliştirilen e-Akademik Kütüphane Eğitime Yönelik Hazırlanan Görsel Senaryolara İlişkin Bulgular	57
4.2. ADDIE Öğretim Tasarımı Modeli İle Geliştirilen e-Akademik Kütüphane Eğitimi'nin Geliştirildiği Modüle İlişkin Bulgular	62
4.3. ADDIE Öğretim Tasarımı Modeli İle Geliştirilen e-Akademik Kütüphane Eğitimi'nin Kullanılabilirliğine İlişkin Bulgular	67
4.4. ADDIE Öğretim Tasarım Modeli ile Geliştirilen e-Akademik Kütüphane Eğitimi'nin Kullanılabilirliğine İlişkin Uzman Görüşlerine Dair Bulgular.....	73
4.4.1. e-Akademik Kütüphane Eğitimi'nin Etkililiğine Dair Uzman Görüşlerine İlişkin Bulgular	76
4.4.2. e-Akademik Kütüphane Eğitimi'nin Verimliliğine Dair Uzman Görüşlerine İlişkin Bulgular	80
4.4.3. e-Akademik Kütüphane Eğitimi'ne Dair Memnuniyet Boyutundaki Uzman Görüşlerine İlişkin Bulgular	86

BEŞİNCİ BÖLÜM **SONUÇ VE ÖNERİLER**

5.1. Sonuçlar	94
5.2. Öneriler	97
KAYNAKÇA	99
EKLER	I
EK1. ETİK KURUL İZİNİ.....	I
EK 2. "E-AKADEMİK KÜTÜPHANE EĞİTİMİ'NİN" KULLANILABİLİRLİĞİNE YÖNELİK UZMAN GÖRÜŞME FORMU	II
EK 3. "E-AKADEMİK KÜTÜPHANE EĞİTİMİ'NİN" KULLANILABİLİRLİĞİNE İLİŞKİN UZMANLARA YÖNELİK ANKET FORMU.....	V
EK 4. GÖRSEL SENARYOLAR	VIII
ÖZGEÇMİŞ.....	XIV

SİMGELER VE KISALTMALAR

BAP	Bilimsel Araştırma Projeleri
BÖTE	Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi
ÇOMÜ	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
ISO	International Organization for Standardization

TABLolar DİZİNİ

Tablo No.	Tablo Adı	Sayfa No.
Tablo 1	İşlem süreci	44
Tablo 2	Görüşmeye katılan uzman grubu tarih saat ve kod bilgileri	52
Tablo 3	e-Akademik Kütüphane Eğitiminin kullanılabilirlik bağlamında etkililik değerlendirmesi	60
Tablo 4	e-Akademik Kütüphane Eğitiminin kullanılabilirlik bağlamında verimlilik değerlendirmesi	62
Tablo 5	e-Akademik Kütüphane Eğitiminin kullanılabilirlik bağlamında memnuniyet değerlendirmesi	63
Tablo 6	Görüşme verilerinden oluşturulan tema, alt tema, kod ve alt kodlar	73
Tablo 7	Kod bulutu görüntüsü	74

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No.	Şekil Adı	Sayfa No.
Şekil 1	Araştırmanın kuramsal çerçevesi	11
Şekil 2	Geliştirilmiş ADDIE Modeli (Ocak vd., 2015).	13
Şekil 3	Çoklu ortam tasarım ilkeleri (Mayer, 2009).	16
Şekil 4	Mobil uygulamanın kâğıt prototipine ait ekran görüntüleri (Kocadere, 2019)	30
Şekil 5	Biyoloji eğitiminden çizgi film (Webb ve Hoover, 2015)	33
Şekil 6	Öğretim Tasarım Ekibi	40
Şekil 7	Uzmanlara Yönelik Anket Formu Geliştirme Süreci	42
Şekil 8	Görüşme formunun hazırlanması süreci	44
Şekil 9	Bilişsel alana yönelik amaçlar	48
Şekil 10	Duyuşsal alana yönelik amaçlar	49
Şekil 11	Görsel senaryolar	50
Şekil 12	Yeşil perde ile çekilen video görüntüsü	52
Şekil 13	Hazırlanan eğitim dosyaları ve bir dosya içerik örneği:	52
Şekil 14	Veri toplama süreci	55
Şekil 15	Görsel senaryo örneği -1	58
Şekil 16	Görsel senaryo örneği -2	59
Şekil 17	Görsel senaryo örneği -3	59
Şekil 18	Görsel senaryo örneği -4	60
Şekil 19	Görsel senaryo örneği -5	61
Şekil 20	Görsel senaryo örneği -6	61
Şekil 21	e-Akademik Kütüphane Eğitimi ana sayfası	63

Şekil 22	e-Akademik Kütüphane Eğitimi'ne giriş arayüzü	64
Şekil 23	e-Akademik Kütüphane Eğitimi konu listesi ekranı	65
Şekil 24	e-Akademik Kütüphane Eğitimi sisteminde eğitim videosu başlangıç görünümü	65
Şekil 25	e-Akademik Kütüphane Eğitimi sisteminde yer alan eğitim videosundan bir görünüm	66
Şekil 26	e-Akademik Kütüphane Eğitimi sisteminde eğitim içeriğinden bir görünüm	66
Şekil 27	e-Akademik Kütüphane Eğitimi sisteminde değerlendirme kısmından bir görünüm	67
Şekil 28	e-Akademik kütüphane eğitimi sisteminde eğitim içeriğinden bir görünüm	67
Şekil 29	Akademik Kütüphane Eğitiminin etkililiğine yönelik kod haritası (n=6)	77
Şekil 30	e-Akademik Kütüphane Eğitiminin verimliliğine yönelik kod haritası (n=6)	81
Şekil 31	e-Akademik Kütüphane Eğitiminden duyulan memnuniyet kod haritası (n=6)	87

BİRİNCİ BÖLÜM GİRİŞ

Bilimin ve bilginin merkezi olan üniversiteler, ülkelerin gelişimleri için donanımlı bireyler yetiştirme noktasında başrolde olan kurumlardır. Eğitim ve öğretimin kalitesinin artırılması, araştırmacı bireylerin topluma kazandırılması, bilginin etik sınırlar dahilinde korunması, yayılması ve çoğaltılması gibi sorumlulukları olan üniversitelerin en kritik birimlerinden birisi de kütüphanelerdir. Üniversite kütüphaneleri ya da literatürdeki diğer adıyla akademik kütüphaneler öğrencilerin ve akademisyenlerin bilgi gereksinimlerini karşıladıkları en değerli birimdir (Al Şensoy ve Midilli Sarı, 2020). Bununla birlikte üniversitelerin altyapılarını oluşturan önemli öğelerden birinin de kütüphaneler olduğu alanyazında açıkça ifade edilmiştir (Çelik ve Uçak, 1993). Akademik kütüphaneler araştırmacıların ihtiyaç duydukları bilgiye ihtiyaç duydukları zamanda erişebilmelerini sağlayabilmek için gerekli altyapıyı oluşturmayı amaçlar (Çakın, 2000). Bu kapsamda kullanıcı ihtiyaçları odaklı hizmet planlarını geliştirmek, akademik kütüphanelerin en önemli görevlerinden biri olarak ifade edilebilir.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan hızlı gelişmeler eğitim sistemini ve akademik kurumları da etkilemiş ve değişimler meydana gelmiştir. Bu değişimlerin yansımaları akademik kütüphanelerde de görülmüş; merkezinde “kitap” olan akademik kütüphaneler artık kullanıcıyı merkeze alarak hizmetlerini bu yönde planlamaya başlamışlardır (Jain ve Villanueva, 2013). Kullanıcı odaklı hizmet ve bilgiye erişim dendiğinde ele alınması gereken odak nokta kullanıcı eğitimleridir. Literatürde kullanıcı eğitiminin yanı sıra; akademik kütüphane eğitimi, kütüphane oryantasyonu gibi kullanımlarında yer aldığı görülmektedir. Brown'a (2017) göre kütüphane eğitimleri, öğrencilerin üniversite hayatına uyum sağlamaları ve kütüphane kavramını öğrenerek eğitim hayatlarına kütüphaneyi dahil etmelerini sağlamak için önemli bir araçtır. Kütüphane eğitimleri; kütüphaneye sunulan hizmetler, kütüphanenin sahip olduğu elektronik ve basılı kaynaklar, fiziki imkanlar ve kütüphane kullanım kuralları hakkında bilgilerin verildiği programlardır.

1.1. Problem Durum

Akademik kütüphane eğitimleri planlanırken çeşitli öğretim tasarımları ve eğitim araçlarından yararlanılarak içeriğin en doğru şekilde aktarılabilceği, kullanıcıların dikkatini çekecek ve öğrenmelerini sağlayacak programlar oluşturmak hedeflenmektedir. Örneğin; Regan ve arkadaşları (2018) çalışmalarında ADDIE öğretim tasarım modeli ile sanal ortamda, etkileşimli öğrenme etkinliklerini içeren senaryo tabanlı bir kütüphane eğitimi geliştirmiş ve bu eğitimin öğrencilerin kütüphane, kütüphaneci ve bilgiye erişim farkındalıklarını olumlu yönde etkilediğini ifade etmişlerdir. Başka bir araştırmada ise akademik kütüphane eğitiminde değerlendirme, öğretme ve öğrenmeyi bütün bir çerçeve olarak ele alan tek oturumluk, kurs formatında eğitimler planlanmış ve eğitimler sonunda ICE (Fikirler-Bağlantılar-Uzantılar) yaklaşımına dayalı değerlendirmeler yapılarak kütüphane eğitiminin etkililiği incelenmiştir (Diao, 2021). Kaneko ve arkadaşlarının (2018) çalışmalarında kütüphane eğitimleri zorunlu kurslar olarak planlanmış ve ADDIE modeline dayalı bir mobil oyun platformu geliştirilmiş, deney grubu mobil oyunu kullanırken kontrol grubu ise çevrimiçi eğitim ile kütüphane eğitimi almıştır. Bir başka araştırmada web tabanlı kullanıcı eğitiminin önemine ve kütüphane eğitimine teknolojik ortamları dahil etmenin kullanıcılara ulaşma noktasında büyük bir avantaj olduğu ifade edilmiştir (Işık, 2013). Bu bağlamda kütüphane eğitimlerinin geliştirilmesinden bahsedilirken, tasarlanan eğitimlerin kullanıcılar üzerindeki etkilerinin ölçülmesinde de bahsetmek gerekmektedir. Literatüre bakıldığında kullanılabilirlik ölçütünün kütüphane hizmetlerinin çeşitli alanlarında kalite belirleyicisi olarak kullanıldığı görülmektedir. Alanyazında kütüphane web sayfalarının kullanılabilirliğinin ölçüldüğü çalışmalar daha çok yer almakla beraber dijital kütüphanelerin kullanılabilirliğinin de ölçüldüğü ve elde edilen veriler ışığında iyileştirmeler yapıldığı ve öneriler sunulduğu görülmüştür (Akın 2015 ; Buchanan ve Salako 2009 ; Gürses 2006 ; Panth 2015).

Literatürde incelenen çalışmalara göre ADDIE modelinin kütüphane eğitimlerinde tercih edilen öğretim tasarımı modellerinden olduğunu ve kütüphane eğitim ortamlarının elektronik platformlarda tasarlanmasının ve uygulanmasının tercih edildiğini ifade etmek yerinde olacaktır. Ayrıca literatürde dijital kütüphane hizmetlerinin değerlendirme süreçlerinde kullanılabilirlik kriterlerine göre çalışmaların yapıldığı görülmüştür. Bu bağlamda ulusal literatür ve güncel uygulamalar incelendiğinde kütüphane eğitimlerinin

tasarımı ile ilgili çok az çalışmanın yapılmış olması, tasarım süreçlerinde öğretim tasarımının yer almaması ve yine ulusal literatürde ADDIE Modeline dayalı kütüphane eğitiminin tasarlanmasına yönelik herhangi bir çalışmaya rastlanmaması ve kütüphane eğitimlerinin değerlendirme süreçlerinde kullanılabilirlik ölçütlerine yer verilmemesi ulusal literatürdeki boşluk olarak ifade edilebilir. Akademik kütüphane eğitimlerinde öğretim tasarımının işe koşulmaması, teknolojik eğitim ortamları yerine geleneksel yöntemlerin tercih edilmesi, tasarlanan eğitimlerin kullanılabilirlik gibi ölçütler kullanılarak değerlendirilmemesi, öğrenciler için ilgi çekici olmayan ve dolayısıyla etkili öğrenmenin gerçekleşmediği kütüphane eğitim programlarının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu problem duruma yönelik gerçekleştirilen araştırmada, üniversite öğrencilerine yönelik ADDIE öğretim tasarım modeli ile bir e-Akademik Kütüphane Eğitimi geliştirilmesi amaçlanmıştır. Söz konusu eğitimin geliştirilme sürecinde öğretim tasarımı aşamalarına (analiz, tasarım, geliştirme, uygulama, değerlendirme) göre işlemler yürütülmüştür. Bu bağlamda geliştirilen e-Akademik Kütüphane Eğitim Sisteminin Moodle kullanılarak tasarlanması ve çoklu ortam tasarım ilkelerine göre geliştirilen etkileşimli video içerikleri ile oluşturulması bakımından ve eğitimin kullanılabilirliğinin etkililik, verimlilik ve memnuniyet bağlamında değerlendirilmesi yönüyle de bu araştırmanın ulusal literatürde özgün bir değere sahip olduğu belirtilebilir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerine yönelik akademik kütüphane eğitiminin ADDIE Öğretim Tasarımı Modeli kullanılarak geliştirilmesi ve geliştirilen akademik kütüphane eğitiminin etkililik, verimlilik ve memnuniyet çerçevesinde kullanılabilirliğinin anket ve uzman görüşleri alınarak incelenmesidir.

1.2.1. Araştırma Soruları

- 1) ADDIE Öğretim Tasarımı Modeli ile geliştirilen e-Akademik Kütüphane Eğitimine yönelik hazırlanan görsel senaryolar nasıldır?
- 2) ADDIE Öğretim Tasarımı Modeli ile geliştirilen e-Akademik Kütüphane Eğitimi'nin geliştirildiği modül nasıldır?

3) ADDIE Öğretim Tasarım Modeli ile geliştirilen e-Akademik Kütüphane Eğitimi'nin kullanılabilirliği nasıldır?

4) ADDIE Öğretim Tasarım Modeli ile geliştirilen e-Akademik Kütüphane Eğitimi'nin kullanılabilirliğine ilişkin uzman görüşleri nelerdir?

4.1) e-Akademik Kütüphane Eğitimi'nin etkililiğine dair uzman görüşleri nelerdir?

4.2) e-Akademik Kütüphane Eğitimi'nin verimliliğine dair uzman görüşleri nelerdir?

4.3) e-Akademik Kütüphane Eğitimi'ne dair memnuniyet boyutundaki uzman görüşleri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Akademik kütüphane eğitimleri; kütüphane hizmetlerinin sorunsuz verilebilmesi, bağlı olunan kurumun amaç ve hedeflerine ulaşmasına katkı sağlanması, üniversitenin bilimsel başarılarının desteklenmesi bakımından önemli unsurlardan biridir (Allen ve Taylor, 2017). Akademik kütüphane eğitimleri farklı formatlarda, farklı hedef kitlelere farklı yöntemlerle uygulanmak üzere planlanabilmektedir. Örneğin UKM Kütüphanesinde yapılan bir çalışmada Kütüphane Bilgi Beceri Kursu adı altında bir eğitim modülü geliştirilmiş, bu modül aylık olarak tüm akademik, idari personel ve öğrencilere uygulanmak üzere dört ana modül şeklinde planlanmıştır (Shaari vd., 2012). Başka bir çalışmaya bakıldığında Middle Tennessee State University kütüphanesinde geliştirilen “Lib Go” adlı oyun ile kütüphane eğitimine oyunlaştırma ve etkileşimli hikaye anlatımı öğeleri dahil edilmiştir (Reed ve Miller, 2020). University of Chicago Library de yapılan diğer bir çalışmada ise üniversite öğrencilerine yönelik “Kütüphane Eğitim Kampı” adıyla istasyonlar halinde planlanan ve sonunda ödül verilen bir akademik kütüphane eğitimi uygulanmıştır (Starkey vd., 2018). Akademik kütüphaneler odağında yapılan başka bir çalışmada ise üniversite öğrencilerine sınıf ortamında tek oturumluk kütüphane eğitimi konulu dersler kütüphaneciler ve akademisyenler işbirliği ile planlanırken, eğitimlere paralel olarak ICE yaklaşımına dayalı değerlendirme çizelgeleri oluşturulmuş, öğrenme ve değerlendirme ilişkisi üzerinde durulmuştur (Diao, 2021). Öğrencilerin ve araştırmacıların bilgiye erişim süreçlerinde akademik kütüphane eğitimlerinin yadsınamaz bir payı vardır (Işık, 2010). Kütüphane eğitimleri ile öğrencilerin kütüphane ile ilgili tüm detaylara hakim olabilmeleri, kütüphaneyi

tüm imkanları ile aktif kullanabilmeleri için gerekli olan donanımı kazanmaları amaçlanmaktadır (Özçelik, 2001).

Öğretim tasarımı süreçleri öğrenmenin hedef doğrultusunda planlanması, verimli kalıcı ve doğru öğrenme için uygun öğrenme ortamlarının tasarlanmasına odaklanması bakımından kütüphane eğitimlerinde tercih edilmektedir (Wegener, 2006). ADDIE modeli ise kütüphane eğitimlerinde tercih edilen öğretim tasarım modelleri arasında yer almasıyla göze çarpmaktadır. ADDIE modeline dayalı geliştirilen kütüphane eğitimi çalışmaları ulusal literatürde yer almamakla beraber uluslararası literatürde görülmektedir. Davis, (2013) çalışmasında akademik kütüphanecilerin eğitim çalışmalarını yürütürken öğretim tasarımı ilkelerini ve modellerini kullanmalarının, eğitimlerin pedagojik yönü açısından önemini vurgulamış, özellikle ADDIE öğretim tasarımı modelinin akademik kütüphane eğitimleri odağında geliştirilmesini aşama aşama açıklamıştır. Campbell, (2014) tarafından yapılan çalışmada öğretim tasarımı süreçlerinin öğrenmeye verimlilik katarken kütüphanelerdeki teknolojik süreçlerin ADDIE öğretim tasarımı modeline entegre edilerek yeni kütüphane eğitim modülleri hazırlanması üzerinde durulmuştur. Weill Cornell Medical College’de yürütülen bir başka çalışmada ADDIE modeli ile tasarlanan akademik kütüphane eğitim programının öğrenciler üzerinde olumlu öğrenme çıktıları oluşturduğu aktif öğrenmeyi kolaylaştırdığı ortaya koyulmuştur (Reinbold, 2013). Buradan hareketle ADDIE modelinin kütüphane eğitimlerinde başarılı uygulama örneklerine sahip olması, çekirdek model olması, esnek olması bu araştırma kapsamında geliştirilecek olan Akademik Kütüphane Eğitimi’nin ADDIE modeline göre tasarlanmasına yön vermiştir. Ayrıca ulusal literatür taramalarında öğretim tasarımına ve ADDIE modeline dayalı bir kütüphane eğitimi çalışmasına rastlanmamakla beraber akademik kütüphane eğitiminin uzaktan eğitim sistemi ile etkileşimli videolar hazırlanarak tasarlandığı ve kullanılabilirliğinin incelendiği bir çalışmaya da rastlanmamıştır. Bu kapsamda alandaki söz konusu boşluğun bu araştırma ile doldurulması oldukça önemlidir. Bu çalışmada geliştirilen Akademik Kütüphane Eğitimi ile akademik kütüphane eğitimlerinde öğretim tasarımının işe koşulmasının, etkileşimli içerikler ve uzaktan eğitim sistemlerinin kullanılmasının, kütüphane eğitim programlarının etkililiğine katkılarının ortaya koyulması, kullanılabilir kütüphane eğitim sistemlerinin geliştirilmesi bakımından gelecekte konu odağında özellikle ulusal alanda yapılacak çalışmalara ışık tutması beklenmektedir. Bu noktada çalışma kritik bir öneme sahiptir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma aşağıdaki sınırlılıklara sahiptir.

- 6 Şubat 2023 tarihinde ülkemizde yaşanan deprem felaketi sonrasında üniversitelerin çevrimiçi ya da hibrit eğitime geçmesi üzerine akademisyenlerle görüşmeler yapılmış, alınan dönütlere göre bu araştırma kapsamında geliştirilen akademik kütüphane eğitiminin uygulama noktasında başarı elde edilemeyeceğine karar verilerek, hedef kitle olarak belirlenen üniversite öğrencilerine eğitim uygulanamamış, bu bağlamda eğitimin kütüphane kullanım becerilerine etkisi ve hedef kitlenin eğitimin kullanılabilirliğine dair görüşleri değerlendirilememiştir.
- Bu araştırma kapsamında geliştirilen Akademik Kütüphane Eğitimi'nin kullanılabilirlik analizleri uzman görüşleri ile sınırlıdır.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

Bu çalışmada uzmanların geliştirilen eğitim sistemini ayrıntılı inceledikleri, eğitim sistemini değerlendirirken açıkça ve tarafsızca görüşlerini ifade ettikleri varsayılmıştır.

1.6. Tanımlar

e-Akademik Kütüphane Eğitim Sistemi: Araştırma kapsamında elektronik ortamda geliştirilen, içeriğinde etkileşimli videoların yer aldığı, kütüphane eğitim sistemidir.

Moodle: “Moodle’in açılımı, (Modular Object Oriented Dynamic Learning Environment) Esnek Nesne Yönelimli Dinamik Öğrenme Ortamı olarak çevrilebilir.” Moodle Öğrenme Yönetim Sistemi, açık kaynak kodlu bir yazılım paketidir. İnternet üzerinden ders içerikleri oluşturmak ve web sitesi kurmak için kullanılır (Elmas vd., 2008).

İKİNCİ BÖLÜM KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde araştırma bağlamında kavramsal ve kuramsal çerçeve açıklanmıştır.

2.1. Kavramsal Çerçeve

Bu bölümde araştırma kapsamında yer alan kütüphane ve akademik kütüphane kavramları ile akademik kütüphane eğitimi kavramları açıklanmıştır.

2.1.1. Akademik Kütüphane

İnsanlığın tarih boyunca sahip olduğu kültürünü ve bilgi birikimini aktardığı çeşitli bilgi kaynaklarını saklama, koruma, ulaşılabilir kılma ve bu kaynakların geleceğe aktarılmasını sağlama görevini üstlenen kütüphaneler, yazının bulunmasıyla birlikte ortaya çıkmışlardır. Bilginin aktarıldığı ortamlar ilk çağlardan itibaren tabletlerden papirüse, kağıt ile beraber basılı ortamlara, teknoloji ile birlikte de elektronik ortamlara doğru evrilmiş, burada amaç daima bilgi aktarımı olmuştur. Bu bağlamda kütüphanelerin kökünün bilgi olduğu araştırmalarda ifade edilmiştir (Keseroğlu, 2005). Kütüphane; Türk Dil Kurumu tarafından “kitap evi, kitaplık” olarak tanımlanırken (Türk Dil Kurumu, 2022), alanyazın incelendiğinde kütüphane kavramını daha ayrıntılı tanımlayan çalışmaların yapıldığı görülmüştür. Baysal, (1987) çalışmasında kütüphaneyi; belirli bir gruba ya da herkesin yararlanmasına yönelik her türden bilgi kaynaklarını derleyen, düzenleyen ve en uygun araçlar ve yöntemler kullanarak bu kaynaklardan yararlanılmasını sağlayan kurum olarak tanımlamıştır. Bir diğer araştırmada ise Yılmaz, (2004) kütüphaneyi eğitimsel bir kurum olarak ele almış; eğitim, bilgi ve kütüphane ilişkisini açıklarken, eğitim süreçlerinde kütüphanelerin bilgi aktarımı rolüne dikkat çekmiş, bilginin hızla üretildiği günümüzde kütüphane kurumu olmadan bilginin eğitim sürecine entegresinin mümkün olmayacağını vurgulamıştır. Bu kapsamda kütüphane eğitim süreçlerinde gerekli bilgiyi barındıran, örgütleyen ve hizmete sunan kurum olarak tanımlanmıştır. Dolayısıyla kütüphane doğal bir eğitim ögesi olarak ifade edilmiş ve toplumsal yaşamda sürekli var olması gereken bir kurum olarak belirtilmiştir. Başka bir çalışmada ise kütüphaneler, toplumun ürettiği kültürel ve

bilimsel mirasın toplanması, saklanması, korunması ve gelecek nesillere aktarılmasında en önemli role sahip kurumlar olarak tanımlanmıştır (Kurulgan, 2013). McClain, (2019) kütüphaneyi tanımlarken bilgi kaynaklarının erişilebilirliği üzerinde durmuş; kütüphaneleri fiziksel bir ortam ya da sanal bir ortamda bilgi kaynaklarını kullanıcılar için erişilebilir kılan kurumlar olarak ifade etmiştir. Bu noktada kütüphane kaynaklarının dijital ortamlarda da yer alıyor olmasına dikkat çekilirken; artık günümüzün gelişen bilgi teknolojileri ile birlikte kütüphaneler de geleneksel bilgi kaynaklarının yeni bilgi teknolojileri ile harmanlandığı bilgi merkezleri olarak ön plana çıkmaktadırlar. Bu kapsamda “karma kütüphaneler” kavramından bahsetmek te gerekir. Günümüzde kütüphane kaynaklarının hem basılı hem dijital ortamlarda kullanıcılara sunulması karma kütüphaneler kavramının ortaya çıkarmıştır. Karma kütüphaneler geleneksel ve dijital kütüphanelerin kesişim noktaları olarak düşünülebilir (Afzali, 2008). Bununla beraber elektronik kütüphane tanımını da yapmak yerinde olacaktır. Elektronik kütüphane; bilgi kaynaklarının elektronik ortamlarda toplandığı, korunduğu ve erişime sunulduğu, mekandan ve zamandan bağımsız kullanılabilen, teknoloji çağının gereği olarak ifade edilen ve erişim kolaylığı ön planda olan kütüphanelerdir (Yıldırım, 2022). Belirtilen tanımlar incelendiğinde kütüphane kavramı, bilgi içeren her türlü basılı ya da dijital materyali bünyesinde toplayan, belirli kurallar çerçevesinde düzenleyen, koruyan ve bu materyallerin kullanılabilmesi için uygun ortamları oluştururken, gelişen bilgi teknolojilerini de sürece dahil ederek bilginin geleceğe aktarımında aracı rol üstlenen ve bu amaç etrafında yapılan kurumlar olarak tanımlanabilir. Bu bağlamda bilimsel bilgiyi odağına alan kütüphane türlerinden akademik kütüphaneler, stratejik konumları bakımından önem taşımaları ile dikkat çekmektedir.

Akademik kavramı; Türk Dil Kurumunca “bilimsel niteliği olan, akademi ile ilgili olan” şeklinde tanımlanırken (Türk Dil Kurumu, 2022); akademik kütüphane kavramı ise; bağlı olduğu kurumun öğrencilerinin, eğitimcilerinin, ve personelinin bilgiye erişim, araştırma gibi gereksinimlerini karşılamak için organize olan ortaöğretim sonrası düzeyde eğitim kurumlarının en önemli parçası olarak tanımlanmıştır. Akademik kütüphane kavramı literatürde araştırma kütüphanesi, üniversite kütüphanesi, lisans kütüphanesi gibi kavramlar olarak da karşımıza çıkmaktadır (Reitz, 2004). Akademik kütüphaneler üniversitelerde akademik çalışmaların en önemli kaynağı, eğitim-öğretim faaliyetlerinin ve araştırmaların doğrudan destekçisi olması nedeniyle olmazsa olmaz nitelikte kurumlar olarak ifade edilmiş,

kütüphaneler sahip oldukları koleksiyon hacmi ve kullanıcılara sundukları hizmetler ile üniversitenin yapı taşı olarak vurgulanmıştır. (Çelik ve Uçak, 1993). Uluslararası Standartlar Enstitüsü akademik kütüphanelerin ilk ve temel işlevinin araştırma ve eğitim faaliyetlerinde ortaya çıkan bilgi ihtiyacını karşılamak olduğunu vurgulamıştır. (BS ISO 2789, 2013). Bir diğer çalışmada akademik kütüphaneler üyelerinin doğru bilgiye, en kısa sürede, uygun teknolojik araçlarla erişimini sağlamayı amaç edinerek, bağlı buldukları kurumun bilimsel hedeflerine ulaşmasında kilit rol oynayan kurumlar olarak tanımlanmıştır (Çakın, 2000). Alanyazında yapılan bu tanımlardan hareketle akademik kütüphane; kurumun bilimsel hedefleri doğrultusunda oluşturulan koleksiyon ve teknolojik altyapı ile başta kurumun araştırmacılarının ve diğer tüm üyelerinin eğitim ve araştırma süreçleri boyunca gerekli bilgi ihtiyaçlarını karşılamak üzere örgütlenen akademik kurumlar olarak tanımlanabilir. Üniversitelerin bilimsel alandaki performansı ile doğrudan ilgili olan akademik kütüphanelerin amacına uygun faaliyet gösterebilmesi için en önemli unsurlardan biri de kullanıcı eğitimleridir. Eğitim faaliyetleri kütüphane hizmetlerinin en önemli parçalarından biri olarak ifade edilirken, kütüphane eğitimleri kullanıcıların kütüphane olanaklarından maksimum düzeyde yararlanmasını sağlamak için üzerinde durulması gereken en önemli konulardan biridir.

2.1.2. Akademik Kütüphane Eğitimi

Bilimin merkezi olan üniversitelerin en önemli ayaklarından biri olan akademik kütüphaneler bilim ve teknolojiye yaşanan hızlı gelişmeler ile değişimler yaşamış, daha da ön plana çıkarak önem kazanmışlardır. Söz konusu değişim ve gelişmelerin kütüphane hizmetlerine farklı açılardan yansımaları olduğu tahmin edilebilir bir gerçektir. Bu bağlamda kütüphane kullanıcılarının beklentileri ve talepleri de günün şartlarına göre değişime uğramıştır. 1990'lı yıllarda kullanıcıların kütüphanelerden beklentileri ile günümüz kullanıcılarının beklenti ve talepleri arasında ciddi farklar vardır. Örneğin 1990'lı yıllardan sonra bilgi teknolojilerinde gerçekleşen değişimler kullanıcı beklentilerini yükseltmiş, ihtiyaç duyulan bilgiye engelsiz ve en hızlı şekilde erişimin sağlanması için gerekli teknolojik altyapının sağlanması kullanıcıların kütüphanelerden beklentileri arasında ilk sıralarda yerini almıştır (Kaya, 2017). Basılı kaynağı asıl kaynak olarak kabul eden kullanıcılar artık elektronik kaynaklara yönelmekte ve kütüphanelere bu yönde taleplerini iletmektedir (Al Şensoy ve Midilli Sarı, 2020). Burada kilit nokta kütüphane kullanıcı

ilişkisinin doğru odaklarda gerçekleştirilmesi ve kullanıcı taleplerinin kütüphanelerce karşılanabilmesidir. Diğer bir ifade ile yeni nesil kütüphaneler, kullanıcıların 7 gün 24 saat ulaşabildiği, gelişen bilgi teknolojileri ile harmanlanmış kütüphane hizmetlerinden faydalanabildiği, kullanıcı odaklılık hedefine yönelik çalışmaktadırlar (Al Şensoy ve Midilli Sarı, 2020). Kütüphaneler kullanıcıları doğru bilgiye en hızlı şekilde yönlendirirken, güvenli, donanımlı, programlı yapılar olarak eğitimin her kademesinde yer almaktadır. Bu bağlamda kütüphanenin asıl işlevlerinden birinin de eğitim olduğunu vurgulamak gerekmektedir. Akademik kütüphanelerde eğitim faaliyetleri kütüphane hizmetlerinin aynası niteliğindedir (Alkan, 1992).

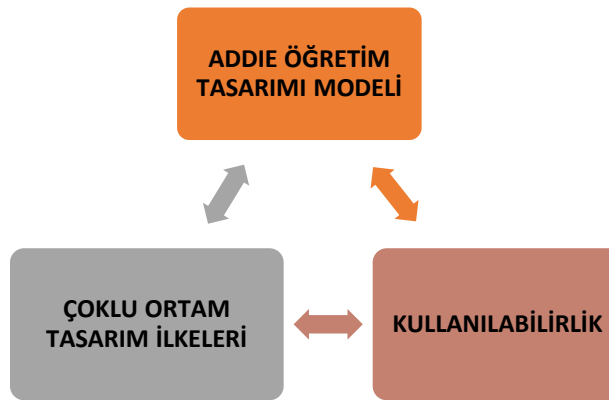
Akademik kütüphaneler için en önemli hizmet kollarından biri olan akademik kütüphane eğitimi; alanyazında kütüphane oryantasyonu (Kocadere, 2019; Özarlantürk, 2018), kullanıcı eğitimi (Işık, 2010; Özçelik, 2001; Özgüven, 2019) olarak da kullanılmaktadır. Aynı zamanda kütüphanenin hizmet ve olanakları, elektronik ve basılı kaynakları, kütüphanenin fiziksel ortamı hakkında kullanıcıları belirli periyotlar halinde ya da bireysel olarak bilgilendirmek olarak da tanımlanır (Kocadere, 2019). Özçelik (2001) çalışmasında kullanıcı eğitimi kavramını kullanmış ve kişilerin bilgiye erişim süreçlerinde pozitif bakış açısı yakalamalarını sağlamak, kütüphane ile ilgili doğru bilinen yanlışları düzeltmek ve bireylerin bilişsel, duyuşsal, psikomotor alanlarına yönelik eğitim programları oluşturmak olarak ayrıntılı bir tanım yapmıştır. Bir başka çalışmada ise kullanıcı eğitimi, kütüphane kaynakları içerisinde bilginin nerde ve hangi tarama stratejileri ile bulunabileceğini öğretmek ve kütüphane kaynaklarına erişim ile maksimum düzeyde kütüphane hizmetlerinden yararlanmanın sağlanabilmesi amacıyla hedef kitleye verilen eğitim olarak tanımlanmıştır. Kütüphane eğitimleri sürekli bir süreç olarak ifade edilmiş, eğitimlerin başarılı sonuçlara ulaşmasında sürekliliğin önemi vurgulanmıştır (Feather ve Sturges, 2003). Açıklanan tanımlardan hareketle akademik kütüphane eğitimi; kütüphane hizmet ve olanakları, bilgi kaynaklarına erişim, kütüphane kullanımı konularında; hedef kitleye yönelik, uygun öğretim tasarımı ve eğitim araçlarının kullanılarak eğitim ve öğretim programlarının düzenlenmesi olarak tanımlanabilir.

Akademik kütüphane eğitimleri farklı tasarım ve araçlarla organize edilebilmektedir; yüz yüze, çevrim içi, üniversite müfredatına eklenip ders olarak, videolar ile, arttırılmış veya

sanal gerçeklik ortamları kullanılarak eğitimlerin tasarlanabildiği literatürde yer almaktadır. Ayrıca akademik kütüphane eğitimleri hitap edilen öğrencinin seviyesine, mevcuduna, beklentilerine göre de planlanabilmektedir (Kocadere, 2019). Buradan hareketle akademik kütüphane eğitiminin amacına ulaşabilmesi için düzenlenen eğitim programlarında kullanılacak uygun tasarım ve araçların organize edilmesi noktası da önemlidir. Bu bağlamda öğretim tasarımı süreçleri öğrenmenin hedef doğrultusunda planlanması, verimli kalıcı ve doğru öğrenme için uygun öğrenme ortamlarının tasarlanmasına odaklanması bakımından kütüphane eğitmenlerince tercih edilmektedir (Wegener, 2006). Bu çalışmada da öğretim tasarım süreçleri temel alınarak e-Akademik Kütüphane Eğitimi'nin tasarlanması amaçlanırken, geliştirilen e-Akademik Kütüphane Eğitimi'nin kullanılabilirliğinin de ölçülmesi planlanmıştır.

2.2. Kuramsal Çerçeve

Bu çalışmada geliştirilen e-Akademik Kütüphane Eğitiminin tasarlanma süreci ADDIE Öğretim Tasarımı Modeline dayanırken, tasarlanan e-Akademik Kütüphane Eğitiminin içerik tasarımı çoklu ortam tasarım ilkelerine göre gerçekleştirilmiştir. Tasarlanan eğitim sistemi kullanılabilirlik çerçevesinde uzman görüşleri alınarak incelenmiştir. Bu bağlamda bu araştırmanın ADDIE öğretim tasarımı, çoklu ortam tasarım ilkeleri ve kullanılabilirlik olmak üzere üç boyutlu kuramsal çerçevesi bulunmaktadır.

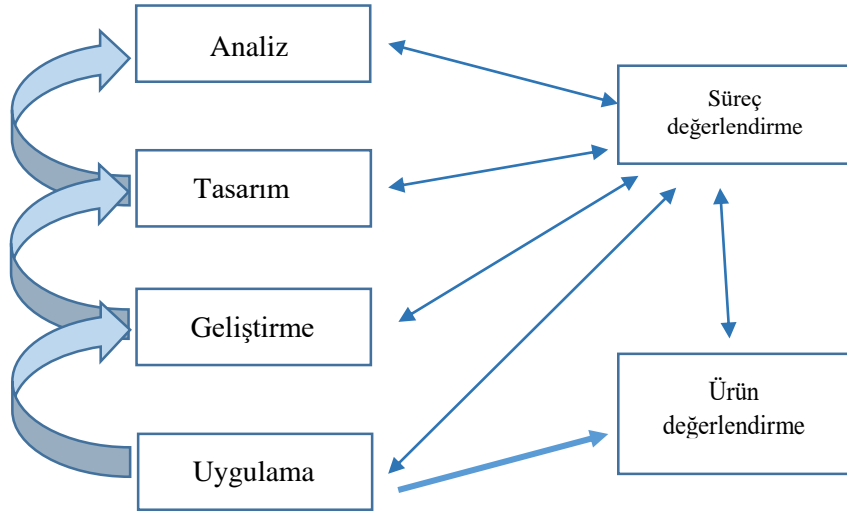

Şekil 1: Araştırmanın kuramsal çerçevesi

2.2.1. Öğretim Tasarımı, Öğretim Tasarımı Modeli ve ADDIE Öğretim Tasarım Modeli

Belirli bir öğrenme ortamında, belirli bir öğrenen grubunun bilgi ve becerilerinde istenilen yönde değişiklikler elde etmek için en etkili ve verimli öğretim yöntemlerine karar verme süreci olarak tanımlanan öğretim tasarımı; öğretim yöntemlerinin anlaşılması geliştirilmesi ve uygulamaya koyulması amacına yönelik işlemler bütünüdür (Ocak vd., 2015). Diğer bir tanım ise öğretim faaliyetlerinin daha verimli olmasını sağlamak, kalıcı ve etkili öğrenme için doğru öğrenme ortamlarının oluşturulması teknolojisi şeklindedir (İşman vd., 2005). Öğretim tasarımı “nasıl öğretilir?” sorusunun cevabını vermektedir (Ocak vd., 2015). Öğretim tasarımı modelleri ise öğretimin kapsamı ve içeriği konusunda eğitimcilere yol gösteren sistemli uygulamalardır. Neyin nasıl öğretileceği süreci olarak ifade edilen öğretim tasarım modelinin temel hedefi, hedef kitlede öğrenmenin gerçekleştirilmesidir. Tüm öğretim tasarım modellerinde sistematik bir süreç işlemektedir. Bu süreçte öğretilecek konuya odaklı oluşturulan bir amaç etrafına kazanımlar ve hedefler belirlenerek, öğretimsel stratejiler bağlamında gerekli bilgi ve becerilerin nasıl öğretileceği, öğretimde hangi araç ve gereçlerin kullanılacağı ayrıntılı olarak planlanmaktadır. Ve istenilen öğrenme ölçütüne ulaşılan kadar geliştirme ve değerlendirme çalışmalarına devam edilebilir (Ocak vd., 2015). Bu çalışmada da ADDIE öğretim tasarım modelinden yararlanılmış, akademik kütüphane eğitiminin tasarlanması sürecinde ADDIE öğretim tasarım modeli kapsamında kütüphane eğitimi tasarlanmıştır.

ADDIE; Analyze (Analiz), Design (Tasarım), Develop(Geliştirme), Implement (Uygulama), Evaluate (Değerlendirme) adımlarından oluşan, ve adını bu adımların baş harflerinden alan, temel bir model ve aynı zamanda oldukça basit bir model olması bakımından en çok tercih edilen ve her alana uyarlanabilen bir öğretim tasarımı modeli olarak açıklanabilir (Şimşek, 2014). ADDIE Modeli süreç içerisinde tekrarlayan bir model olarak görülmekte, bu modelde her işlem aşamasından sonra yapılan kontrollerde gerekli görülürse bir önceki aşamaya rahatlıkla dönüp tasarım sürecinin tekrar gözden geçirildiği ve her aşamanın çıktısının bir sonraki aşama için girdi olarak değerlendirildiği kapsamlı bir prosedürler dizisi söz konusudur (Ocak vd., 2015).

Şekil 2: Geliştirilmiş ADDIE Modeli (Ocak vd., 2015)

ADDIE tasarım modeli esnekliği ve çoğu öğrenme ortamına uygulanabilmesi, adım adım ilerlenerek etkili sonuçlar alınabilmesi (Aldoobie, 2015), tasarım ve geliştirme araştırmalarında sıklıkla kullanılması (Richey ve Klein, 2014), ve son yıllarda eğitim öğretim tasarımı faaliyetlerinde en çok başvurulan model olması (Özerbaş ve Kaya, 2017) yönüyle bu araştırmanın kuramsal dayanağı olarak seçilmiştir.

Analiz

ADDIE modeline göre yapılacak öğretim tasarımında ilk aşama analiz aşamasıdır. Analiz aşamasının tam ve eksiksiz çalışması yapılacak tasarımın öğretim amaçlarına ulaşması bakımından çok önemlidir (Ocak vd., 2015). Analiz aşaması neyin öğrenileceğinin ortaya koyulduğu aşamadır. Bu aşamada eğitim ihtiyaçları belirlenir. Eğitim tasarımcısı var olan durum ile olması gereken durum arasındaki farkı tespit ederek eğitim ihtiyacının nerede ve hangi oranda ve yönde olduğunu açıklar. Problemi ortaya koyar. Bu süreçte eğitimin hitap edeceği hedef kitle özellikleri cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi ve eğitim amacı doğrultusunda gerekli olan diğer özellikler belirlenir. Eğitimin geliştirileceği kurumun imkanları ve eğitim için gerekli olan bütçe ve destek fon bu aşamada belirlenir (McGriff, 2000; Şimşek, 2014). Tüm bu yapılan işlemler sonucunda elde edilen çıktılar bir sonraki adım olan tasarım aşamasının girdilerini oluşturmaktadır (Ocak vd., 2015).

Tasarım

Tasarım aşaması eğitim içeriğinin nasıl öğrenileceğinin tasarlandığı aşamadır (McGriff, 2000). Tasarım aşamasında analiz adımıdaki verilere göre öğrenme hedefleri ve kazanımları yazılır, ardından öğretim yöntemi belirlenir ve öğretim programının içerik düzenlemesi yapılır. Programın içeriği amaçlara dönük tüm konuları kapsamalıdır. Öğrenme ortamı belirlenir. İçerik düzenlemesinden sonra her bir kazanıma göre ölçme araçları geliştirilir. Ölçme araçları öğretim amaçlarına ulaşım noktasında geribildirim alma amacına yöneliktir (Şimşek, 2014).

Geliştirme

Geliştirme sürecinde öğretim aşamasında kullanılacak eğitim materyallerin tamamı geliştirilir. Gerekli ise öğretmen ve öğrenci kılavuzları, ek bilgilendirme materyalleri, eğitim gereçleri geliştirilir (Şimşek, 2014). Bu aşamada çoğu kez düzeltmeye dönük kontroller gerçekleştirilir ve geri dönülerek düzeltmeler yapılır. Geliştirilen tasarım teste hazır hale getirilir (McGriff, 2000).

Uygulama

Uygulama aşamasında geliştirilen eğitim uygulamalarının uygulamaya konulacağı ortamlar kontrol edilir, gerekli düzenlemeler yapılır, gerekiyorsa eğitimciler eğitime alınır (Şimşek, 2014). McGriff, (2000) bu aşamada geliştirilen eğitimin uygulamaya konulmasının oluşabilecek sorunların tespit edilmesi açısından önemli olduğunu ifade etmiştir. Bu aşamada amacın eğitimin etkili ve verimli şekilde verilmesi olduğu aynı yazar tarafından vurgulanmıştır.

Değerlendirme

Öğretim tasarımının değerlendirme aşaması geliştirilen eğitimin öğrenmeye etkisinin çeşitli yöntemler ile ölçüldüğü süreçtir. Geliştirilen sistemin öğrenen ihtiyaçlarına hangi oranda cevap verdiği sorusunun cevabı aranır (McGriff, 2000). Geliştirilen sistemin

denenmesi, gerekli düzeltmeler ve nihai değerlendirmelerin yapılması çalışmaları bu aşamada yer almaktadır (Şimşek, 2014). Değerlendirme aşaması ADDIE öğretim tasarımının tüm aşamalarında yer almakta, tasarımcının gerekli görmesi halinde istenilen aşamaya dönülerek düzeltme yapılmasını olanaklı kılmaktadır (McGriff, 2000).

2.2.2. Öğrenme Ortamlarında Kullanılabilirlik

Kullanılabilirlik terimi günlük yaşamımızda yer alan ve sıklıkla kullanılan bir kavramdır. Örneğin yeni alınan bir mutfak aletinin kullanım kolaylığı, alışveriş yapılan web sayfasının anlaşılabilir ve kullanılabilir olması gibi durumlar kullanılabilirlik ile ilişkili olarak ifade edilebilir. Kullanılabilirlik sadece teknolojik bağlamda değil hayatın her alanına dahil olabilen bir kavramdır. Kullanılabilirlik kavramının tek bir tanımı olmamakla beraber en çok kabul gören tanımlardan birini Uluslararası Standartlar Enstitüsü (International Organization for Standardization, ISO) yayınlamıştır. ISO 9241-11 de yayınlanan tanıma göre “kullanılabilirlik, belirli bir kullanıcı grubunun, belirli görevleri, belirli bağlamda etkili ve verimli bir şekilde memnuniyet ile yerine getirmeleridir.” Şeklinde tanımlanmıştır. Bu tanımdan yola çıkılarak kullanılabilirliğin etkililik, verimlilik, memnuniyet ölçütlerine göre değerlendirildiği ifade edilebilir. Etkililik kullanıcıların materyali ya da uygulamayı kullanımları sonrasında kendilerinden beklenen becerileri başarabilme ölçüsüdür. Verimlilik ise belirlenen bir uygulamayı kullanırken zaman, emek ve maliyet ilişkisine odaklanır. Örneğin kullanıcı bir web sayfasını kullanarak istediği işlemleri yapmakta başarılıdır ancak ne kadar sürede yapmaktadır? Uygulamada zorlanmakta mıdır? Bu nokta verimlilik ile ilişkilidir. Üçüncü ölçüt olan memnuniyet ise kullanıcının uygulama sırasında hissettiklerine odaklanır. Başardı ama başarılıken mutlu muydu? Uygulamada beğenilmeyen kısımlar var mıydı? Gibi sorular mutluluk ölçütü ile ilişkilendirilebilir (Çağiltay, 2011). Bu ölçütler tek başına kullanılabilirlik belirleyicisi değildir. Birlikte ele alınıp değerlendirilerek kullanılabilirlik oranı elde edilebilir. Ve bu oran uygulama için anlamlı bir ifade olarak dikkate alınır (Kırmacı ve Şahin, 2017).

Bu çalışma kapsamında geliştirilen akademik kütüphane eğitiminin değerlendirilmesi kullanılabilirlik çerçevesinde etkililik, verimlilik, memnuniyet bileşenlerine göre uzman görüşü alınarak gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle çalışmanın kuramsal dayanaklarından bir diğeri kullanılabilirliktir.

2.2.3. Çoklu Ortam Tasarım İlkeleri

Çoklu ortam kavramı dijital ortamlarda içerik sunumlarında düz yazının yanı sıra ses, video, resim, grafik, animasyon gibi çeşitli görsel ve işitsel öğelerin etkili, dikkat uyandırıcı ve verimli öğrenme sonuçları elde etmek amacıyla kullanılması olarak tanımlanabilir. Çoklu ortam öğretimin merkezine bilgisayarları alan ve kullanılan görsel ve işitsel öğeler ile öğrenenin aktif bir konuma yerleştirildiği bir eğitim uygulaması olarak açıklanmaktadır (Dursun ve Odabaşı, 2017). Çoklu ortam tasarımında Mayer tarafından kılavuz niteliği taşıyan 12 adet tasarım ilkesi geliştirilmiştir (Mayer, 2009).

Şekil 3: Çoklu ortam tasarım ilkeleri (Mayer, 2009).

Konu dışı işlemleri azaltma ilkelerinden biri olan **tutarlılık** ilkesine göre; öğrenme ortamında öğrenenin ilgisini gereksiz yönlendirmemek, dikkat dağıtmamak ve materyalin yönetimini zorlaştırmamak için konu dışında kalan alanlar öğretim tasarımına dahil edilmemelidir (Dursun ve Odabaşı, 2017).

Dikkat çekme ilkesine göre; önemli kelimeler ve resimler çeşitli şekillerde vurgulandığında konuyu öğrenmede daha etkili olur (Dursun ve Odabaşı, 2017).

Gereksizlik ilkesine göre; konu anlatımlarımda resim ve sözel anlatım, resim, yazı ve sözel anlatıma göre öğrenmede daha etkili olur (Dursun ve Odabaşı, 2017).

Konumsal Yakınlık ilkesine göre; eğitim içeriğinde birbiri ile alakalı olan metin ile resimler yakın konumlarda sayfaya yerleştirilir ise içerik daha iyi öğrenilir (Dursun ve Odabaşı, 2017).

Zamansal yakınlık ilkesine göre; eğitim içeriğinde birbiri ile alakalı olan metin ile resimler aynı zaman diliminde eş zamanlı olarak içeriklerde sunulursa konu daha iyi öğrenilir (Dursun ve Odabaşı, 2017).

Temel süreçleri yönetme ilkelerinden biri olan parçalara bölme ilkesine göre; içeriğin, konu başlıklarına uygun şekilde bölünmesi, daha başarılı bir öğrenme süreci sağlar (Dursun ve Odabaşı, 2017).

Ön-alıştırma ilkesine göre; eğitim içeriği ile ilgili anahtar kavramların öğrenenler tarafından önceden bilinmesi daha etkili öğrenme sağlar (Dursun ve Odabaşı, 2017).

Biçim ilkesine göre; eğitim içeriklerinde resim ve sözlü anlatımın beraber kullanıldığı tasarımlarda, resim ve yazının beraber kullanıldığı tasarımlara göre daha başarılı öğrenme oluşur (Dursun ve Odabaşı, 2017).

Üretici süreçleri geliştirme ilkelerinden biri olan çoklu ortam ilkesine göre; resim ve metin içeriklerinin beraber kullanıldığı eğitim tasarımlarında sadece metin kullanılan eğitim tasarımlarına göre daha başarılı öğrenme gerçekleşir (Dursun ve Odabaşı, 2017).

Kişiselleştirme ilkesine göre; eğitim içeriklerinde anlatımlar günlük dil ile yapılır ise akademik dile göre daha başarılı bir öğrenme gerçekleşir (Dursun ve Odabaşı, 2017).

Ses ilkesine göre; eğitim içerikleri anlatılırken insan sesi kullanılması makine sesinin kullanılmasına göre öğrenmede daha etkilidir (Dursun ve Odabaşı, 2017).

Resim ilkesine göre; eğitim içeriklerini anlatan eğitmenin ekranda görünmesi konunun daha başarılı öğrenilmesini sağlamaz (Dursun ve Odabaşı, 2017).

Bu çalışma kapsamında elektronik ortamda geliştirilen Akademik Kütüphane Eğitiminin içeriği; video, ses, resim, grafik, metin gibi eğitsel öğelerin bir arada kullanıldığı bir tasarıma sahip olduğu için, videoların ve fotoğrafların çekilmesi, resimlerin hazırlanması, ses kayıtlarının gerçekleştirilmesi, görsel senaryoların hazırlanması gibi işlem süreçlerinde çoklu ortam tasarım ilkelerine uygunluk esas alınmıştır.

2.3. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde alanyazın taraması sonucu akademik kütüphane eğitimi, akademik kütüphane eğitiminin tasarlanması, akademik kütüphane eğitiminin ADDIE modeline göre tasarlanması, dijital ortamlarda kütüphane hizmetlerinin kullanılabilirliği ile ilgili araştırmalar incelenmiştir.

2.3.1. Akademik Kütüphane Eğitimi İle İlgili Araştırmalar

Ulusal ve uluslararası literatürde kütüphane eğitimi ile ilgili çok sayıda çalışma yapıldığı ifade edilebilir. Bu çalışmalar akademik kütüphane eğitimleri ya da diğer kütüphane türlerine yönelik eğitimler olarak çeşitlenmektedir. Bu çalışmada akademik kütüphane eğitimi ya da genel kütüphane eğitimi konusunu çalışan kaynaklar incelenmiştir. Ayrıca bu kaynaklarda kütüphane eğitimi kavramı; kullanıcı eğitimi, kütüphane oryantasyonu, akademik kütüphane eğitimi kavramları ile de ifade edilmiştir. Bu kavramlar çalışmanın kavramsal çerçeve bölümünde açıklanmıştır. Ayrıca literatürde kütüphane eğitimlerinin bilgi okuryazarlığı çerçevesinde düzenlendiği ya da bir parçası olarak ifade edildiği araştırmalara da rastlanmış, aşağıda bu araştırmalar da incelenmiştir.

Akademik kütüphaneler, kullanıcıları sunduklarını hizmetlerden haberdar ederken ya da kütüphane kullanımı hakkında eğitim programları oluştururken çeşitli araçlar

kullanmakta bu noktada Web 2.0 araçları dikkat çekmektedir. Amerika’da içerik analizi yöntemi kullanılarak yapılan bir çalışmada akademik kütüphanelerin kullanıcılara ulaşmak için en çok sosyal medya araçlarını tercih ettikleri, beraberinde Blog, Chat, Wiki gibi uygulamaları da kullandıkları ifade edilmiştir. Bu uygulamaların kullanıcılar tarafından sosyal yaşamda çokça kullanılması yönüyle kullanıcılara ulaşma noktasında gün geçtikçe önem kazandığı ve ilgi gördüğü açıklanan çalışma sonucunda Web 2.0 araçlarının kütüphane eğitim uygulamalarında ki yerinin ve bu araçlara duyulan ihtiyacın artmakta olduğu vurgulanmıştır (Boateng ve Liu, 2014).

Wittkower vd., (2022) çalışmasında kütüphane eğitimi ile öğrencilerin akademik başarı oranları arasındaki ilişkiyi incelemiş ve önemli sonuçlara ulaşmıştır. Araştırmada, literatürde akademik kütüphane eğitimi ile öğrenci başarısı arasındaki ilişkiyi inceleyen başka çalışmaların yer aldığı açıklanmış, bu çalışmaların bir kısmında iki değişken arasında anlamlı ilişki bulunurken, bir kısmında ise bulunmadığı ifade edilmiştir. Bu çalışmada da akademik kütüphane eğitimi alan ve kursu tamamlayan öğrencilerin diğer derslerdeki başarı oranları arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan araştırmacılar, araştırma kapsamında akademik kütüphane eğitimi kurslarını tamamlayan gönüllü katılımcılar ile üç yıl süren bir çalışma süreci yürütmüştür. Katılımcıların aldığı dersler de İngilizce kompozisyon yazma gibi zorunlu dersler arasından seçilmiştir. 287 kişinin katıldığı örneklem üzerinde yapılan çalışmalar sonucunda kütüphane eğitimine katılan ve kursu tamamlayan öğrencilerin, diğer dersleri de yüksek başarı oranları ile tamamladığı görülmüştür. Ayrıca çalışmanın bir diğer sonucu da kütüphane eğitimine katılan öğrenci sayısı ile kütüphane eğitimi kursunun tamamlanma oranı arasında anlamlı ilişki olduğudur. Diğer bir önemli bulgu ise kütüphane eğitim kursuna katılım ile öğrencinin genel not ortalaması arasındaki anlamlı ilişkidir. Sonuç olarak kütüphane eğitiminin öğrencilerin akademik başarılarını arttıran katkılar sağladığı ifade edilmiş, bu konuda yapılan çalışmaların farklı dersler seçilerek çeşitlenebileceği açıklanmıştır.

Özgüven, (2019) tarafından yapılan tez çalışmasında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi öğrencileri örneklem olarak seçilmiş ve bilgi okuryazarlığı becerilerinin artmasında kütüphane kullanıcı eğitimlerinin etkisi incelenmiştir. Bilgi okuryazarlığı becerilerinin kazandırılması noktasında üniversite kütüphanelerin etkisine dikkat çekmeyi

amaçlayan bu çalışmada her biri 28 kişiden oluşan kontrol ve deney grupları oluşturulmuş, gruplara ön-test uygulanmıştır. Akabinde deney grubuna 10 hafta boyunca yüz yüze üniversite kütüphanesinde aynı gün ve saatte, bilgi okuryazarlığı standartlarına göre ve ön-test sonucunda görülen eksikliklere göre tasarlanmış bilgi okuryazarlığı eğitim programı uygulanmıştır. Eğitimler sonunda deney ve kontrol gruplarına 70 sorudan oluşan ve çalışma kapsamında geliştirilen, aynı zamanda ön test olarak da kullanılan son-test yapılmıştır. Bilgi okuryazarlığı eğitimi alan deney grubu ve eğitim almayan kontrol grubu arasında anlamlı fark ortaya çıkmıştır. Çalışma sonucunda, öğrencilerin bilgi okuryazarlığı eğitimini daha önce almadığı, etkin bir kütüphane eğitim programına ihtiyaç duyduğu, kütüphane hizmetlerinden haberdar olmadığı, bilgi kaynaklarına erişimde yetersiz kaldığı ve bilgi okuryazarlığı becerileri yönünden eksik oldukları ortaya çıkmıştır. Bu eksikliklerin giderilmesinde planlı kütüphane eğitimlerinin bilgi okuryazarlığı çerçevesinde tasarlanması ve öğrencilere ulaşılması gerektiği ifade edilmiştir. Bu çalışma bilgi okuryazarlığı becerilerinin kazandırılmasında üniversite kütüphanelerinin önemli bir konumda olduğunu ortaya koyması bakımından önem arz etmektedir.

Amerikan Tıp Kolejleri Birliği'nin 17 akredite tıp fakültesinde, tıp öğrencilerinin eğitim süreçlerine kütüphane ve bilişim eğitiminin ve kütüphanecilerin dahil edilmesi ve mevcut uygulamalar üzerine yapılan bir eylem araştırmasında kütüphane eğitimine ve eğitimi veren kütüphanecilere dair dikkat çekici bulguların ortaya çıktığı belirtilmiştir. Üç aşamada gerçekleştirilen bu çalışmada ilk adımda tıp fakülteleri ve bu fakültele hizmet veren tıp kütüphanelerinin web siteleri üzerinden kütüphane eğitimleri analizi yapılmıştır. İkinci adımda kütüphane eğitimlerini veren kütüphanecilerle ilgili, lisans öğrencilerine bir anket uygulanmıştır. Anket uygulamasının mevcut sistemlerdeki boşlukları tespit etmeye yaradığı, bu tespitler ışığında derinlemesine görüşmeler ile cevaplanabilecek sorular ortaya çıktığı ifade edilmiştir. Tıbbi bilgi içeriğinin hızla büyümesi, sürekli güncellenmesi, doğru bilginin en kısa sürede erişilebilir olması ihtiyacı, tıp alanında eğitim gören öğrencilerin akademik başarıya ulaşmaları için kütüphane eğitimlerinin bu ihtiyaçlara cevap verebilecek formatlarda tasarlanması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Bu durum ikinci aşamada öğrencilere uygulanan anketin ortaya koyduğu bir sonuç olarak açıklanmıştır. Bu bağlamda kütüphane eğitimlerinin tıp müfredatına tam anlamıyla entegre edilmesi bir gereklilik olarak ifade edilmiştir. Ayrıca tıp kütüphanecilerinin müfredata entegre edilen kütüphane eğitimi

programlarını oluştururken akademisyenler ile dirsek teması halinde olmaları ve öğrencilerin taleplerini, ilgilerini takip ederek eğitimleri şekillendirmeleri, vurgulanan diğer önemli husus olarak ifade edilmiştir. Bu çalışma akademik kütüphane eğitimlerinin müfredata dahil edilmesi, bu doğrultuda eğitmen kütüphaneciler tarafından yapılması gereken yenilikleri ve öğrencilerin bilgi ihtiyaçlarının karşılanmasında kütüphane eğitimlerinin önemini ortaya koyması bakımından önemlidir (Eldredge vd., 2013).

Kütüphane kullanımı becerileri, bilgi okuryazarlığı becerilerinin bir parçası olarak değerlendirilebilir. Nitekim literatürde gerçekleştirilen bilgi okuryazarlığı becerilerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalarda kütüphane kullanımı ile ilgili verilerin de toplandığı ve iki kavramın birbirine etkisinin incelendiği çalışmaların yer aldığı görülmüştür. Bu bağlamda bilgi okuryazarlığı eğitimi alan öğrencilerin kütüphane kullanımları ve bilgi arama davranışları ile ilgili durumlarının incelendiği tez çalışmasında 260 yükseköğretim öğrencisinden oluşan örneklem grubuna 36 soruluk ön-test uygulanmış ardından 6 oturumda bilgi okuryazarlığı dersi verilmiş ve son-test uygulanmıştır. Ayrıca örneklem içinden 50 gönüllü katılımcıya değerlendirme testi uygulanmış ve frekans analizi yapılmıştır. Araştırma sonucunda bilgi okuryazarlığı eğitimi almamış öğrencilerin kütüphane kullanım becerilerinin düşük olduğu, bilgi arama davranışlarının gelişmediği, bilgi okuryazarlığı eğitimi alan öğrencilerin kütüphane kullanım becerileri arttığı ve bilgi arama davranışlarının olumlu yönde geliştiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışma öğrencilerin bilgi okuryazarlığı düzeyleri ile kütüphane kullanım durumları üzerindeki etkisini ortaya koyması bakımından önemlidir (Atlıgil, 2022).

Akademik kütüphane eğitimlerinin bilgi okuryazarlığı çerçevesinde gerçekleştirildiği Kanada akademik kütüphanelerinde 20 yıllık bir süreci kapsayan araştırmada; akademik kütüphanecilere uygulanan çevrimiçi anket sonuçlarında, akademik kütüphanelerde düzenlenen eğitimlerde yaşanan sorunlar, öğretim uygulamalarındaki eksiklikler, kütüphanecilerin ihtiyaçları konularında nitelikli veriler ortaya çıktığı ifade edilmiştir. Araştırma süresince gerçekleştirilen anketlerde 20 yıllık süreçte sorunların sabit çerçevelerde kaldığı ifade edilmiştir. Çalışmada bilgi okuryazarlığı derslerini yürüten kütüphanecilerin, kütüphane eğitimlerini bu dersler kapsamında gerçekleştirdiği ancak öğretim tasarımı ve değerlendirme süreçlerinde etkin öğrenmenin gerçekleşmesi noktasında

eksiklik olduğu açıklanmıştır. Kütüphanecilerin eğitim uygulamalarında eksik kalmalarının hem kurumsal hem müfredat hem de kendi akademik eksikliklerinden kaynaklandığı ortaya konulmuştur. Ayrıca bilgi okuryazarlığı olarak ifade edilen dersleri veren kütüphanecilerin bu kavramın müfredat geliştiriciler tarafından tam olarak anlaşılmadığını ve yeterince değerlendirilmediğini bu bağlamda kurumsal kısıtlamaların kendilerini sınırlandırdığını ifade ettikleri belirtilmiştir. Araştırma kapsamında ulaşılan çıktıların geleceğin kütüphanecilerinin yetiştirilmesinde de anlamlı çıkarımlara sahip olduğu vurgulanmıştır (Polkinghorne ve Julien, 2018).

Türkiye'deki üniversite kütüphanelerinde kullanıcı eğitimi programlarını inceleyen ve kullanıcı eğitimlerinin elektronik ortamda tasarlanması konusunda öneri sunan tez çalışmasında Ankara'da bulunan devlet üniversitesi kütüphanelerinin kütüphane eğitimleri hususundaki durumu ortaya konulmuştur. Kullanıcı eğitimlerinin amaçlarına ulaşması bakımından nerede olduğu, başarılı eğitimlerin gerçekleştirilmesi için dikkat edilmesi gereken hususların neler olduğunun ortaya konulması çalışmanın amaçları arasında ifade edilmiştir. Çalışma kapsamında Ankara'da bulunan 4 devlet üniversitesinde bulunan kütüphanelerde görev yapan kütüphanecilere 54 sorudan oluşan kullanıcı eğitimi konusunda anket uygulanmıştır. 56 kütüphaneci anketi yanıtlamıştır. Araştırma sonucunda, kütüphanecilerin kullanıcı eğitiminin yararlı olduğunu düşündükleri, en büyük ortak sorunun ise eğitimlere katılımın ve ilginin az olması, personel eksikliği olduğu açıklanmıştır. Ayrıca kullanıcı eğitimlerinin yeni teknolojik gelişmeler ile birlikte elektronik ortamda tasarlanmasının faydalı olacağı, eğitmen kütüphanecilerin yetersizlikleri, kütüphanelerde personeller arası görüş birliği olmamasının bir eksiklik olduğu, kullanıcı eğitimlerinin üniversite eğitim programlarına dahil edilmesi gerekliliği, kütüphanecilerin web tabanlı eğitim sistemlerinden faydalanmadıkları ancak bunlara ihtiyaç olduğu görüşünde oldukları çalışma sonucunda ulaşılan bulgular olarak ifade edilmiştir (Işık, 2010).

Güneş, (2023) tarafından kullanıcı eğitimi kavramı ile tanımlanan kütüphane eğitimi ile ilgili çalışma, yetişkinlere yönelik kütüphane eğitimi konusunda dikkat edilmesi gereken noktaları ve kütüphane eğitimi tasarlanırken hangi adımların takip edilmesi gerektiğini açıklaması bakımından önem arz etmektedir. Bu çalışma akademik kütüphane eğitiminden ziyade yetişkinlere yönelik genel kütüphane eğitimlerini hedefliyor olsa da konu bağlamında

akademik kütüphane eğitiminin hedef kitlesi olan üniversite öğrencilerinin yetişkin olmaları ve genel kütüphane hizmetlerinin paralel konularda verilmesi bakımından önemli olarak değerlendirilmiştir. Yazar, çalışmasında yetişkin eğitimi konusunu androgojik yaklaşımla ele almış ve öğrenme farklılıkları üzerinde durarak konuyu açıklamıştır. Bu kapsamda, kütüphane eğitimlerinin tasarımında adım adım ilerlenmesi ve ilk adım olarak ihtiyaçların belirlenerek tasarımın ihtiyaçlara göre şekillendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Akabinde yetişkinlere yönelik tasarlanacak bu eğitimlerde androgojik yaklaşımla belirlenen ihtiyaçlara yönelik taslak bir program geliştirilmelidir. İçerik oluştururken ve eğitimde kullanılacak teknolojik araçlar belirlenirken, uygulama ve değerlendirme süreçlerinde yine aynı yaklaşım ile çalışılmalı ve son aşamada daha iyi bir eğitim için gelecek planları yapılmalıdır. Yetişkinlere yönelik kütüphane eğitimlerinin androgojik yaklaşımla ele alınmasını ve tasarlanmasını bununla beraber androgojik kavramının alana yerleşmesi gerektiği ifade edilen çalışmada hedef kitleye uygun olarak tasarlanan kütüphane eğitimlerinin sıkıcı olmaktan çıkarak, keyifli, ilgi çekici ve öğrenmenin gerçekleştiği sürdürülebilir bir süreç haline dönüşebileceği vurgulanmıştır.

Nijerya’da dini kuruluşlara ait özel üniversitelerde yapılan bir araştırmada kütüphane dersi müfredatının, dersin şeklinin ve ders sürelerinin, lisans öğrencilerinin yaşam boyu öğrenen bireyler olmaları amacına ulaşılması yönünde uygunluğu incelenmiştir. 10 üniversiteden anket ile veri toplanarak yapılan çalışma da içerik analizi yöntemi ile kütüphane müfredatı içeriği ile bilgi okuryazarlığı yeterliği karşılaştırılmıştır. Çalışma sonucunda Nijerya’da ki dini temelli üniversitelerde kütüphane müfredatının bilgi okuryazarlığı becerilerinin edinilmesine yönelik gerekli bileşenlere sahip olduğu ve öğrencilerin yaşam boyu öğrenen bireyler olmaları amacına uygun olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak ders şekli ve süreleri bu noktada ele alınmalı ve düzenlenmelidir. Geleneksel yüz yüze sınıf uygulamalarının tüm üniversitelerde yaygın olarak kullanıldığı, ancak öğrencilerin bu yöntemde ilgisiz kaldığı açıklanmış, kütüphane öğretim uygulamalarında BİT teknolojilerinin kullanımı önemli bir çözüm olarak vurgulanmıştır. Ve bilgi okuryazarlığına yönelik içerikler derslere dahil edilmelidir. Araştırmada bir başka önemli husus olarak eğitmen kütüphanecilerin yetiştirilmesinin önemi üzerinde durulmuştur (Adeleke vd., 2019).

Literatürde kütüphane eğitimlerinin bilgi okuryazarlığı süreçleri üzerindeki etkilerinin incelendiği ve olumlu sonuçlara ulaşıldığı çalışmalar yer almaktadır. Ayrıca öğrencilerin kütüphane eğitim programları ile desteklenen kütüphane kullanım becerilerine sahip olmalarının, diğer akademik alanlardaki başarılarını da etkilediği incelenen çalışmalarda açıkça ifade edilmiştir. Ek olarak geliştirilen akademik kütüphane eğitim programlarının teknoloji tabanlı olması, eğitimlerin başarı oranlarını arttıran en önemli etkenlerden biri olarak açıklanmıştır. Bu noktada akademik kütüphane eğitimlerinin tasarlanması ile ilgili süreçlerde dikkat edilmesi gerekenlere, kullanılacak eğitim yöntemlerine ilişkin literatürde yer alan kaynaklar aşağıda incelenmiştir.

2.3.2. Akademik Kütüphane Eğitiminin Tasarlanması İle İlgili Araştırmalar

Literatürde yer alan çalışmalar incelendiğinde akademik kütüphane eğitimlerinin tasarımında farklı öğretim yöntemleri ve öğrenme ortamları kullanıldığı görülmüştür. Son yıllarda yapılan çalışmalarda kütüphane eğitimlerinin elektronik ortamlarda tasarlanması ve gerçekleştirilmesinin kullanıcılar yönünden daha faydalı ve ilgi çekici olduğu ve çağın ihtiyaçlarına cevap verdiği araştırmalarda ulaşılan sonuçlar arasında ifade edilmiştir.

2020 yılının başlarında COVID19 salgını tüm kurumlarda olduğu gibi kütüphaneler ve kütüphane hizmetlerinde de etkili olmuştur. Bu dönemde ortaya çıkan kaliteli ve etkili uzaktan eğitim ihtiyacı kütüphane eğitimlerinin tasarımında da değişikliğe sebep olmuştur. Bu doğrultuda akademik kütüphane eğitiminin tekrar baştan ve uzaktan eğitim ihtiyacına yönelik tasarlanmasını konu edinen bir araştırmada eğitim programı üç başlık halinde eğitim kütüphanecileri tarafından tasarlanmış ve pilot uygulaması gerçekleştirilmiştir. 2020 yılında başlayan tasarım 2023 yılında yapılan pilot uygulama ile son haline ulaşmış ve kullanıldıkça ortaya çıkan düzeltmeler gerçekleştirilerek iyileştirmeler yapılmış. Çevrimiçi öğretim için gerekli parçaları bir araya getirerek oluşturulan akademik kütüphane eğitimi; kurumda kullanılan LibGuides sisteminin içeriğinin güncellenerek ihtiyaçlara cevap verebilir hale gelmesi ve Canvas LMS ile herkesin kolaylıkla erişebileceği ve kendine ait oturum açarak kütüphane ve bilgi edinme ile ilgili içerikleri öğrenebileceği bir sistem ile tasarlanmıştır. Bu eğitim sisteminin derslere entegre edilerek kredili bir kurs formatında öğrencilere sunulması konusunda çalışmalar yapılmış ve pilot uygulamalardan olumlu sonuçlar elde edilerek kurs

müfredata eklenmiştir. Burada amaç pandemi sonrası oluşan uzaktan eğitim ihtiyacının kütüphane eğitimleri çerçevesinde karşılanması ve bilgi okuryazarlığı çerçevesinden kütüphane eğitim kurslarının düzenlenerek yaygınlaştırılmasını sağlamak olarak ifade edilmiştir (Smith vd., 2023).

McMullin, (2022) araştırmasında evrensel tasarım ve kütüphane eğitimleri üzerine çalışma yapmış ve evrensel tasarım stratejilerini, tek oturumluk kütüphane eğitimleri odağında belirleyerek kütüphanecilerin yaşadığı sorunları azaltmayı amaçlamıştır. Evrensel tasarımı eğitimlerine entegre etmek isteyen akademik kütüphaneciler tarafından, tek oturumda düzenlenen kütüphane eğitim kurslarında göz önüne alınması gereken evrensel tasarım stratejileri açıklanmıştır. Bu ilkelerin ilki; “etkileşim ve karşılama ortamı için stratejiler” olarak, selam verme ve sohbet, ilgili örnekler, tıklayıcılar, öğrencilerin nerede takıldıkları, teknoloji kullanımı ve öğrencilerin kolay yardım alması şeklinde açıklanmıştır. İkinci strateji ise “yapı ve netlik için stratejiler” olarak ilgili terminolojik kelimeleri tanımlama, sınıf taslağı oluşturma, öğrencinin ne öğreneceğini ortaya koyan açık hedefler, gereksiz eklerden uzak bir eğitim içeriği ile odaklanılmasını sağlamak, yavaş içerik aktarımı şeklinde ifade edilmiştir. Üçüncü olarak ise öğrencilerin öğrenmesi için çeşitli yollar sağlamaya yönelik stratejiler olarak; konuları parçalara bölmek, bilginin çeşitli ve dikkat çekici formatlarda sunulması, öğrencinin öğrenmeye katılması ve öğrendiğini gösterebilmesi için çeşitli ortamlar oluşturmak olarak belirtilmiştir. Dördüncüsü olarak “yedekleme stratejileri” öğrencilerin ders bittikten sonrada erişebilecekleri öğrenme materyalleri ve çevrimiçi sınıf kılavuzları, ders notları şeklinde açıklanırken son olarak fiziksel stratejilerden bahsedilmiştir. Eğitim ortamlarında oturma düzeninin oluşturulması, öğrencilerin öğretmenlerini rahat görmeleri, eğitim ortamında ses ve ışık düzenlemelerinin yapılması bu kapsamda açıklanmıştır. Sonuç olarak evrensel tasarımın eğitimde iyileştirmeyi odağına aldığı ve kütüphaneciler tarafından benimsenmesi gerektiği açıklanmış, kütüphanecilerin evrensel tasarım stratejilerini her zaman eğitim süreçlerinde kullanmak üzere benimsemeleri gerektiği ifade edilmiştir.

Kütüphane hizmetlerinin ve eğitim kaynaklarının öğretim yönetim sistemlerine entegrasyonu konusunda yapılan bir araştırmada, kütüphane programlarının eğitim kurumlarında kullanılan öğretim yönetim sistemlerine entegre edilmesi ve kullanıcılara sunulmasının son

yıllarda göze çarpan bir konu olduğu ifade edilmiştir. Bu sistemlerde öğrencilerin hesaplarından, diğer derslerinin yanında kütüphane programlarına da erişmesinin öğrenciler açısından kullanışlı ve sürdürülebilir olduğu açıklanmıştır. Bir grup kütüphaneci tarafından 25.000'in üzerinde öğrencisi bulunan North Carolina Üniversitesi'nde gerçekleştirilen bir araştırmada, üniversitenin öğretim yönetim sistemi olan Canvas Sistemine kütüphane hizmetlerini ve eğitimlerini entegre etmek ve öğrencilerin bu sistemi kullanımlarını ve kütüphaneye ilgilerini izlemek amaçlanmıştır. Bu kapsamda üniversitenin teknoloji birimiyle birlikte çalışılmış ve bir plan hazırlanmıştır. Canvas sisteminde yer alan 137 kursa bir kütüphaneci rolü atanmış ve bu role gerekli eğitmen ve düzenleyici yetkileri verilmiştir. Süreç kapsamında kütüphaneciler her kurs özelinde kütüphane kılavuzları hazırlayarak Canvas'a yüklemiş ve öğrencilerin kullanımına sunmuşlardır. Sistemde yer alan kütüphane kılavuzlarının kullanımları incelenmiş, 2018-2019 ile 2019-2020 yıllarında kütüphane kılavuzuna Canvas üzerinden erişim oranlarının, önceki yıllarda web sayfasında yer alan kütüphane kılavuzuna erişim oranının üzerine çıkarak arttığı açıklanmıştır. Öğrencilerin Canvas'ta yer alan kurslara entegre edilen kütüphane kılavuzlarına zamanla alıştığı ve tutarlı olarak kullanımlarını arttırdıkları sonuçlar arasında açıklanmıştır. Çalışmada kütüphane eğitim kaynaklarının öğretim yönetim sistemlerine entegre edilmesinin olumlu dönütleri olduğu ancak bu süreçte ilgili eğitim kurumlarının altyapı desteği ve kütüphanecilerin konu odağında eğitimi ve donanımlı olmalarının önem arz ettiği ifade edilmiştir (Auten vd., 2020).

Murray ve Feinberg, (2020) Kuzey Florida Üniversitesi'nde yaptıkları çalışmanın konusu da kütüphanenin Canvas öğretim yönetim sistemine eklenmesidir. Üniversite Canvas öğretim yönetim sistemine geçiş yaptıktan sonra sistemi yoğun kullanan öğrenciler tarafından kütüphane kaynaklarına erişimde zorlanıldığı konusunda geribildirimler alınmış ve kütüphaneciler bu hususta çalışma kararı almışlardır. Üniversitenin çevrimiçi öğrenim destek ekibi ile yapılan görüşmelerde Canvas içerisine kütüphaneyi entegre etme konusunda fikir alışverişi yapılmış ve kararlar alınmıştır. Bu doğrultuda Canvas'ta yardım butonunun altına bir kütüphane butonu ile doğrudan kütüphane web sayfasına erişim sağlanmış ve her kurs özelinde özel bir yazılım kullanılarak oluşturulan kütüphane kılavuzları öğretim yönetim sistemine eklenerek öğrencilerin erişimine sunulmuştur. Ayrıca kılavuzun içerisine bir sohbet eklentisi eklenmiş, öğrencinin doğrudan bir kütüphaneci ile iletişime geçebilmesi

sağlanmıştır. Bu düzenlemeler öğrenciler tarafından kullanışlı bulunmuş ve ilgi görmüştür. Yapılan izlemelerde kılavuzların kullanımının arttığı gözlemlenmiştir. Bununla beraber kılavuzların daha da geliştirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Çalışma sonucunda kütüphane kullanımının bu tür teknolojik platformlar ile entegre edilmesinin, kütüphane ve kütüphanecilerin eğitimdeki yerini ve görünürlüğünü arttırdığı, öğrencilerin daha kolay ve alışıldık teknolojik düzende kütüphane kullanım alışkanlığı edinmelerine destek olduğu ve dolayısıyla öğrenci başarılarını arttırdığı açıklanmıştır.

Brown (2017) üniversite birinci sınıflara yönelik 1662 öğrencinin katılımıyla bir vaka çalışması olarak Central Washington Üniversitesi'nde yürüttüğü araştırmasında üniversiteye yeni başlayan öğrencilerin kütüphane ile ilk etkileşimini gerçekleştirmeyi ve kampüse bağlılıklarını arttırmayı hedeflemiş ve bu doğrultuda bir kütüphane eğitimi tasarlanmış ve zorunluluk çerçevesi çizilerek eğitim hedef kitleye uygulanmıştır. Bu çalışmanın önemli bir diğer noktası da eğitim oturumlarından sonra öğrencilerin öğrenmelerinin kontrol edilmesi olarak vurgulanmıştır. Bu çalışma kapsamında çevrimiçi ve yüz yüze bileşenlerden oluşan iki bölümlü bir müfredat hazırlanmıştır. Çevrimiçi hazırlanan ilk bölümü; ön-test, kütüphane eğitim videosu ve son testten oluşan bir Canvas modülü iken, ikinci bölüm ise 11 kütüphaneci tarafından aynı düzeyde verilen yüz yüze eğitim oturumlarından oluşmuştur. Eğitim programı bahar döneminde uygulanmış ve etkili sonuçlara ulaşılmıştır. Öğrencilerin eğitim sürecinde teknolojik uygulamalar kullanmaları, eğitim sonundaki test sonuçlarını anında görüntülemeleri ve yüz yüze yapılan eğitimlerde kütüphaneye güvenlerinin oluşması bakımından çalışma hedeflerine ulaşılmıştır. Çalışma sonunda öneri olarak sınıf içi etkinliklere dayalı öğrenmenin daha kalıcı olduğuna ve öğretim süreçlerine teknolojik olanakların daha fazla dahil edilmesi gerekliliğine, bunun yanında alanda yetkin eğiticilerin dolayısıyla kütüphanecilerin de teknolojik altyapı bilgisine sahip olmaları gerektiğine değinilmiştir.

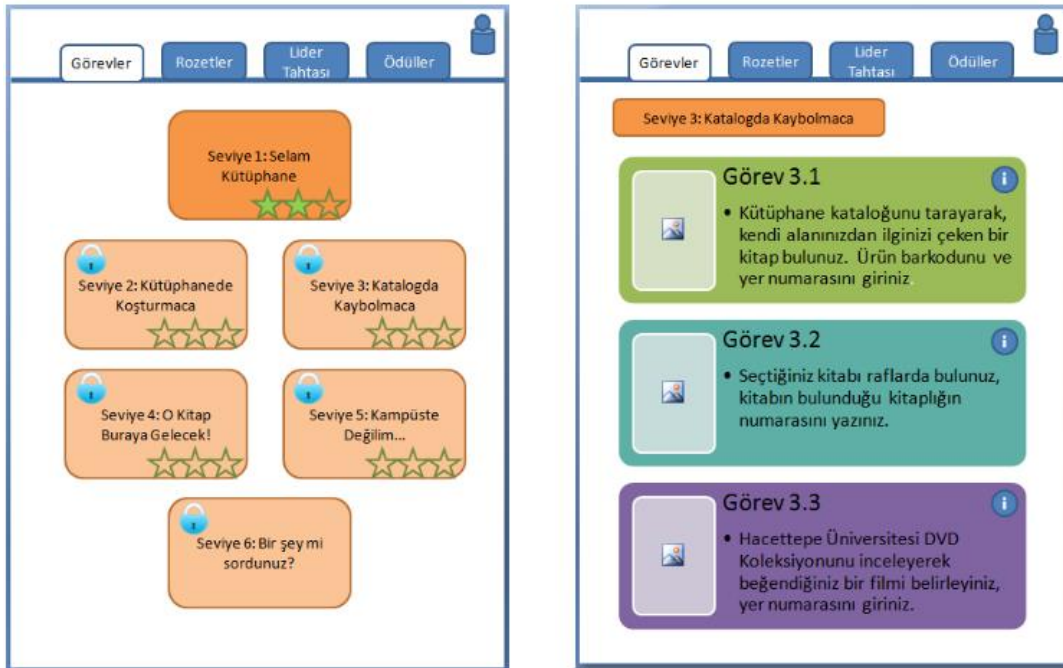
Elzen ve Roush, (2013) ise çalışmalarında kütüphane eğitim programlarına, öğrencilerin ilgisini çekmek, daha keyifli hale getirmek için bilgisayar oyunlarını dahil etmenin önemi üzerinde durmuşlar ve çalışma kapsamında anlamlı sonuçlar elde etmişlerdir. Günümüzde bilgisayar oyunları ile büyüyen kütüphane okuyucularının oyun programlarının dahil edildiği kütüphane eğitimlerine sosyal hayatlarının bir parçası olarak istekli

katılımlarının sağlanması araştırmanın amacı olarak ifade edilmiştir. Literatürde, akademik kütüphane eğitimleri ile çeşitli oyun ortamlarının birlikte tasarlandığı çalışmaların önemli miktarda olduğu ifade edilirken, yapılan araştırmaların sonuçlarında öğrencilerin kütüphaneye bakış açılarının olumlu değiştiği ve kütüphane ile ilgili bilgi artışının gözlemlendiği ifade edilmiştir. Çalışmada kütüphane etkinliklerine oyunları entegre ederken, seçilen oyunların güncel ve popüler olması, eğlenceli ve akıcı olması, çok zor olmaması, kütüphane programına uygulanabilir olması gibi oyun seçme kriterlerinden bahsedilmiştir. Ayrıca kütüphanecilerin de oyuna, hakim olmaları ulaşılmak istenen amaç ve katılımcı istekliliği doğrultusunda bir gereklilik olarak ifade edilmiştir. Tasarlanan akademik kütüphane eğitimi etkinliklerinin en geniş kitleye en hızlı şekilde duyurulması ve reklamının yapılması bir diğer önemli nokta olarak üzerinde durulurken bu aşamada sosyal medyanın kullanılmasının avantajlı olduğu ifade edilmiştir. Çalışma sonunda bilgisayar oyunlarının kütüphane etkinliklerine entegre edilmesinin kullanıcıların kütüphaneyi sosyal hayatlarının bir parçası olarak görmeleri ve kütüphane eğitim programlarına katılmaları ve fayda sağlamalarına önemli ölçüde katkı sunduğu açıklanmıştır.

Kütüphanede bulut bilişim uygulamalarını inceleyen ve bu kapsamda kütüphane kullanımı konusunu da içeren bilgi okuryazarlığı eğitim programını Canvas Instructure LMS yazılımı kullanarak tasarlayan bir çalışma da Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Merkez Kütüphanesinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmada gelişen teknoloji ile birlikte kütüphanelerin kullanıcılara yansıyan yüzlerinin de değiştiği ve teknolojik uygulamaların kütüphanelerde yerini aldığı ifade edilmiştir. Bu bağlamda kütüphanelerde bulut bilişim uygulamaları ile ilgili az da olsa çalışmaların olduğu ifade edilmiş bu alana katkı sağlanmasının önemli olduğu belirtilmiştir. Araştırma kapsamında ücretsiz olması ve çalışmanın amacına uygun olarak bulut tabanlı kullanılması nedeniyle Canvas Öğretim Yönetim Sistemi kullanılarak bir kütüphane eğitim programı geliştirilmiştir. Bu çalışma ile öğrencilerin bilgi okuryazarlığı becerilerine ve bulut bilişim ve kütüphaneler konusunda literatüre de katkı sağlanması amaçlanmıştır. Bu çalışmada oluşturulan eğitim programı içeriği 14 ana konuya bölünmüş ve her bölümde testler uygulanarak değerlendirme işlemi yapılmıştır. Metin ve fotoğraflardan oluşan içerik türüne sahip sistemde kullanıcılar kendilerine oturum açabilmektedir. Bilgi okuryazarlığı modeline göre tasarlanan eğitim programında kütüphane kullanımı ile ilgili içeriğe ve örneklere de yer verilmiştir. Sistemde görüş bildirme ve

tartışma modülleri de oluşturulmuştur. Bu çalışma kütüphanelerde uzaktan eğitim sistemleri ve bulut bilişim sistemlerinin kullanılması yönünden örnek teşkil etmektedir (Bayraktar ve Bayraktar, 2017).

Kütüphane eğitiminin oyun olarak tasarlanması konusunda yürütülen tasarım tabanlı bir çalışmada kütüphane oryantasyonu olarak kullanılan kütüphane eğitimi oyun olarak tasarlanmış ve tasarım süresince uzman görüşleri alınarak ve kullanıcı deneyimi sağlanarak çalışma yürütülmüştür. Çalışmanın ilk aşamasında alan uzmanları olan üniversite de görev yapan kütüphanecilerin kütüphane eğitimleri sırasında yaşadıkları sorunlar, duyulan ihtiyaçlar analiz edilmiş ve oyunlaştırmanın bu noktada ihtiyaçları karşılayabileceğine karar verilmiştir. Sistem tasarımı bölüm bölüm yapılmış, oyunculara görevler verilmiş ve ödüllendirme ögesi kullanılmıştır. Alınan uzman görüşlerine göre sistemde düzenlemeler yapılmış ve kullanıcı deneyimine sunulmuştur. Elde edilen sonuçların uygulama kalitesinin yükseltilmesi açısından önem taşıdığı ifade edilmiş ve alan yazına kütüphane ve oyunlaştırma konusunda katkı sunması beklendiği vurgulanmıştır. Ayrıca sadece kütüphane eğitimlerine değil de kütüphanenin tüm alanlarına yönelik bir oyunun tasarlanabileceği ifade edilmiştir (Kocadere, 2019).

Şekil 4: Mobil uygulamanın kâğıt prototipine ait ekran görüntüleri (Kocadere, 2019).

2004 yılında gerçekleştirilen bir çalışmada son nesil öğrencilerin öğrenme tarzlarının göz önüne alınarak kütüphane eğitimlerinin bu bağlamda tasarlanması gerektiği ifade edilmiş ve Blackboard öğrenme eğitim yazılımında kütüphane eğitimi tasarlanmıştır. Stetson Üniversitesi'nde iki eğitim kütüphanecisi ve bir muhasebe Profesörü ile gerçekleştirilen projede Blackboard yazılımında bir kütüphane eğitim kursu tasarlanmıştır. Üniversitede yer alan duPont-Ball Kütüphanesi'nde ders akademisyenleri ve kütüphanecilerin işbirliği ile yüz yüze, tek oturumda kütüphane eğitimleri gerçekleştirilirken, bir öneriden yola çıkılarak söz konusu proje gündeme gelmiş ve hayata geçirilmiştir. Muhasebe alanının her bir dersine özel kütüphane kaynakları ve kullanımı hakkında içerik hazırlayan kütüphaneciler bu içeriklerin Blackboard yazılımına yüklenmesi ve öğrencilere sunulmasını sağlamışlardır. Tüm öğrenciler bir bilgisayar laboratuvarında toplanmış ve sisteme girişleri sağlamış ve kütüphane kaynakları hakkında çevrimiçi eğitim sunumu gerçekleştirilmiştir. Süreci çevrimiçi eğitimi gerçekleştiren bir kütüphaneci ve salonda kontrolleri ve gerekli yönlendirmeleri yapan bir diğer kütüphaneci yürütmüştür. Eğitim sonunda öğrenciler eğitimin yararı ve etkisi konusunda kısa bir değerlendirme anketi doldürmüşlardır. Sene sonunda 4 proje sınıfına daha ayrıntılı bir değerlendirme anketi sunulmuş ve tekrar veri toplanmıştır. Anket sonuçlarına göre öğrencilerin çevrimiçi eğitimleri faydalı buldukları, eğitim içeriklerinde gösterilen veri tabanları ve ders ile ilgili kütüphane kaynaklarını kendi başlarına bulamayacaklarını, Blackboard yazılımında eğitimin yer almasının faydalı buldukları sonuçlarına ulaşıldığı ifade edilmiştir. Bu eğitimlerde öğrencilerin alışık oldukları teknolojik ortamlarda ve ihtiyaç duydukları zamanda ve gerekli miktarda kütüphane bilgisi sunmanın eğitimin faydalılığını güçlendirdiği vurgulanmıştır. Kütüphanelerin eğitim konusunda çağın gerekliliklerini ve öğrencilerin yeterliliklerini göz önünde bulundurmaları ve teknolojik altyapılar kullanarak yeni kütüphane eğitimleri odağında çalışmalar yapmaları gerektiği vurgulanmıştır (Costello vd., 2004). Bu çalışma yapıldığı yıl itibariyle akademik kütüphane eğitimi tasarımında öğretim yönetim sistemlerinin kullanımının, son 20 yıldır çalışıldığının bir göstergesidir.

Literatürde yer alan akademik kütüphane eğitimlerinin tasarımı ile ilgili çalışmalarda yüz yüze kütüphane eğitim oturumlarının artık uzaktan eğitim sistemlerinin kullanıldığı kütüphane eğitimlerine evrildiği, özellikle Canvas, Blackboard gibi uzaktan eğitim

sistemlerine dahil edilen kütüphane eğitimlerinin ders olarak müfredata dahil edildiği görülmüştür. Akademik kütüphane eğitimlerinde oyunlaştırma kavramının da eğitim tasarımlarında başvuru noktası olduğu görülmüş, kütüphane eğitimlerinin mobil oyun ya da bilgisayar oyunu olarak tasarlandığı başarılı sonuçlar alınan çalışmaların olduğu görülmüştür. Akademik kütüphane eğitimleri çeşitli ortamlarda çeşitli öğrenme yöntemleri işe koşularak tasarlanırken öğretim tasarımı modelleri de eğitimlerce tercih edilmektedir. Bu bağlamda sıradaki bölümde akademik kütüphane eğitiminin öğretim tasarımı modeliyle tasarlanması çerçevesinde yapılan çalışmalar incelenmiştir.

2.3.3. Akademik Kütüphane Eğitiminin Öğretim Tasarımı Modeliyle Tasarlanması ile İlgili Araştırmalar

Akademik kütüphane eğitimleri planlanırken kütüphaneciler öğretim tasarımı süreçlerinden yararlanırlar. Bu konuda Wilson, (2016) karma desenlerden sıralı açıklayıcı araştırma yöntemi kullandığı çalışmasında 101 örneklem üzerinden nicel veriler, 7 kişi üzerinden ise nitel veriler elde ederek Amerika ve Kanada'daki kütüphanecilerin öğretim tasarımı yöntemlerini kullanma durumlarını incelemiştir. Çalışma sonucunda kütüphanecilerin tasarıma inançları ile öğretim tasarımı kullanma süreçleri arasında anlamlı bir ilişki bulunurken, diğer ulaşılan sonuç ise kütüphanecilerin öğretim tasarımı eğitim süreçlerinde kullanırken en çok zaman yönetimi konusunda sorun yaşadıklarıdır. Bu durum öğretim tasarımı sürecinin önemli derecede zaman ve emek gerektiren ayrıntılı bir süreç olduğunun göstergesi olarak ifade edilebilir. Ayrıca kütüphanecilerin mesleki deneyiminin uzun olması ve öğretim tasarımı ile ilgili eğitim alma durumları da öğretim tasarımı süreçlerinin işe koşulmasını olumlu etkileyen faktörler olarak belirtilmiştir. Bir diğer ulaşılan tercih nedeni de öğretme tutkusu olmuştur. Öğretim tasarımı; eğitim sürecinin kullanıcı odaklı tasarlanması, öğrenme çıktılarının planlanması ve kontrolünün sağlanması bakımından başarılı öğrenmenin gerçekleşmesi noktasında tercih nedenleri arasındadır.

Reinbold'un (2013) çalışmasında Weill Cornell Tıp Koleji'nde birinci sınıf öğrencilerinin kanıta dayalı tıp kaynaklarını kullanmalarına yönelik dersleri ADDIE modeline göre tasarlanmış ve 11 kütüphaneci ile tüm Analiz, Tasarım Geliştirme, Uygulama

ve Değerlendirme aşamalarından oluşan ADDIE öğretim tasarımı süreci yürütülmüş ve süreçler çalışmada ayrıntılı açıklanmıştır. Bu tasarımda amaç öğrenmenin açık olarak tanımlanması, öğrenci performanslarının şeffaf olarak ölçülmesidir. Ayrıca bu oluşturulan modelin en önemli özelliği eğitim sürecinde güncellemelerin sürekliliğidir. Her yıl eğitim uygulamasından sonra yeni şeyler eklenir, verim alınamayan noktalar çıkarılır. Hazırlanan eğitim kapsamında dersler, hem çevrimiçi kaynaklar, hem çevrimiçi oturumlar, hem de yüz yüze oturumlar ile verilmiştir. 3 haftada 4 saatlik 3 oturumda gerçekleştirilen eğitim sürecinde hem biçimlendirici hem özetleyici değerlendirme yöntemi kullanılmıştır. Kütüphaneciler eğitimler sırasında sordukları sorular ve aldıkları cevaplar ile süreci düzenlemeye devam etmişlerdir. Öğrenciler kendi değerlendirmelerini kendileri yapmış böylece konuya daha hakim olduklarını ifade etmişlerdir. Çalışmada ADDIE modelinin bir de sınırlılığı olduğu ifade edilmiş, kural olarak kullanılmasından ziyade bir öğretim kılavuzu niteliği taşımasının daha uygun olacağı vurgulanmıştır.

Doğu Karolina Üniversitesi'nde gerçekleştirilen bir araştırmada biyoloji alanına özel kütüphane kaynaklarının kullanılmasına yönelik; Evrensel Tasarım İlkeleri (UDL) kullanılarak bir kütüphane rehberi oluşturulmuş, öğrenme güçlüğü çeken öğrencilerden sistemin kullanılabilirliğini değerlendirmeleri istenmiştir. Evrensel Tasarım İlkeleri ile birçok öğrenme stili temel alan ve çeşitli öğrenme materyalleri (ses, görsel, etkileşimli öğeler) kullanılarak; biyoloji alan uzmanı kütüphanecisi ve eğitsel tasarım kütüphanecisi tarafından modüllerden oluşan çevrimiçi bir akademik kütüphane eğitimi tasarlanmıştır. Bu tasarım sürecinde ADDIE öğretim tasarım modeli kullanılmış, öğrenme nesnelерinin adım adım tasarlanma sürecine bu model rehberlik etmiştir. Analiz aşamasında öğrenci ihtiyaçlarına yönelik biyoloji alan eğitmeni ile bir anket yapılmıştır. Tasarım aşamasında Evrensel Tasarım İlkelerine ve anket sonuçlarına göre öğretici tasarlanmıştır. Geliştirme aşamasında ise öğreticide yer alan; ses, metin, görsellerin yerleştirilmesi için bir haritalama tekniği kullanılmıştır. Değerlendirme aşamasında ise öğrenme güçlüğü yaşayan lisans öğrencilerine kullanılabilirlik testi uygulanmıştır. Bu test kapsamında çevrimiçi sisteme giriş yapan öğrencilerin eğitim içeriklerine yönelik bir dizi etkinliği gerçekleştirmesi sağlanmış ve veriler toplanmıştır. Öğrenciler eğitim sonrası biyoloji kaynaklarının kullanımında başarı elde etmiş, etkinlikleri tamamlamışlardır. Sistem değerlendirmesini olumlu yönde

yapmışlardır. Derslere entegre edilen eğitim modülü kullanım oranları düzenli artış göstermiştir (Webb ve Hoover, 2015).

Şekil 5: Biyoloji eğitiminden çizgi film (Webb ve Hoover, 2015).

Dong (2021) Moskova’da Idaho Üniversitesi’nde gerçekleştirdiği vaka çalışmasında, pandemi nedeniyle yaşanan eğitim süreçlerinin uzaktan eğitim ortamlarına aktarılmasının kütüphane eğitimlerinde de uygulanması ihtiyacının ortaya çıkması ve çoğu yüz yüze ayrıca uzakta olan öğrenciler için Blackboard üzerinden çevrimiçi eş zamansız oturumlar halinde yapılan kütüphane eğitimlerinin hızlıca bir eğitim planlaması yapılarak uzaktan eğitime entegrasyonu yönünde çalışmalar yapılmıştır. ADDIE tasarım modeline çok benzeyen ancak çok daha hızlı üretim yapılabilen Hızlı Prototipleme Modeli ile eğitim süreci ve materyalleri yeniden düzenlenmiştir. Araştırmacı ADDIE’nin çok ayrıntılı süreçler içerdiğini, kütüphanelerin bütçe, personel, kaynak sorunları nedeniyle uyum sağlamakta zorlanabileceğini ancak Hızlı Prototipleme Öğretim Sistemi Tasarım modeli ile bu sorunların etkisinin azalacağını ifade etmiştir. Burada amaç o durumun şartlarına uygun hızlandırılmış ve kolaylaştırılmış bir öğretim tasarımı yapmak olarak vurgulanmıştır. Yazar çalışmasının bu açıdan önemli olduğunu, kısıtlı imkanlara sahip kütüphanelerde de başarılı öğretim tasarım süreçlerinin şartlara göre gerçekleştirilebileceğini ifade etmiştir.

Kütüphane eğitimlerinde öğretim tasarım modeli kullanılmasının profesyonel sonuçlar ortaya koyduğu ve bu noktada uzman eğitimci kütüphanecilere ihtiyaç duyulduğu,

dolayısıyla kütüphanecilerin donanımlı olmalarının bu süreçte gerekli olduğunu belirten bir araştırma Carroll ve Klipfel, (2019) tarafından yapılmıştır. Çalışmada öncelikle kütüphanecilerin eğitimci yönleri üzerinde durulmuş ve kütüphaneci eğitimleri ve istihdamı konusunda literatürde yer alan çalışmaların ayrıntılı incelemesi yapılarak eksiklikler ortaya konulmuştur. Bu bağlamda kütüphanecilerin üniversite eğitim süreçlerinin eksik olduğu, sezgisel bir öğretim yeteneğiyle sahaya çıktıkları ve uygulamalarda sorun yaşadıkları ifade edilmiştir. Ve akabinde kütüphane eğitimlerine yönelik bir öğretim tasarım modeli önerisi sunulmuştur. Kütüphanelerde öğretim uzmanlığının geliştirilmesi için öğretim tasarımının önemi açıklanmıştır. Ve Smith-Ragan öğretim tasarımı yaklaşımı ile eylem araştırması çerçevesi birleştirilerek bir öğretim tasarımı modeli önerisinde bulunulmuştur. Bu model ortamda karşılaşılan sorunlara odaklanıp, uygulanabilir çözümler sunarak, temelde öğretim kalitesinin artmasını sağlamayı amaçlamaktadır. Bu modelin faydalı yönleri kütüphanecilere, açık bir öğretim çerçevesi sunması, eğitmenen yana olması ve öğrenim sağlanması odağında tasarımın yapılması olarak açıklanmıştır. Böylece kütüphanecilerin daha profesyonel bilgi okuryazarlığına yönelik öğretim programları tasarlayıp veri toplayabilecekleri ve alanlarında uzmanlık kazanabilecekleri ifade edilmiştir. Burada en önemli noktalardan bir de uzman eğitimci kütüphanecilerin sahada giderek önemli bir yere sahip olacakları şeklinde açıklanmıştır.

Öğretim tasarımı ile bir eğitim programında olması gereken tüm ayrıntılar dikkate alınarak yapılan tasarımlar hem eğitimciyi hem de öğreneni avantajlı konuma getirir (Wegener, 2006). Öğretim tasarımı çeşitli modellerle öğrenene, öğrenme ortamına ve öğreticiye entegre olabilecek sistemler içermektedir. Ve bu modellerin temeli ADDIE öğretim tasarımı modelinden gelmektedir (Peterson, 2003). ADDIE modeli oldukça esnek ve kullanıcı merkezli bir modeldir. Esnek oluşu her alana uygulanabilirliğini sağlarken, kullanıcı merkezli oluşu etkin öğrenme çıktıları elde etmeyi olanaklı kılmaktadır. ADDIE sürekli geribildirim ve değerlendirme döngüsü içermesi ve katı kurallarının olmaması, güncellenebilir olması yönünden de eğitimcilerin başvuru noktası olmuştur (Wegener, 2006). Öğretim tasarımı modellerinin ve ADDIE modelinin akademik kütüphane eğitimlerinde önemli bir araç olduğu görülmektedir. Ancak ulusal literatür taramalarında ADDIE modeline dayalı kütüphane eğitiminin tasarlandığı çalışmaya rastlanmamıştır.

Ayrıca alanyazın taraması esnasında kütüphanecilerin eğitici rollerinden bahseden çokça çalışmaya rastlanmıştır. Ayrıca pek çok kütüphanecinin eğitim almadan, eksik

donanım ile sahaya çıktığı, etkin öğrenmeyi sağlama noktasında yetersiz kaldığı, öğretim tasarımı süreçlerinden haberdar olmadığı bu noktanın da önemle üzerinde durulması gereken bir husus olduğu ifade edilmiştir (Alkan, 1992; Davis, 2013; Reinbold, 2013; Turner, 2016; Wilson, 2016). Kütüphaneciler nezdinde ifade edilen bu eksiklik kütüphane eğitim süreçlerine de yansımakta dolayısıyla kütüphane hizmetlerinde boşluklar oluşturmaktadır. Bu bağlamda değerlendirildiğinde öğretim tasarımı süreçlerinin kütüphanelere entegre edilebilmesi ve uygulamalarının gerçekleştirilebilmesi doğrudan kütüphanecilerin eğitimci yönü ile bağlantılıdır. ADDIE modeli sürecin nasıl tasarlanacağını gösterirken hangi öğretim tekniklerinin ya da araç gereçlerinin kullanılacağını belirtmez. Burada eğitmenin bilgi birikimi öğretim tasarım sürecinin başarılı olup olmayacağını etkin belirleyicisidir (Wilson, 2016).

2.3.3. Dijital Ortamlarda Kütüphane Hizmetlerinin Kullanılabilirlik İncelemeleri İle İlgili Araştırmalar

Kullanılabilirlik kavramı hayatın her alanına dahil olmuş bir kavram olup (Çağiltay, 2011), kütüphaneler odağında yapılan araştırmalarda da kavramın kaliteyi belirleme aracı olarak kullanıldığı görülmektedir. Çağiltay'a göre kullanılabilirlik; etkililik, verimlilik, memnuniyet ölçütlerine dayalı olarak söz konusu uygulamanın ya da aracın kullanılabilirlik ölçütünün belirlenmesi olarak açıklanabilir.

Pant, (2015)'ın Delhi Üniversitesi Central Science Kütüphanesinin web sayfasının kullanılabilirliğini değerlendirmeyi amaçlayan çalışmasında, yine yazar tarafından 2013 yılında üretilen, kütüphanelerin web sayfalarının kullanılabilirlik düzeylerini belirleme amacına yönelik değerlendirme aracı kullanılarak kullanıcılara anket uygulanmıştır. Bu çalışmada altı kullanılabilirlik niteliği olan; Yararlılık, Verimlilik, Etkililik, Öğrenilebilirlik, Memnuniyet ve Erişilebilirlik hususlarının bir arada değerlendirildiği çok yönlü bir yaklaşım kullanılmıştır. Ayrıca bu çalışmanın uygun maliyetli olduğu ve sınırlı bütçeye sahip olan kullanıcı merkezli kütüphanelerin web sayfaları için kullanılabileceği ifade edilmiştir. Rassal olarak seçilen 35 kullanıcı üzerinde yapılan anket sonuçları web sayfasının kullanılabilirlik değerlendirmesini yapmak için analiz edilmiş, analiz sonucunda daha kullanışlı bir web sayfası için eksiklikler ortaya çıkmıştır. Duyuru panosu, site arama aracı, hizmet listesi ve

kullanıcı kılavuzları en çok aranan alanlar olarak ifade edilirken, web sayfasının görselliğinin artırılması ihtiyacı olduğu belirtilmiştir. Ek olarak web sayfası aracılığıyla sağlanan bilgi kaynaklarının kullanıcılar için faydalı olduğu ortaya çıkmıştır.

2015 yılında yapılan bir yüksek lisans araştırmasında kütüphane web sayfalarının öğrencilerce kullanılabilirliğini değerlendirmek amaçlanmıştır. Bir üniversite kütüphanesinin web sayfasına yönelik kullanılabilirlik bağlamında hazırlanan anket ve gözlem etkinliğinden oluşan veri toplama araçları ile 30 kişiden oluşan öğrenci grubundan veri toplanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre web sayfalarını kullanan kullanıcıların yaşadığı sorunlar ve düzeltilmesi gereken alanlar açık bir şekilde ortaya konulmuştur. Web sayfalarının kütüphane kullanıcıları için başvuru noktası olması ve kütüphanelerin dışarıya açılan kapısı olması yönüyle gerekli noktalarda iyileştirmeler yapılarak kullanıcı memnuniyetinin artırılmasının önemi vurgulanmıştır (Akın, 2015).

Buchanan ve Salako (2009) çalışmalarında sistem kullanılabilirliği ve sistem kullanılabilirliği odağında dijital bir kütüphanenin kullanılabilirliğini ölçmeyi amaçlamışlar, bu bağlamda da temel sorun olarak ifade ettikleri neyin nasıl ölçüleceği sorusuna cevap vermek amacıyla bir kullanılabilirlik çerçevesi oluşturmak istemişlerdir. Etkililik, verimlilik, estetik görünüm, terminoloji, gezinme ve öğrenilebilirlik olarak belirlenen sistem kullanılabilirliğinin temel nitelikleri çerçevesinde 18 maddelik bir test ile katılımcı görüşü olarak pilot çalışma gerçekleştirilmiştir. Ayrıca gözleme dayalı etkinlikler gerçekleştirilmiş, gönüllü katılım nedeniyle sınırlı katılım olduğundan sağlık sonuç alınmadığı ifade edilmiştir. Kullanılabilirlik ölçümlerinin çoklu şekillerde gerçekleştirilebileceği ancak en çok sonuç alınan ve katılım sağlanan yöntemin anket olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca çalışma sonucunda pilot uygulama sonrasında etkililik, verimlilik, estetik görünüm, navigasyon, terminoloji, öğrenilebilirlik ve yararlılık gibi dijital kütüphanenin kullanılabilirliğini ölçme hususları ortaya konulmuştur. Böylece sistem kullanılabilirliğinin temel nitelikleri belirlenmiştir.

Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi (ULAKBİM) web sayfasında gerçekleştirilen bir tez çalışmasında, web sayfası kullanılabilirlik ilkelerine göre tekrar tasarlanarak, güncel

kullanılan versiyonu ve tasarlanan versiyonu deneysel araştırma yöntemi ile nitel ve nicel veriler toplanarak incelenmiştir. Nicel veriler etkililik, verimlilik ve memnuniyet ölçütlerine göre kullanılabilirlik ölçeği ile toplanmış, nitel veriler ise sözlü protokol analizi ve gözlem yöntemiyle toplanmıştır. Deney ve kontrol gruplarına 50 kişi ULAKBİM web sayfasını kullanan kişiler arasından seçilmiş, deney grubuna sorular ve görevler yeni tasarlanan web sayfası üzerinden verilirken, kontrol grubuna ise güncel web sayfası üzerinden sorular sorulmuş ve görevler verilerek gerçekleştirmeleri istenmiştir. Toplanan veriler analiz edildiğinde yeni tasarım web sayfasının kullanılabilirlik bağlamında güncel olan web sayfasına göre daha etkili ve verimli kullanıldığı ve memnuniyet uyandırdığı ortaya çıkmıştır. Çalışma sonunda kütüphanelerde bilgi kaynaklarına erişim ve diğer hizmet alanları konusunda arayüz etkinliklerinin kullanılabilirliğinin değerlendirildiği yeni çalışmalar yapılmasının faydalı olacağı vurgulanmıştır (Gürses, 2006).

Literatürde yer alan çalışmalar incelendiğine kullanılabilirlik kavramı, kütüphanelerin çeşitli hizmet alanlarında kalite belirleyicisi olarak kullanılabilen ve bu bağlamda çeşitli araştırmalar yürütülmektedir. Alanyazında daha çok kütüphane web sayfalarının kullanılabilirliğinin ölçüldüğü çalışmalar yapıldığı görülmüştür. Ancak eğitim geliştirme araştırmaları için, özellikle eğitim sistemlerinin kullanıcı ve öğrenme odaklı tasarımının değerlendirilmesinde kullanılabilirlik durumlarının incelenmesinin önemli bir kriter olarak kabul edilebileceği ifade edilebilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM ARAŞTIRMA YÖNTEMİ VE İŞLEM SÜRECİ

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, işlem süreci, çalışmanın geçerliği ve güvenilirliği hakkında bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma ADDIE öğretim tasarım modeli ile akademik bir kütüphane eğitiminin geliştirilmesini ve geliştirilen eğitimin kullanılabilirliğini anket formu ve yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla nicel ve nitel yöntemler kullanılarak alınan uzman görüşleri doğrultusunda değerlendirmeyi amaçladığı için karma yöntemle desenlenen bir araştırmadır.

Karma yöntem çalışmaları süreç odaklı nitel yöntemlerin ve sonuç odaklı nicel yöntemlerin harmanlandığı, araştırmacıyı, hedeflediği sonuca en doğru şekilde ulaştıracak araştırma yöntemlerinin bir arada kullanılarak problemin yanıtlandığı araştırmalar şeklinde ifade edilmiştir. Son yıllarda araştırmacılarca çokça tercih edilen karma yöntem araştırmalarında önemli olan husus, konu kapsamındaki araştırma sorularının hangi yöntemler kullanılarak eksiksiz bir şekilde cevaplanabileceğidir (Büyüköztürk vd., 2020). Bu noktada araştırmacı bütüncül bir bakış açısıyla problemi değerlendirerek araştırma sorusunun en doğru ve detaylı yanıtını vermek amacıyla, kendi potansiyelini de gözönünde bulundurarak karma araştırmaya karar verir. Karma araştırmalar için fazla veri toplanması, zaman alması ve maddi yükü gibi nedenler dezavantaj olarak ifade edilirken, bununlar beraber karma araştırmaların araştırma bulgularının derinlemesine analiz edilebilmesi, detaylı sonuçlara ulaşılması, araştırma yönteminin güçlendirilmesi, sayısal verilerin anlamlandırılması gibi avantajlara sahip olduğu vurgulanmıştır (Oral ve Çoban, 2020).

3.2. Çalışma Grubu

Geliştirilen e-Akademik Kütüphane Eğitimi'nin kullanılabilirliğinin değerlendirilmesi için bir uzman grubu oluşturulmuştur. Amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme ile oluşturulan uzman grubu için şartlar; en az doktora yapıyor olmak ve

akademik alanda deneyimli olmak şeklinde belirlenirken; kütüphanecilik mesleğinde olan uzman grubu üyelerinde ise seçim ölçütü olarak en az 10 yıl kütüphanecilik alanında deneyimli olunması şeklinde belirlenmiştir. Amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme, çalışmanın amacına yönelik belirlenen kriterleri taşıyan bir çalışma grubunun kurulmasıyla derinlemesine araştırma yapma imkanı sunmaktadır (Büyüköztürk vd., 2020). Uzman grubu; 2 profesör, 1 doktor öğretim üyesi, 1 doçent doktor, 4 öğretim görevlisi, olmak üzere toplam 8 akademisyen ve kütüphanecilik mesleğinde 10 yıl ve üzeri deneyime sahip 5 kütüphaneciden oluşturulmuştur. Uzmanlar, sistemi incelemiş, “e-Akademik Kütüphane Eğitimi'nin” Kullanılabilirliğine İlişkin Anket Formu”nu doldurmuştur. Anketi dolduran 3 akademisyen ve 3 kütüphaneci görüşmeyi kabul etmiş ve sistemin kullanılabilirliğine yönelik hazırlanan görüşme formu ile çevrimiçi yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

e-Akademik Kütüphane Eğitimi'nin geliştirme sürecinde Moodle kurulumu ve tasarımı ile videoların birleştirilmesi ve sisteme yüklenmesi işlemlerinde bir uzaktan eğitim uzmanı ile çalışılmış, eğitim içerikleri için hedef kitle analizi, ihtiyaç analizi ve içeriğin hazırlandığı görsel senaryolar, fotoğraf, video, ses, grafik tasarımlarını içeren içerik geliştirme süreci araştırmacı tarafından BÖTE alanında uzman bir akademisyen ile işbirliği içinde yürütülmüştür.

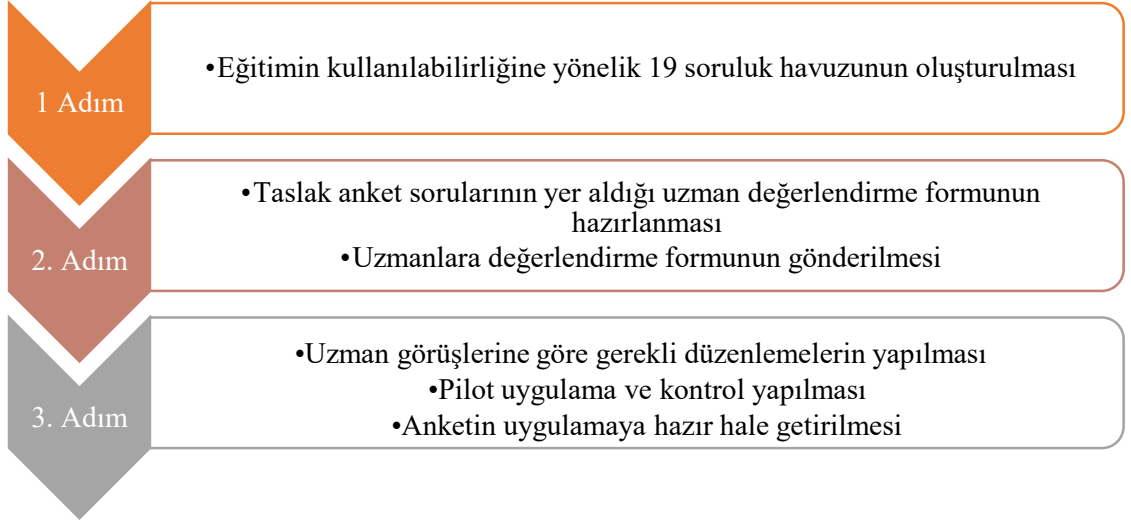
Şekil 6: Öğretim Tasarım Ekibi

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada iki bölümden oluşan “e-Akademik Kütüphane Eğitimi'nin” Kullanılabilirliğine İlişkin Uzmanlara Yönelik Anket Formu” ile nicel veriler toplanmıştır. Anket e-Akademik Kütüphane Eğitimi sistemi içerisine eklenerek, sistem incelemeleri tamamlandıktan sonra cevaplanmak üzere uzmanlara elektronik ortamda sunulmuştur. Anketin son sorusu, görüşme talebi hakkında hazırlanmış, uzmanların belirlediği gün ve saatte “e-Akademik Kütüphane Eğitimi'nin” Kullanılabilirliğine İlişkin Uzmanlara Yönelik Görüşme Formu” ile çevrimiçi ortamda yarı yapılandırılmış görüşmelere gerçekleştirilmiştir.

3.3.1. e-Akademik Kütüphane Eğitimi'nin” Kullanılabilirliğine İlişkin Uzmanlara Yönelik Anket Formu

Araştırma kapsamında geliştirilen e-Akademik Kütüphane Eğitimi'nin kullanılabilirlik (etkililik, verimlilik, memnuniyet) verileri araştırmacı tarafından hazırlanan 5'li likert tipi anket kullanılarak gönüllülük esasına dayalı oluşturulan uzmanlardan toplanmıştır. Anketin demografik bilgiler bölümü 5 sorudan oluşmakta, e-Akademik Kütüphane Eğitimi'nin etkililiği bölümünde 6, verimliliği bölümünde 7, memnuniyete ilişkin bölümde ise 5 soru bulunmakta, anket toplam 18 sorudan oluşmaktadır. Anketin kapsam geçerliği uzman görüşü alınarak sağlanmıştır. Ölçme araçlarında kapsam (içerik) geçerliği, araştırma kapsamında hedeflenen amaca yönelik hazırlanan veri toplama aracının belirlenen ölçüm için yeterli olması olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk vd., 2020). Uzmanlar; biri uzaktan eğitim alanında öğretim görevlisi doktor (U1), biri kütüphanecilik alanında doktor öğretim üyesi (U2), biri de kütüphanecilik alanında doktor araştırma görevlisi (U3) olmak üzere 3 kişidir. Uzman görüşleri 10.03.2023 ile 30.03.2023 tarihleri arasında toplanmıştır.

Şekil 7: Uzmanlara Yönelik Anket Formu Geliştirme Süreci

U1 uzman değerlendirme formunda 9. soru etkililik başlığı altında iken, sorunun içerik ve aradığı cevap yönünden verimlilik başlığı altına alınmasının daha uygun olduğu belirtilmiş ve bu soru ilgili başlığın altına yerleştirilmiştir. Memnuniyet bölümünde yer alan ilk soru, verimlilik bölümünde yer alan 7. Soru ile aynı anlam içeriğine sahip oluğu için çıkarılmıştır. U2 uzman değerlendirme formuna göre 9. soruda ifade düzenlemesi yapılmıştır. 7. ve 8. sorular yer değiştirilmiştir. U3 uzman değerlendirme formuna göre 5. sorunun araştırma amacına uygun olup olmaması yönünde tekrar değerlendirilmesi istenmiş, yapılan değerlendirmede sorunun ankette kalmasına karar verilmiştir. 12 soruda ifade düzenlemesi yapılmıştır. Uzman görüşlerine göre anket 18 soru ile uygulamaya hazır hale gelmiştir. 2 kütüphanecilik alanında 10 yıl ve üzeri tecrübeye sahip kütüphaneci ile pilot uygulama gerçekleştirilmiş ve ankette anlaşılmayan veya yetersiz bulunan kısımların belirtilmesi istenmiştir. Bu uygulama sonucunda bir soruya açıklayıcı ekleme yapılarak anket düzenlenmiştir.

e-Akademik Kütüphane Eğitimi'nin Kullanılabilirliğine İlişkin Uzmanlara Yönelik Anket Formunda, e-Akademik Kütüphane Eğitimi'nin etkililiği bölümünde "*e-Akademik Kütüphane Eğitimi alan bir öğrencinin kütüphanede bilgi arama davranışları, eğitimi almadan öncekine göre değişir.*" "*e-Akademik Kütüphane Eğitimi alan bir öğrenci kütüphane hizmet ve olanaklarını bilir.*" e-Akademik Kütüphane Eğitimi'nin verimliliği bölümünde "*e-Akademik Kütüphane Eğitimi alan bir öğrenci rahatlıkla kütüphanenin basılı*

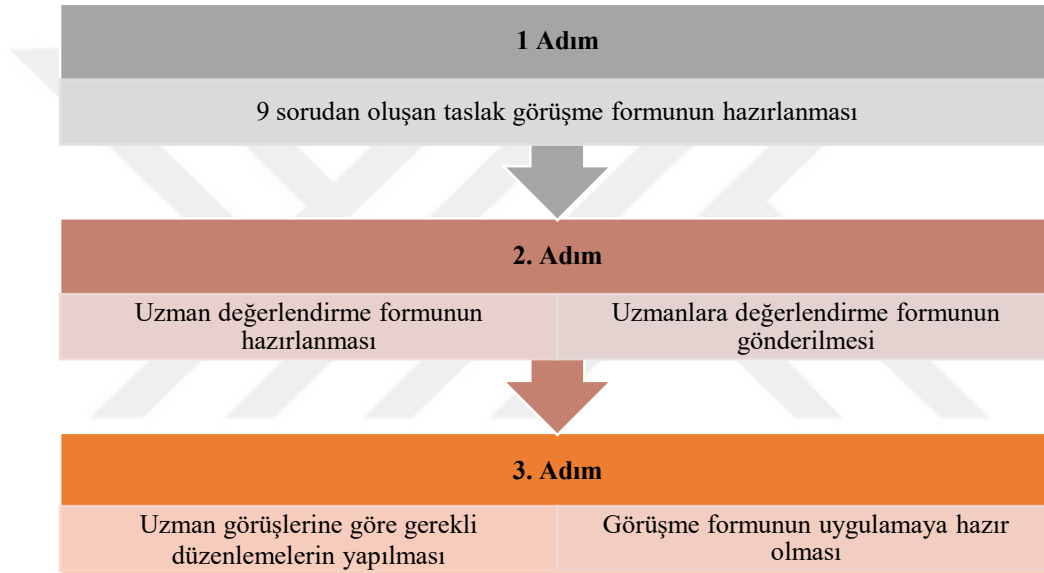
kaynaklarını kullanabilir.” “e-Akademik Kütüphane Eğitimi modülünde yer alan eğitim videolarının anlatımı açık ve anlaşılır düzeydeydi.” e-Akademik Kütüphane Eğitimi’nden duyulan memnuniyet bölümünde ise “e-Akademik Kütüphane Eğitiminin içerikleri öğrencilerin kütüphane kullanımı ile ilgili memnun kalacakları düzeyde hazırlanmıştır.” “e-Akademik Kütüphane Eğitimi tüm öğrencilere tavsiye ederim.” şeklinde sorular yer almaktadır.

3.3.2. e-Akademik Kütüphane Eğitimi’nin” Kullanılabilirliğine İlişkin Uzmanlara Yönelik Görüşme Formu

Araştırma kapsamında geliştirilen e-Akademik Kütüphane Eğitimi’nin kullanılabilirlik (etkililik, verimlilik, memnuniyet) verileri araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile e-Akademik Kütüphane Eğitimi’ni inceleyen ve anketi yanıtlayan alan uzmanları ile isteğe bağlı görüşmeler yapılarak toplanmıştır. Burada amaç, uygulanan ankette elde edilen sonuçları daha ayrıntılı olarak yarı yapılandırılmış görüşmeler ile desteklemektir. Görüşme yöntemi istenilen konuda derin ve ayrıntılı bilgiler toplanması açısından önem arz etmektedir. Görüşme tekniği, katılımcıların soruları hemen cevaplaması, araştırmacının gerekli noktalarda açıklamalar ekleyebilmesi, araştırmalardaki hassas hususların rahatlıkla açıklanabilmesi, araştırmacı ve katılımcılara arasında etkili bir bağ kurulması gibi avantajlara sahiptir. Görüşme türlerinden biri olan yarı yapılandırılmış görüşmeler ise; hem doğrudan cevaplar alabilmeyi hem de araştırma amaçları doğrultusunda verilen cevaplara göre daha ayrıntılı veriler elde edebilmeyi olanaklı hale getirirler (Büyüköztürk vd., 2020). Eğitim araştırmalarında gerçekleştirilen görüşmelerde kullanılan stratejilerden biri olan standartlaştırılmış açık-uçlu görüşme, soru içeriğinin ve sırasının önceden hazırlanarak, tüm katılımcılara aynı formatta sorulduğu ve soru ifadelerinin açık uçlu olarak açıklandığı görüşmelerdir (Fraenkel vd., 2012). Bu araştırmada standartlaştırılmış açık-uçlu görüşme stratejisi kullanılmıştır.

e-Akademik Kütüphane Eğitimi’nin” Kullanılabilirliğine İlişkin Uzmanlara Yönelik Görüşme Formu daha önce hazırlanan anket soruları doğrultusunda daha ayrıntılı bilgi alınacak şekilde hazırlanmıştır. Yarı-yapılandırılmış görüşme formu; Demografik bilgilerin sorulduğu 6 soru, kullanılabilirlik bağlamında eğitimin etkililiğine yönelik 3 soru, verimliliğine yönelik 2 soru, eğitimden duyulan memnuniyete yönelik 3 soru ve genel

görüşlerin sorulduğu son soru ile toplam 9 sorudan oluşmaktadır. Taslak görüşme formunun kapsam geçerliği BÖTE alanında uzman 1 öğretim üyesi ve BÖTE alanında deneyimli 1 öğretmen olmak üzere 2 uzmandan alınarak sağlanmıştır. 1. Uzman görüşüne göre metin içerisinde bazı ifadeler kalın yazı tipinde ve altı çizili olarak düzenlenmiştir. 3 soru içeriğinde cümleler açıklık yönünden düzenlenmiştir. Demografik sorulara ekleme yapılmıştır. 2. Uzman görüşüne göre iki soruya açıklama ve örnek eklenmiştir. e-Akademik Kütüphane Eğitimi'nin" Kullanılabilirliğine İlişkin Uzmanlara Yönelik Görüşme Formu yapılan son düzenlemeler ile uygulama için son şeklini almıştır.

Şekil 8: Görüşme formunun hazırlanması süreci

Görüşme formunda; “Bu eğitimde edinilen bilgiler ile kütüphanede öğrencilerin aradığı bir kaynağı yardım almadan bulabileceğini düşünüyor musunuz? Açıklar mısınız? (Etkililik)” “Eğitim videolarında kullanılan görsellerin dikkat çekiciliğini nasıl değerlendirirsiniz? Faydalı mıydı? Aklınızda kalan görsellerden örneklerle açıklar mısınız? (Verimlilik)” “e-Akademik Kütüphane Eğitimi Modülünden eğitim alırken; yabancılık çektiğiniz veya bir şekilde zorlandığınız zamanlar oldu mu? (Memnuniyet)” “e-Akademik Kütüphane Eğitiminde yer alan eğitim içerikleri öğrencilerin kütüphaneden faydalanabilmesi için yeterli miydi? Beklentilerinizi karşıladı mı? (Memnuniyet)” şeklinde sorular yer almaktadır.

3.4. İşlem Süreci

Bu bölümde araştırma kapsamında ADDIE öğretim tasarım modeli kullanılarak, e-Akademik Kütüphane Eğitimi'nin tasarım ve geliştirme adımlarının yer aldığı işlem süreci ayrıntılı olarak verilmiştir.

Tablo 1

İşlem süreci

Öğretim Tasarımı Aşaması	İşlemler
ANALİZ	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Akademik kütüphane eğitimi tasarımına gereksinim duyulduğu belirlendi. ✓ Üniversiteye yeni başlayan öğrenciler hedef kitle olarak belirlendi. ✓ Bütçe planı yapıldı. Bilimsel Araştırma Projesi olarak fon desteği alınmasına karar verildi. Başvuru işlemleri gerçekleştirildi. ✓ Eğitim platformunun tasarımında uzaktan eğitim uzmanı desteği alınmasına karar verildi.
TASARIM	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Eğitim amaçları belirlendi. ✓ Eğitim içerikleri seçildi ve çözümlemesi yapıldı ve düzenlendi ✓ Öğretim yöntemleri belirlendi. ✓ Görsel senaryo taslağı hazırlandı. ✓ Kullanılabilirlik Anketi ve Görüşmeleri ölçüm araçları olarak belirlendi.
GELİŞTİRME	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Eğitimlerde kullanılacak eğitmen videoları çekilmiştir. ✓ Eğitim içeriklerinin ses kayıtları yapılmıştır. ✓ Kütüphane içinde fotoğraf ve video çekimleri yapılmıştır. ✓ Eğitim içeriklerine yönelik grafik tasarımları yapıldı, görseller planlandı. ✓ Moodle kuruldu. Sistem içeriği düzenlendi ✓ Eğitim videoları tasarlandı ve Moodle sistemine yüklendi.

UYGULAMA	<ul style="list-style-type: none"> ✓ e-Akademik Kütüphane Eğitimi Web sitesinin arayüz düzenlemeleri yapılmıştır. ✓ Her eğitim içeriğine bilgi metinleri eklenmiştir. ✓ Sistem öğrencilerin kendi kendilerine kayıt olacağı şekilde tasarlanmıştır. ✓ Tasarım ekibi sistemin kontrolünü sağlamış, düzenlemeler yapılmıştır. ✓ Sistem kullanılmaya hazır hale getirilmiştir. ✓ Uzman Grubuna mail atarak eğitim sistemi bilgisi verilmiş ve değerlendirmeye davet edilmiştir
DEĞERLEDİRME	<ul style="list-style-type: none"> ✓ e-Akademik Kütüphane Eğitim Sistemine giriş bilgileri uzmanlar ile paylaşılmıştır. ✓ Uzman grubu sisteme giriş yapmış ve eğitim videolarını izlemişlerdir. ✓ Eğitim içeriğinin sonunda eğitimin kullanılabilirliğine dair hazırlanan anket formu doldurulmuştur. ✓ Kabul eden uzmanlar ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. ✓ Eğitimin kullanılabilirliğine dair anket ve görüşmeler analiz edilmiş, düzeltme notları alınmıştır.

3.4.1. Akademik Kütüphane Eğitiminin ADDIE Modeline göre Tasarlanması

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın kuramsal dayanak olarak seçilen ve ilgili bölümde ayrıntılı olarak açıklanan ADDIE öğretim tasarım modeline göre gerçekleştirilen işlem süreci ayrıntılı olarak açıklamıştır.

Analiz

Araştırmanın konusu bağlamında akademik kütüphane eğitimi ve akademik kütüphane eğitimlerinin öğretim tasarımı ile tasarlanması alanında yapılan çalışmalar incelenmiş ulusal çalışmalarda bu konuda bir boşluk tespit edilmiştir. İhtiyaç analizinin çıkış noktasını oluşturan söz konusu öğretim tasarımı ile kütüphane eğitiminin tasarlanması konusunda akademik kütüphane eğitiminin tasarlanacağı kütüphane olarak Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Merkez Kütüphanesi seçilmiştir. Bu seçimde araştırmacının kurumda kütüphaneci olarak görev yapıyor olması, kütüphanecilik alanında 10 yıldan fazla

tecrübeye sahip olması ve akademik kütüphane eğitimi konusunda eğitim ihtiyaçlarının deneyim sonucu ortaya konulabilmesi etkili olmuştur.

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi 1992 yılında kurulmuş bir devlet üniversitesidir. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı da üniversitenin kurulmasından itibaren hizmete başlayan, günde 8 binin üzerinde kullanıcının ziyaret ettiği 7 gün 24 saat hizmet veren bir akademik kütüphanedir. Araştırmacı 11 yıllık tecrübesiyle, kurumda kütüphaneci olarak çalışmaya devam etmektedir. Bu bağlamda eğitim ihtiyacı belirlenirken literatürdeki boşluk tespit edildikten sonra Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Merkez Kütüphanesi özelinde üniversite öğrencilerinin kütüphane eğitimine duydukları ihtiyaç, tartışma yöntemi ile mesleki tecrübeler ışığında belirlenmiştir. Bu noktada öncelik ön-lisans ve lisans öğrencilerine verilerek geliştirilecek akademik kütüphane eğitiminin hedef kitlesi olarak belirlenmiştir. Farklı zamanlarda öğrencilerle bir araya gelindiğinde öğrenciler kütüphaneye eğitsel elektronik içerik taleplerini iletmektedir. Kütüphane tarafından yüz yüze verilen tek oturumluk eğitimlerde, içeriğin tek oturumda öğrenciye yüklenmeye çalışılması, özellikle yeni başlayan öğrencilerin çok uzun süre aynı ortamda kalmaktan sıkılmaları, eğitim arayışlarının daha çok elektronik ortamlarda ve etkileşimli içerikler yönünde olması araştırmacı notlarında yer almaktadır. Bu kapsamda ölçüte dayalı gereksinimler ve duyumsanan gereksinimler göz önüne alınarak Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Kütüphanesine yönelik bir akademik kütüphane eğitiminin öğretim tasarımı adımları ile tasarlanmasına gereksinim duyulmuştur. Daha kolay erişilebilmesi, zamandan ve mekandan bağımsız olması, öğrenmeyi desteklemesi ve hedef kitlenin elektronik ortamlara daha ilgili olması hususları göz önünde bulundurularak, kütüphane eğitimi tasarımının elektronik ortamda herkesin her yerden erişebileceği bir platform ile yapılması kararı alınmıştır. Bu bağlamda eğitim platformunun tasarımında uzaktan eğitim uzmanı desteği alınmasına karar verilmiştir. Bu aşamada elektronik ortamda tasarım yapılması ve altyapı desteği gerekmesi nedeniyle bir bütçe planı çıkarılmış ve ihtiyaç listesi belirlenmiştir. Maliyetin yüksek olması ve çalışmanın önemi nedeniyle Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Bilimsel Araştırma Birimi'ne proje dosyası hazırlanarak başvuru yapılması ve bütçe desteği alınması kararlaştırılmıştır. Başvuru şartları yerine getirilerek, BAP birimine başvuru

gerçekleştirilmiş ve proje Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Proje Komisyonu tarafından kabul edilmiştir.

Tasarım

Bu aşamada e-Akademik Kütüphane Eğitiminin amaçları belirlenmiştir. Belirlenen amaçlar Bloom Taksonomisine göre bilişsel alan ve duyuşsal alanlarına göre sınıflandırılmıştır. Bilişsel alan bilginin elde edilmesi ve zihinsel süreçlerde kullanılabilmesiyle alakalı olup, edinilen bilginin işe koşulmasına odaklanır (Şimşek, 2014). Amaçların yazımında öğrenci merkezli, ulaşılabilir amaçlar olmasına dikkat edilmiştir.

Bilişsel Alana Yönelik Amaçlar

- Kütüphane hizmetleri hakkında ayrıntılı bilgi sahibidir.
- Kütüphane web sayfasında aradığı bilgilere erişebilir.
- Kütüphane kaynaklarından yararlanma koşullarını bilir.
- Kütüphane hesabını nasıl kullanacağını bilir.
- Kütüphane kullanım kurallarını bilir.
- Kütüphane kataloğunda basılı bir kaynağı tarar, sonuçları filtreler.
- Kütüphane koleksiyonunda yer alan basılı kaynak türlerini ve ödünç kurallarını bilir.
- Kütüphane koleksiyonunda bulunan basılı kaynakların sınıflanması hakkında gerekli bilgileri bilir.
- Kütüphanenin kullanıma sunduğu bütünleşik arama motorundan tüm koleksiyonu tarayabilir ve filtreleme araçlarını kullanabilir.
- Kütüphanenin sunduğu elektronik kaynaklara erişim kurallarını ve olanaklarını bilir.
- Kütüphane koleksiyonunda yer alan e-kitaplardan yararlanma seçeneklerini bilir.
- Kütüphane koleksiyonunda yer alan e-dergilerden yararlanma seçeneklerini bilir.
- Kütüphane koleksiyonunda yer alan e-gazetelerden yararlanma seçeneklerini bilir.
- Kütüphane koleksiyonunda yer alan e-tezlerden yararlanma seçeneklerini bilir.
- Kütüphanenin abone olduğu veri tabanları hakkında ayrıntılı bilgiye sahiptir.
- ÇOMÜ Kurumsal Akademik Arşivi hakkında bilgi sahibidir.
- Kütüphane tarafından sunulan tez ve ödevlerin benzerlik tespitinde kullanılan program hakkında bilgi sahibidir.
- Kütüphane tarafından sunulan kaynakça yönetim aracı hakkında bilgi sahibi olur.

Şekil 9: Bilişsel alana yönelik amaçlar

Duyuşsal Alana Yönelik Amaçlar

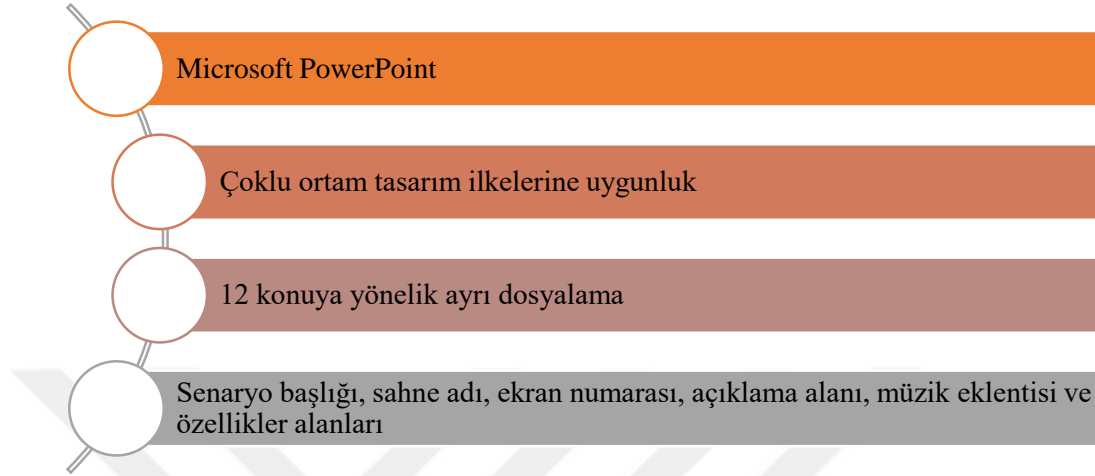
- Akademik çalışmalarında kütüphane kaynaklarını kullanmanın önemini ve sağladığı kolaylığı bilir.
- Kütüphaneyi uzaktan erişim ya da yüz yüze olarak sık sık ziyaret eder.
- Kütüphaneye gelmekten ve hizmetlerden yararlanmaktan çekinmez.

Şekil 10: Duyuşsal alana yönelik amaçlar

Eğitim amaçlarının belirlenmesinden sonra eğitim içeriklerinin; sözel bilgiler, zihinsel beceriler, sorun çözme, kurallar, bilişsel stratejiler türlerinde hazırlanmasına; video, ses, grafik, etkileşimli video tasarımı öğelerinin bir araya getirilerek tasarlanmasına karar verilmiştir. Aşamalı içerik çözümlemesi yapılarak eğitim içeriğinin konulara bölünmesi ve aşamalı olarak sıralanması planlanmıştır. Bu kapsam da 12 konu başlığı belirlenerek, başlıklar soru formatında tasarlanmıştır. Böylece içerik düzenlemesi bütünden parçaya ve sorunlarda çözümlere ilkelerine göre hazırlanmıştır. Süreç kapsamında eğitim tasarımının etkileşimli öğrenme stratejilerine göre tasarlanmasının amaçlara ulaşma noktasında gerekli olduğu kanısına varılmıştır. Eğitimin bir platform aracılığıyla verilmesi, Moodle öğrenme yönetim sisteminin kullanılması ve bu platforma öğrencilerin kendi kendilerine kayıt olarak girebilmesine karar verilmiştir. Video, ses, grafik, resim ve sorular gibi öğelerden oluşacak eğitim içeriklerinin görsel senaryolar hazırlanarak paketler halinde araştırmacı tarafından uzaktan eğitim uzmanına iletilmesi planlanmıştır.

Görsel üretim yapılan her alanda kullanılabilen görsel senaryolar içeriğin, çeşitli bilgisayar programları kullanılarak görsellerle açıklanması olarak tanımlanır. Üretilecek olan ürünün tamamına bakış imkanı sunan görsel senaryolar, tasarım sonunda ortaya çıkabilecek sorunların önceden fark edilmesi açısından önemlidir (Kırmacı ve İzmirli, 2015). Elektronik ortamlarda tasarlanan eğitimlerde sıkça tercih edilen görsel senaryolar, bazı araştırmacılar tarafında zaman kaybı olarak görülüp atlanabilmektedir (Keating, 2013). Oysaki görsel senaryolar sayesinde ürün daha hızlı ve az hatayla üretilebilmektedir. Bu araştırmada da konu ve hedef kitlenin belirlenmesi, eğitim tasarımının diğer bileşenlerinin netleşmesinin ardından bir görsel senaryo taslağı hazırlanmıştır. Tasarım ekibi ile taslağın

ögeleri değerlendirilmiş, düzeltmeler yapılarak, görsel senaryo taslağı kullanıma hazır hale gelmiştir.

Şekil 11: Görsel senaryolar

Görsel senaryolar kullanımı pratik olması ve eğitim tasarımının görselleştirilmesi için yeterli olması nedeniyle Microsoft Powerpoint programı ile hazırlanmıştır. Eğitim tasarımının dolayısıyla görsel senaryoların Mayer (2009) tarafından geliştirilen çoklu ortam tasarım ilkelerine uygunluğu esas alınmıştır. Konu dışı işlemleri azaltma ilkelerinden tutarlılık doğrultusunda; gereksiz hiçbir alanın ve bilginin eğitim içeriğinde yer alamamasına özen gösterilmiştir. Dikkat ilkesine göre de önemli metinler çeşitli araçlar ve vurgulama teknikleri ile dikkat çekecek özellikte hazırlanmıştır. Çeşitli grafikler, ikonlar, hareketli cümleler, arka plan renklendirmeleri gibi öğeler eğitim içerik tasarımına dahil edilmiştir. Gereksizlik ilkesine göre resim ve metnin bir arada kullanılması öğrenmenin daha etkili olmasını sağlayacağından metinsel içeriklere görsellerle hareket verilmiştir. Mekânsal yakınlık ilkesine göre görsel ve metinler ekranda yakın konumlandırılmıştır. Zamansal yakınlık ilkesine göre ise resim ve metnin eş zamanlı olarak ekranda görünmesi sağlanmıştır. Temel süreçleri yönetme ilkelerinden parçalar bilme ilkesine göre de eğitim içerikleri 12 konu başlığına bölünmüştür. Ön-alıştırma ilkesi dahilinde ise her video girişinde “Neler Öğreneceksiniz” başlığı ile izlenen videonun içeriği hakkında ön bilgi verilmiştir. Biçim ilkesi kapsamında bazı alanlarda resim ve anlatım öğeleri kullanılmış, metin eklenmemiştir. Üretici süreçleri geliştirme ilkelerinden çoklu ortam ilkesine göre sadece yazı ile öğrenme

ortamını tasarlamaktansa resim ve yazı ile tasarlanmanın etkili öğrenmeyi arttıracığı düşünülmüş (Mayer, 2009) ve içerik buna göre şekillendirilmiştir. Bu bağlamda sadece yazı çok tercih edilmemiş, beraberinde görseller eklenmiştir. Kişiselleştirme ilkesi kapsamında samimi bir anlatım dili kullanılmıştır. Ses ilkesine göre makine sesi değil gerçek ses kullanılmıştır. Resim ilkesine göre ise eğitmen sadece video girişlerinde görülmüş, eğitim içeriğinde ekrana görüntüsü gelmemiştir.

Geliştirilen e-Akademik kütüphane Eğitimi kullanılabilirlik (etkililik, verimlilik, memnuniyet) odağında uzman değerlendirmesine sunularak kullanılabilirliğinin ölçülmesi planlanmıştır. Bu kapsam veri toplama araçları olan anket ve görüşme formu tasarlanmıştır. Ölçme araçlarının yapı geçerliği uzman görüşü alınarak sağlanmıştır.

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Koordinasyon Biriminden eğitim malzemelerinin alımı gerçekleştirilmiştir.

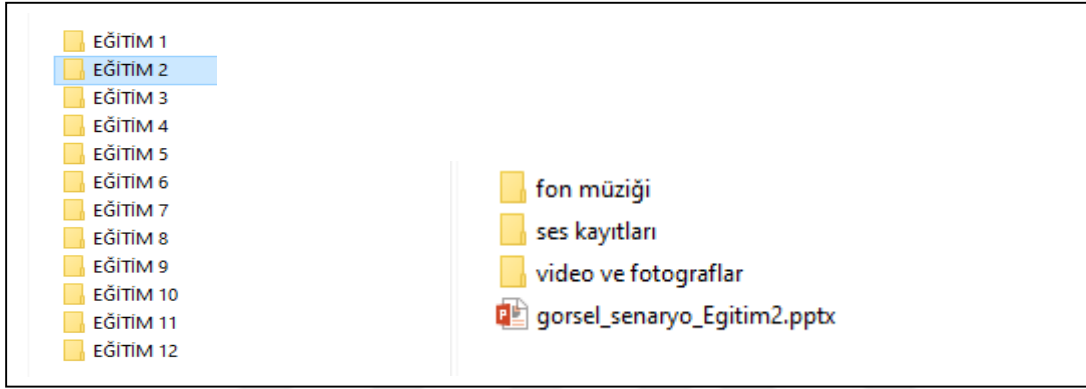
Geliştirme

Bu aşamada öncelikle eğitim başlıklarına yönelik içerik metinleri yazılmıştır. Ardından Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Medya Merkezinde ÇOMÜ stüdyolarında eğitim videolarının giriş kısmında kullanılacak eğitmen videoları çekilmiştir. Ardından ses kayıt cihazı ile ortam uygunluğu düzenlenerek, bütün eğitim videolarının ses dosyaları kaydedilmiştir. Seslendirme ve video görüntüleri araştırmacıya aittir.

Şekil 12: Yeşil perde ile çekilen video görüntüsü

ÇOMÜ stüdyolarında gerçekleştirilen eğitim video çekimleri ortalama 2 saat sürmüş, çekimlerde prompter kullanılarak başarılı sonuçlara ulaşılmıştır. Çekimler yeşil perde önünde yapılmıştır. Böylece eğitim videolarında eğitim görüntüsü dijital işlemler ile istenilen görsele eklenmiştir. Çekilen eğitim videoları, eğitimlerin başında ve sonunda kullanılmıştır.

Şekil 13: Hazırlanan eğitim dosyaları ve bir dosya içerik örneği:

Eğitim içeriklerine uygun video ve fotoğraf çekimleri yapılmış, grafik tasarımları hazırlanmıştır. Bu işlemler tamamlandığında birinci görsel senaryodan başlayarak sırayla 12 adet dosya hazırlanarak, tüm video ses, fotoğraf ve grafik içerikleri ile beraber paketlenerek uzaktan eğitim uzmanı ile paylaşılmıştır. Şekil 13'te hazırlanan eğitim dosyaları ve bir adet dosyanın içeriği yer almaktadır. Dosyada ses kayıtları, fon müziği, video, fotoğraflar ve görsel senaryo olmak üzere eğitim videosu için gerekli olan tüm materyaller yer almaktadır.

Bu işlemler araştırmacı tarafından gerçekleştirilirken, uzaktan eğitim uzmanı tarafından eğitim platformu ile ilgili işlemler yürütülmüştür. Sunucu (Apache/2.4.48-PHP:7.4.25-MySQL: 10.6.5-MariaDB) ve alan adı alımları BAP kapsamında gerçekleştirilmiştir. “comuake.com” olarak araştırmacı tarafından eğitim sisteminin web adresi belirlenmiştir. Uzaktan eğitim uzmanı adresin alım işlemlerini gerçekleştirmiş ve Moodle öğrenme yönetim sisteminin 4.1 sürümünün kurulumunu yapmıştır. Moodle açık kaynak kodlu bir yazılım olduğu için ücretsiz olarak kurulmuştur. Arayüz düzenlemeleri araştırmacı ile çevrimiçi toplantılar yapılarak gerçekleştirilmiştir. Hazırlanan ilk görsel senaryoya göre eğitim videosu tasarlanarak eğitim sistemine yüklenmiştir. Videoların

kesilmesi, birleştirilmesi, yazı ve resimlerin eklenmesi işlemlerinin yapılması için Adobe Premiere Pro video düzenleme yazılımı kullanılmıştır. Bu yazılımın lisansı da BAP kapsamında alınmıştır. Hazırlanan videolar öncelikle youtube sayfasına yüklenmiş, linkler kullanılarak Adobe Captivate 2019 yazılımında interaktif bileşenler eklenmiş ve scorm 1.2 paketi şeklinde biçimlendirilerek comu.ake.com web sayfasından yayınlanmıştır. Araştırmacı 1 BÖTE uzmanı ve 1 kütüphaneci tarafından içerikler kontrol edilmiş, ses, video tasarımı ve görseller ile alakalı düzenleme belirlenerek, uzaktan eğitim uzmanına iletilmiştir. Süreç dahilinde toplam 12 görsel senaryo paketi araştırmacı tarafından hazırlanarak, uzaktan eğitim uzmanına gönderilmiş ve eğitim videoları bu senaryolara göre oluşturulmuştur.

Uygulama

Bu aşamada uzaktan eğitim uzmanı tarafından hazırlanan 12 adet eğitim videosu kontrol edilmiş; araştırmacı, 1 BÖTE uzmanı ve 1 kütüphaneci kontrolünü sağlamış, gerekli görülen ara düzenlemeler bildirilmiştir. Eğitim sistemi öğrencilerin kendi kendilerine kayıt olacağı şekilde tasarlanmıştır.

Araştırmacı tarafından e-Akademik Kütüphane Eğitimi web sitesinin arayüz düzenlemeleri yapılmıştır. Her eğitim içeriğine bilgi metinleri eklenmiştir. Eğitim içeriğinin sonunda kütüphane eğitiminin kullanılabilirliğine (etkililik, verimlilik, memnuniyet) yönelik online anket formu eklenmiş, görüşme randevuları bu form üzerinden talep edilmiştir.

Sistem kullanılmaya hazır hale getirilmiştir.

Uzman grubuna e-posta ile eğitim sistemi bilgisi verilmiş ve gönüllülük esasına dayalı değerlendirmeye davet edilmiştir. 27 uzmana mail gönderilmiş 13 uzmandan dönüt alınarak 6'sı ile çevrimiçi görüşme yapılmıştır.

Değerlendirme

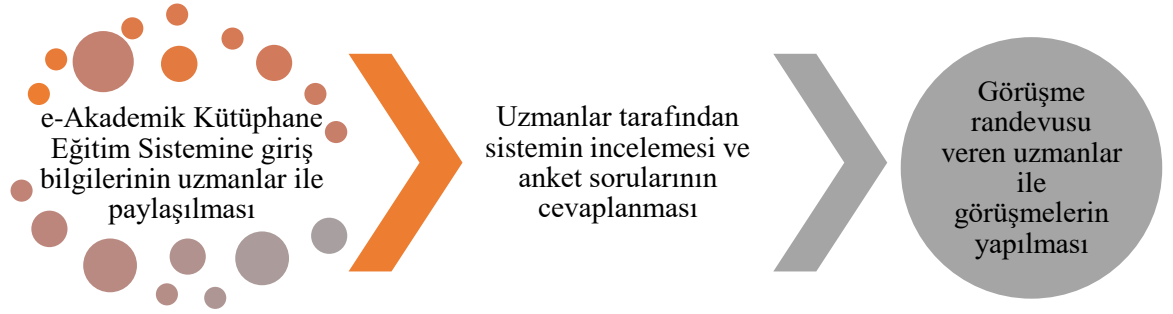
Değerlendirme aşamasında e-Akademik Kütüphane Eğitiminin kullanılabilirliğini değerlendirmeleri için uzman grubu ile sisteme giriş bilgileri paylaşılmıştır. Uzmanlar sisteme kendileri “Yeni Hesap Oluştur” kısmından kayıt olarak giriş yapmışlardır. Ve eğitim videolarını izlemiş, sistemi incelemişlerdir. Eğitim içeriğinin sonunda yer alan anket formunu görüşlerine istinaden yanıtlamışlardır.

Kabul eden uzmanlar ile çevrimiçi yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Eğitimin kullanılabilirliğine dair anket ve görüşmeler analiz edilmiş, düzeltme ve öneriler kaydedilmiştir.

3.5. Verilerin Toplanması

Veri toplama sürecinde uzman grubuna kullanıma hazır durumda olan e-Akademik Kütüphane Eğitim Sistemi giriş bilgileri e-posta yolu ile iletilmiştir. Uzmanlardan “yeni hesap oluştur” alanından kayıt olup sisteme giriş yapmaları istenmiştir. Eğitim sisteminin incelenmesi ve eğitim sisteminde bulunan çevrimiçi anket hakkında bilgi verilmiştir. Anketin son sorusunda görüşme randevusu veren katılımcılar ile çevrimiçi yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler katılımcıların izni dahilinde kayıt altına alınmıştır. Görüşme başlangıcında araştırma ile ilgili bilgiler verilmiş ve gönüllü katılım onayı sözlü olarak alınmıştır. Veri toplama süreci 15 Mayıs 2023 ile 31 Mayıs 2023 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Şekil 14: Veri toplama süreci

3.6. Araştırmacının Rolü

Nitel ve nicel araştırmalarda, araştırmacının üstlendiği sorumluluk, araştırma sürecinin sağlıklı işlemesine ve araştırmanın bilimsel geçerliğin ve güvenilirliğin sağlanmasında oldukça önemlidir. Karma araştırma yöntemi ise nite ve nicel araştırmadan sonra gelen, araştırmacıya daha geniş araştırma sahası sunan, araştırılan konuya göre daha çok ve çeşitli verilerin elde edilmesini sağlayan yöntem olarak ifade edilmektedir. Karma yöntemlerin kullanıldığı araştırmalarda, araştırmacı, araştırma türünün avantajlarını kullanırken dezavantajlarının etkisini de azaltmaya çalışır (Oral ve Çoban, 2020). Bu araştırmada da araştırmacı araştırmaya dahil olmuş, ancak veri toplama süreçlerini etkilememek için gerekli önlemleri almıştır. Araştırmacı Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Merkez Kütüphanesinde 11 yıllık bir deneyime sahip kütüphanecidir. Bu kapsamda geliştirilen e-Akademik Kütüphane Eğitim Sistemi araştırmacının hakim olduğu ve çalıştığı kuruma istinaden geliştirilmiştir. Araştırmacı fotoğraf ve video çekimi gibi işlemleri bizzat gerçekleştirirken zaman zaman kurumda çalışan diğer üyelerden de destek almıştır. Eğitimlerde kurum bilgisine hakimiyeti temelinde gerekli konusal altyapıyı düzenlemiştir. Eğitim videolarının seslendirilmesi, ekran kayıtları ve video anlatım bölümleri araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiş ve kaydedilmiştir. Eğitimin içerik yapısı araştırmacı tarafından, imkanlar çerçevesinde oluşturulmaya çalışılmıştır. 12 konu başlığı altında araştırmacı tarafından hazırlanan eğitim paketleri (ses, fotoğraf, video ve görsel

senaryo içeren) uzaktan eğitim uzmanı ile belirtilen çalışma takvimine göre paylaşılmıştır. Uzman tarafından oluşturulan her eğitim içeriği araştırmacı ve 1 kütüphaneci tarafından kontrol edilerek gerekli düzeltmeler bildirilmiştir. Sistem kullanıma hazır olduğunda uzmanlara e-posta ile bilgi verilmiş ve değerlendirmeye sunulmuştur.

3.7. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında 13 uzman tarafından cevaplanan e-Akademik Kütüphane Eğitimi'nin kullanılabilirliğine ilişkin uzmanlara yönelik anketin frekans dağılımlarına göre betimlenerek analizi yapılmıştır. Frekans dağılımları bir araştırmada bir ya da bir de çok olan değişkenin puanları ya da ait oldukları içeriklerin betimlenmesi ve genel olarak toplanan verilerin açıklanması amacıyla oransal dağılım sayısı ve yüzde değerler kullanılması şeklinde ifade edilmektedir (Büyüköztürk vd., 2020).

6 uzman ile gerçekleştirilen görüşmeler, katılımcıların onayı alınarak kayıt altına alınmıştır. Çevrimiçi gerçekleştirilen görüşme kayıtları, sadece araştırmacının ulaşabileceği ve şifrelenmiş dosyalama sistemi ile saklanmaktadır. Görüşmeler tamamlandıktan sonra değiştirilmeden bütünüyle yazılı ortama geçirilerek deşifre edilmiştir. Görüşme dosyaları MAXQDA nitel veri analiz programına aktarılarak içerik analizi yapılmıştır. Görüşme verileri araştırmacı ve alan uzmanı 1 kütüphaneci tarafından birkaç kez okunarak ve tartışılarak, ana temalar ve alt temalar belirlenmiştir. Araştırma kapsamında geliştirilen eğitim sisteminin kullanılabilirliği üzerine çalışılması ve etkililik, verimlilik, memnuniyet çerçevesinde görüşlerin alınmasının amaçlanması nedeniyle, ana temalar etkililik, verimlilik, memnuniyet olarak belirlenmiş, görüşme dökümleri incelenmesi sonucunda alt temalar oluşturulmuştur. Oluşturulan ana tema, alt tema ve kodlar görüşme verileri ile eşleştirilmiş, ağırlık durumlarına göre sıralanmış ve bu sıraya göre ilk 3 uzman görüşü eklenmiştir. MAXQDA yazılımında tek vaka modeli kullanılarak üç ana tema çerçevesinde, eğitim sisteminin kullanılabilirliğine yönelik içerik analizi yapılmış, sistemin kullanılabilirliği açıklanırken desteğe ihtiyacı olan yönleri ortaya konulmuştur. Anket sonuçlarının görüşme sonuçları ile derinlemesine incelenmesi çalışma bağlamında kütüphane eğitim sisteminin kullanılabilirliği hakkında daha ayrıntılı sonuçlar ortaya koymuştur.

Tablo 2

Görüşmeye Katılan Uzman Grubu Tarih Saat ve Kod Bilgileri

No	Kodu	Meslek Alanı	Görüşme Tarihi ve Saati
1	U1	Kütüphaneci (Öğr. Gör.)	30.05.2023 / 16:05 - 16:18
2	U2	Kütüphaneci (Öğr. Gör.)	30.05.2023 / 10:30-10:42
3	U3	Kütüphaneci	31.05.2023 / 11:05-11:19
4	U4	BÖTE (Öğr. Gör.)	22.05.2023 / 22:00-22:16
5	U5	BÖTE (Dr. Öğr. Üyesi)	23.05.2023 / 15:00-15:21
6	U6	BÖTE (Öğr. Gör.)	26.05.2023 / 11:15-11:31

3.8. Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği

Bilimsel araştırma süreçlerinde en önemli ve hassas noktalardan biri de geçerlik ve güvenilirliğin sağlanmasıdır. Ölçme araçlarında ve uygulama süreçlerinde bu hususta gerekenleri yapmak, araştırmadan doğru ve güvenilir veriler elde edilmesini olanaklı kılmaktadır. Araştırmacı bu bağlamda araştırma süreçlerini şekillendirmeli ve geçerlik ve güvenilirlik düzeyini arttıran etkenlere dikkat etmelidir. Nicel araştırmalarda yöntem gereği tanımlar ve testler bu konuda noktada güçlü dayanaklar oluştururken, nitel araştırmalarda ise bu imkan bulunmamakta araştırmacı tarafından şekillendirilen bir süreç işlemektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Karma yöntemler ile desenlenen araştırmalarda ise geçerlik, araştırma sürecinde kullanılan veri toplama araçlarının kendi içinde geçerliğine ve güvenilirliğine bağlıdır. Karma desenlenen bu araştırma kapsamında ise anket ve görüşme formlarının uzman görüşleri alınarak şekillendirilmesi, yarı yapılandırılmış görüşmelerin kaydedilerek, veri dökümünün yazılı olarak yapılması, araştırmacının görüşmeler esnasında tarafsız ve yansız hareket etmesi, görüşmeler ve geliştirilen eğitim sisteminin uzman görüşleri ile değerlendirilmesi çalışmanın geçerlik ve güvenilirliğini arttıran etkenlerdir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu bölümde araştırma soruları bağlamında ulaşılan bulgular verilmiş ve yorumlanmıştır.

4.1. ADDIE Öğretim Tasarımı Modeli İle Geliştirilen e-Akademik Kütüphane Eğitimine Yönelik Hazırlanan Görsel Senaryolara İlişkin Bulgular

e-Akademik Kütüphane Eğitimi'nin tasarım sürecinde araştırmacı tarafından görsel senaryolar hazırlanarak, sistemin tüm tasarım ayrıntıları, hazırlanan görsel senaryolar ile birlikte ses, video ve resim dosyaları paketlenerek uzaktan eğitim uzmanına iletilmiştir. Görsel senaryolar hazırlanırken, geliştirilecek ürünün tüm ayrıntıları ile tanımlanması, gerekli tüm eğitim bileşenlerinin sistem tasarımına yerleştirilmesine yönelik görselleştirmenin sağlanmasına dikkat edilmiştir.

Senaryo başlığı : Kütüphanemde Sunulan Hizmetler Nelerdir?	Sahne Adı : Açılış Ekranı Sahne Boyutu : 1920x1080	Ekran Numarası: 1	Özellikler: 1)ÇOMÜ logosu açılış ekranında sol kısımda yer alacaktır. 2)ÇOMÜ Kütüphane logosu açılış ekranında sağ kısımda yer alacaktır. 3)Eğitim başlığı ekrana dönerek gelecek ve orta kısımda sabit kalacaktır. Mavi renk ve Calibri Yazı tipi ekrana uygun yazı boyutu kullanılacaktır. 4)»Kütüphanemi öğrenmeye hazırım» butonu mavi renk üzerine siyah bold 15 yazı tipi ile tasarlanacak olan butona tıklandığında eğitim videosu başlayacaktır. (Buton hissi verilmeli.) 5)Arka planda Resim1 (kütüphane binaları) yer alacaktır. Sayfadaki diğer alanların dikkat çekmesi için resim flu olmalıdır. Tüm sayfayı kaplayacaktır. 6)Diğer sahneye geçişte animasyon kullanılacaktır.
ACIKLAMALAR: Logolar başlık ve butonun yeri ekranda görüldüğü gibi yerleştirilecektir.			Müzik: **Arka planda Müzikler klasöründe yer alan «Fon müziği» ses dosyası olacaktır

Şekil 15: Görsel senaryo örneği -1

Şekil 15'te bir görsel senaryo örneği yer almaktadır. Ekranda yer alması gereken tüm öğeler görsel senaryoya eklenmiş ve özellikler alanında ayrıntıları verilmiştir. Başlığın

ekrana nasıl gelmesi gerektiğinden, arka plan resminin netlik özelliğine kadar tasarımın tüm ayrıntıları verilmiştir. Bu senaryo eğitime giriş ekranına aittir.

Senaryo başlığı : Kütüphanemde Sunulan Hizmetler Nelerdir?	Sahne Adı : Eğitim Girişi Sahne Boyutu : 1920x1080	Ekran Numarası: 2	Özellikler: 1) Arka planda Resim 2 yer alacaktır. Resim video ve yazıları ön planda tutacak şekilde Flu olmalıdır. 2) Neler Öğreneceksiniz başlığı ekrana hareketli olarak gelecek ve video konuşmasına göre tek tek öğrenme başlıkları ekrana düşecektir. 3) Eğitimci tarafından hazırlanan «Video 1 giriş» eklenecektir. Müzik: **Arka planda Müzikler klasöründe yer alan «Fon müziği» ses dosyası olacaktır
<div style="text-align: center;"> 1 Arka Plan Resmi </div> <div style="display: flex; justify-content: space-between; align-items: flex-start;"> <div style="width: 30%;"> 2 Neler Öğreneceksiniz? Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Merkez Kütüphanesi Şube kütüphaneler 7/24 Kütüphane Hizmeti Kütüphanenizin çalışma alanları Kütüphane koleksiyonu 7/24 Ücretsiz Kullanılabilen Bilgisayarlar Kitap tarama cihazı Ders Kaynakları İçin Rezerv Hizmeti Kütüphaneler arası Ödünç Verme Hizmeti Sipariş İçin Yayın İsteğinde Bulunabilme </div> <div style="width: 60%; text-align: center;"> 3 <h1 style="color: blue; margin: 0;">EĞİTMEN VIDEOSU</h1> </div> </div>			
AÇIKLAMALAR: 1) Arka planda jpeg formatında ÇOMÜ Merkez Kütüphanesi A BLOK giriş kat resmi kullanılacaktır. Resim Flu olmalıdır Ekranın sağında eğitimi veren kütüphanecinin eğitim başlangıç konuşmasının yer aldığı video oynatılacaktır. Solda ise eğitimin hedeflediği kazanımlar verilecektir. 2) Diğer sahneye geçişte animasyon kullanılacaktır. Sonraki Butonu eklenecektir.			

Şekil 16: Görsel senaryo örneği 2

Şekil 16’da eğitim videosunun ikinci ekranına ait görsel senaryo yer almaktadır. Eğitmenin ekranda görüldüğü, neler öğreneceksiniz başlıklarını tek tek anlattığı videonun ekranda nasıl konumlanacağı, senaryoda gösterilmiştir. Ekranda öğrenilecek başlıkların ekrana sırayla ve nasıl geleceği arka plan özellikleri, fon müziği eklentisi özellikler alanında açıklanmıştır.

Senaryo başlığı : Kütüphanemde Sunulan Hizmetler Nelerdir?	Sahne Adı : Eğitim Sunumu Sahne Boyutu : 1920x1080	Ekran Numarası: 3	Özellikler: 1) «Ses 1_genel» ses dosyası fon müziği ile birleştirilerek oynatılacaktır. 2)Ses Dosyası ile birlikte «Video1_kutuphane» videosundan 00:00:00-00:00:33 arası ve 00:00:43-00:00:54 arası oynatılacaktır.
			Müzik: **Arka planda Müzikler klasöründe yer alan «Fon müziği» ses dosyası olacaktır.
ACIKLAMALAR: Arka planda hazırlanan Kütüphane Videosu oynatılacaktır. 2) Diğer sahneye geçişte animasyon ve Sonraki butonu kullanılacaktır. 3) Önceki butonu ile bir önceki sahneye geçiş yapılabilecektir.			

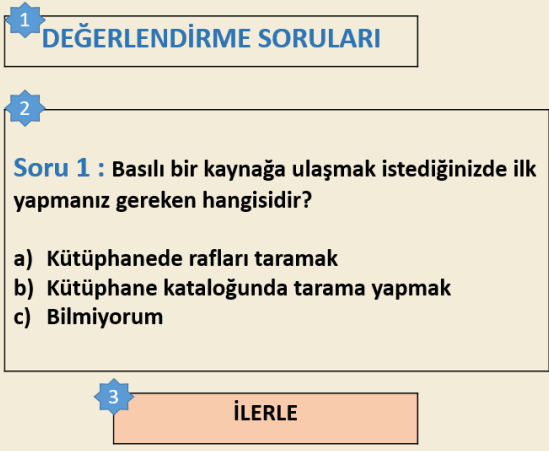
Şekil 17: Görsel senaryo örneği 3

Şekil 17’de yer alan görsel senaryoda kütüphane videosunun hangi bölümlerinin ekranda yer alacağı, arka planda içeriğin anlatıldığı ses dosyasının fon müziği ile birleştirilerek oynatılacağı, sahneler arası geçişler ile ilgili ayrıntılar yer almaktadır.

Senaryo başlığı : Kütüphaneden ve Basılı Kaynaklardan Yararlanma Kuralları Nelerdir?	Sahne Adı : Eğitim Sunumu Sahne Boyutu : 1920x1080	Ekran Numarası: 8	Özellikler: 1) «Ses 5» ses dosyası fon müziği ile oynatılacaktır. 2) Resim 8 arka fonda flu olarak yer alacaktır. 3) Ses Dosyası ile birlikte eşzamanlı kütüphane kuralları cümlesi başlık olarak ekrana animasyonlu gelecektir. Cümle siyah bold Arial yazı tipi ile yazılacak ve 4) Resim 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 ses dosyası ile eş zamanlı, ilgili madde okunurken sırayla ekrana gelecek ve yerini alacaktır. Hepsi aynı anda ekranda olacaktır.
			Müzik: **Arka planda Müzikler klasöründe yer alan «Fon müziği» ses dosyası olacaktır
ACIKLAMALAR: Arka planda Resim 8 Flu olarak yer alacaktır. Ses dosyası ile eş zamanlı olarak başlık ve resimler ekrana sırasıyla ancak yerleşim yerleri dağınık düzende gelecektir. Resimler çapraz konumlanabilir. Yani sayfaya gelişigüzel dağılılabılır 2) Diğer sahneye geçişte «Sonraki» butonu kullanılacaktır. Ayrıca «Önceki» butonu ile bir önceki sahneye geçilebilecektir.			

Şekil 18: Görsel senaryo örneği 4

Şekil 18’de yer alan görsel senaryoda eğitim videolarından resim ve ses dosyaları içeren tasarıma sahip ekranda, arka fonda yer alacak resim ve sırayla ekrana sözlü anlatım ile birlikte gelecek olan resimler ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

Senaryo başlığı : Kütüphanenizin Basılı Kaynaklarına Nasıl Ulaşabilirsiniz?	Sahne Adı : Değerlendirme Soruları Sahne Boyutu : 1920x1080	Ekran Numarası: 9	Özellikler: 1) Başlık ve Soru Arial Yazı tipi 24 Yazı boyutu ve Mavi yazı rengi ile tasarlanacaktır. 2) Soru 1 kısmı Mavi ve Bold olacaktır. Sorunun cevabı B seçeneğidir. Yanlış cevapta ekranda «Eğitimi tekrar izleyiniz lütfen!» uyarısı gelecektir. 3)»İLERLE« buton olarak tasarlanacak olup, soruların cevabı işaretlendiğinde tıklanılacak doğru ise diğer sayfaya geçiş yapılacaktır.
			Müzik: Kullanılmayacaktır.
ACIKLAMALAR: 1) Eğitim sonunda değerlendirme soruları tek tek ekrana gelecek 3 soruda da doğru seçenek işaretlenmeden eğitim tamamlanmayacaktır. 2) Sorunun yanıtlanması için ve Diğer sayfaya geçiş için «İLERLE» butonu kullanılacaktır.			

Şekil 19: Görsel senaryo örneği 5

Şekil 19’da yer alan görsel senaryo eğitimin değerlendirme ekranı için hazırlanmıştır. Sorunun ekranda konumlanacağı kısım, ilerle butonu ve sonraki işlemler senaryoda açıklanmıştır.

Senaryo başlığı : Kütüphanem Hakkında Genel Bilgiler	Sahne Adı : Eğitim Tamamlandı Sahne Boyutu : 1920x1080	Ekran Numarası: 15	Özellikler:
<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div style="width: 30%; border: 1px solid black; padding: 10px;"> <p style="text-align: center;">EĞİTİMİ TAMAMLADINIZ TEBRİKLER !</p> <p>7 gün 24 saat kütüphane hizmeti, Şube kütüphaneler, Kütüphane koleksiyonu, Kitap ödünç alma işlemleri, Ders kaynakları için rezerv hizmeti, Kütüphaneler arası ödünç hizmeti, Sipariş için yayın önerisi</p> </div> <div style="width: 30%; border: 1px solid black; padding: 10px;"> <p style="text-align: center;">ARKA PLAN RESMİ</p> </div> <div style="width: 30%; border: 1px solid black; padding: 10px;"> <p style="text-align: center;">EĞİTMEN VİDEOSU</p> </div> </div>			<p>1) «Eğitimi başarıyla tamamladınız tebrikler» yazısı Arial Yazı tipi 22 Boyutu ile ekrana dönerek gelecektir.</p> <p>2) «Video20_bitiş» isimli eğitimci videosu oynatılacaktır. Eğitimci tek tek kazanımları sayarak her bir kazanım kayarak ekrana sırayla gelmelidir.</p> <p>3) Arka planda flu olarak «foto_6_son_ekran» isimli fotoğraf eklenmelidir.</p>
<p>ACIKLAMALAR: 1) Eğitim değerlendirme soruları doğru yanıtlandıktan sonra animasyonlu geçiş ile bu sayfa ekrana gelecek ve Ses 1fon müziği olarak kullanılacaktır. Eğitimci videosu sağ köşede oynatılacaktır.</p>			<p>Müzik: *Fon müziği olarak «fon müziği» ses dosyası kullanılacaktır.</p>

Şekil 20: Görsel senaryo örneği 6

Şekil 20’de yer alan senaryo, bir eğitim videosunun bitiş ekranına aittir. Eğitimci videosu, anlatılan cümlelerin ekranda konumlanacağı yer ve ekrana geleceği zaman, arka plan resmi gibi ekran unsurları ayrıntılı olarak ifade edilmiştir.

Keating (2013), görsel senaryoların, eğitim içerik tasarımları kapsamında eğitimcilerin ve tasarımcıların ihtiyaçları doğrultusunda şekillendirilebileceğini, burada önemli olan hususun tasarımcılar için anlaşılır bir görsel senaryo hazırlanması olduğunu ifade etmiştir. Araştırmacı, çalışmada MS Powerpoint sunularının tasarımlarda pratik kullanımları, hazırlanan senaryo şablonlarında toplu düzenlemeler yapılabilmesi ve gerekli eğitim içi ekran görsellerinin yansıtılabilmesi yönüyle görsel senaryo hazırlanırken çokça kullanıldığını ifade etmiştir. Bu çalışmada da eğitim içeriğine göre şekillendirilen görsel senaryolar MS Powerpoint ile hazırlanmış, programın sunduğu avantajlar kullanılmış, istenilen eğitim sistemi görseli tasarımcıya aktarılabilmiştir. Ayrıca Keating (2013) çalışmada elektronik ortamda yapılan eğitim tasarımlarında, görsel senaryoların hazırlanması sürecinin çoğu tasarımcı tarafından zaman kaybı olarak görüldüğünü ve atlandığını belirtmiştir. Bu araştırma da görsel senaryolar ile e-Akademik Kütüphane Eğitim Sistemi’nin tasarlanması zaman kaybının aksine daha kısa sürede sistemin tamamlanmasını sağlamıştır. Ek olarak sistem tasarım sürecinde ve tasarım sonrasında ortaya çıkabilecek

sorunlar görsel senaryolar hazırlanırken fark edilebilmiş, gerekli düzenlemeler ile zamandan ve maliyetten tasarruf yapılabilmektedir.

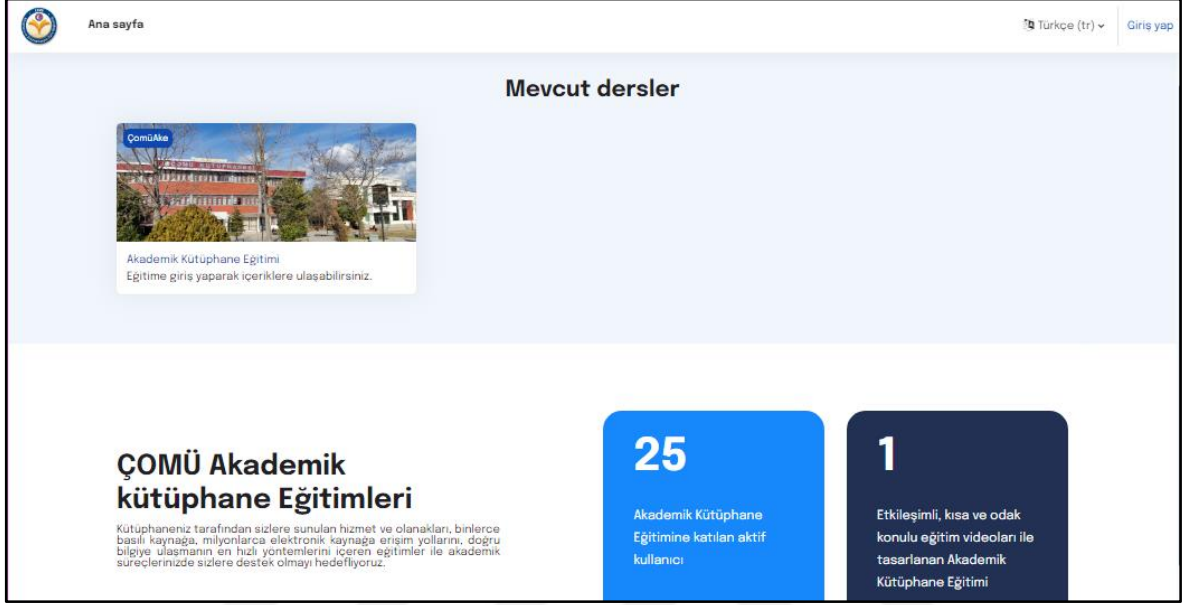
Kırmacı ve Şahin (2015) web tabanlı değerlendirme etkinliklerine yönelik görsel senaryo oluşturmayı amaçladıkları çalışmalarında, çoklu ortam tasarımı ilkeleri çerçevesinde görsel senaryoların hazırlanmasının etkili öğrenme ortamının tasarımındaki yerini ve önemini aktarmışlardır. Görsel senaryo şablonunda her bir ekranda; senaryo başlığı, sahne adı, ekran numarası, özellikler alanı, ses ile ilgili alan ve notlar alanının yer alması gereken alanlar olduğu belirtilmiştir. Bu çalışmada da görsel senaryo şablonları hazırlanırken Kırmacı ve Şahin (2015) tarafından önerilen tasarım öğeleri kullanılmıştır. Kırmacı ve Şahin (2015)'in çalışması bu araştırmanın görsel senaryo hazırlanması sürecinde rehber olarak değerlendirilmiştir. Bu araştırma da görsel senaryo tasarımında ve dolayısıyla eğitim ortamı tasarımında çoklu ortam tasarım ilkelerine uygunluk gözetilmiştir.

4.2. ADDIE Öğretim Tasarımı Modeli İle Geliştirilen e-Akademik Kütüphane Eğitimi'nin Geliştirildiği Modüle İlişkin Bulgular

e-Akademik Kütüphane Eğitimi Moodle uzaktan öğrenme yönetim sistemi kullanılarak tasarlanmış ve kullanıma sunulmuştur. Eğitim platformunun öğrencilerin kendi kendilerine kayıt olarak girebilecek şekilde tasarlanmasına karar verilmiştir.

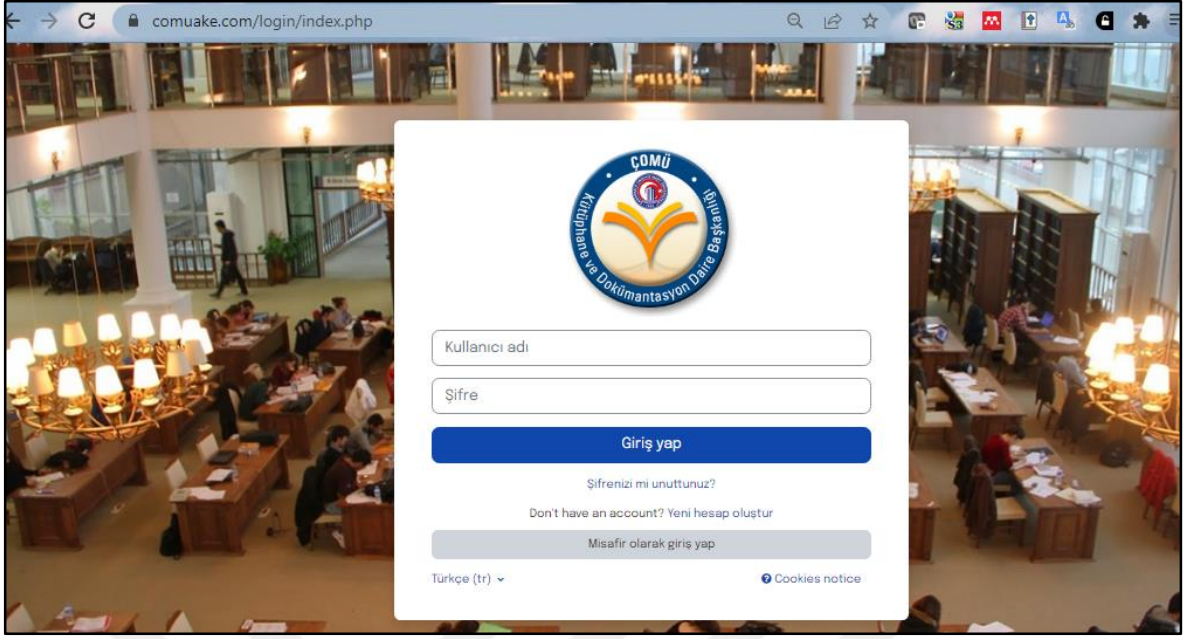
Araştırmacı tarafından görsel senaryoların hazırlanması ve eğitim içeriklerinin oluşturulması işlemleri gerçekleştirilirken, uzaktan eğitim uzmanı tarafından eğitim platformu ile ilgili işlemler yürütülmüştür. Sunucu (Apache/2.4.48-PHP:7.4.25-MySQL:10.6.5-MariaDB) ve alan adı alımları BAP kapsamında gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı tarafından eğitim sisteminin web adresi “comuake.com” olarak belirlenmiştir. Uzaktan eğitim uzmanı adresin alım işlemlerini gerçekleştirmiş ve Moodle öğrenme yönetim sisteminin 4.1 sürümünün kurulumunu yapmıştır. Moodle açık kaynak kodlu bir yazılım olduğu için ücretsiz olarak kurulmuştur. Ara yüz düzenlemeleri araştırmacı ve uzaktan eğitim uzmanı ile çevrimiçi toplantılar yapılarak gerçekleştirilmiştir. Videoların düzenleme işlemleri Adobe Premiere Pro video düzenleme yazılımı kullanılarak yapılmıştır. Hazırlanan videolar öncelikle Youtube sayfasına yüklenmiş, linkler kullanılarak Adobe Captivate 2019 yazılımında interaktif bileşenler eklenmiş ve Scorm 1.2 paketi şeklinde biçimlendirilerek

comu.ake.com web sayfasından yayınlanmıştır. Süreç dahilinde toplam 12 görsel senaryo paketi araştırmacı tarafından hazırlanarak, uzaktan eğitim uzmanına gönderilmiş ve eğitim videoları bu senaryolara göre tasarlanarak 12 başlık altında yayınlanmıştır.

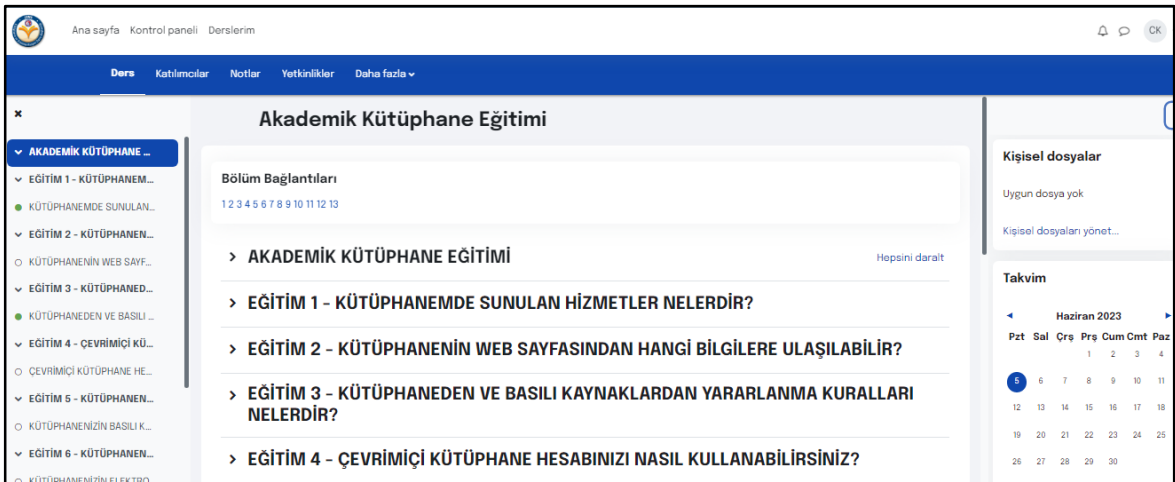
Şekil 21: e-Akademik Kütüphane Eğitimi ana sayfası

e-Akademik Kütüphane Eğitimi'ne giriş ekranı Şekil 21'de görülmektedir. Bu ekranda kurs sayısı alanı, sisteme kaç kullanıcının kayıt olduğunu gösteren alan ve giriş sekmesi yer almaktadır. Sisteme giriş yapmak isteyen kullanıcı "giriş yap" butonundan yeni hesap oluşturabilir ya da var olan hesap bilgilerini girerek eğitim sistemine ulaşabilir.

Şekil 22: e-Akademik Kütüphane Eğitimi'ne giriş arayüzü

Şekil 22'de görülen eğitime giriş ekranından kullanıcılar, yeni kayıt olacaklarsa “Yeni hesap oluşturun” kısmında bilgilerini girip kayıt olduktan sonra, e-posta adreslerine gelen onay linkini tıklayıp sisteme giriş yapabilmektedir. Hesabı olan kullanıcılar doğrudan bu alandan sisteme girebilir.

Şekil 23: e-Akademik Kütüphane Eğitimi konu listesi ekranı

Şekil 23’de görüldüğü gibi, eğitime giriş yaptıktan sonra eğitim içeriklerine ulaşan kullanıcılar eğitim başlıklarını solda liste halinde görüntülerken, orta kısımda ise içerikleri başlıklara tıklayıp açabilmektedir. Tamamlanan eğitimler sol menüdeki listede başlık imleci yeşil renk olarak görünür. Sağda kişisel dosya yükleme alanı ve takvim alanı yer almaktadır.

Şekil 24: e-Akademik Kütüphane Eğitimi’nde eğitim videosu başlangıç görünümü

Şekil 24’te ilk eğitim olan “Kütüphanemde Sunulan Hizmetler Nelerdir?” eğitiminin giriş bölümü görünmektedir. Sol menüden eğitimler arası geçiş yapılabilir. “Kütüphanemi öğrenmeye hazırım” butonuna tıklanıp eğitim başlatılır.

Şekil 25: e-Akademik Kütüphane Eğitimi’nde yer alan eğitim videosundan bir görünüm

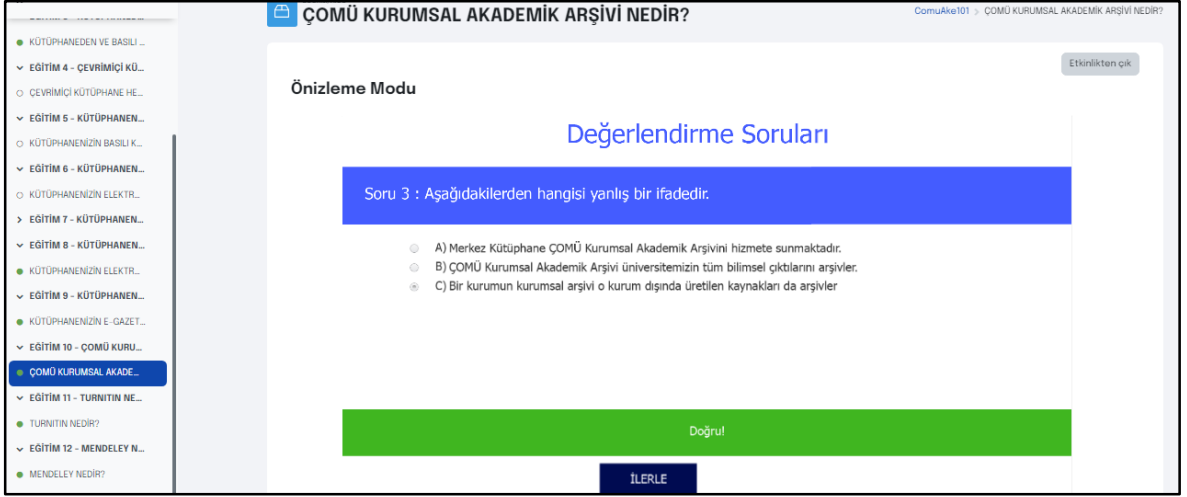

Şekil 25'te kütüphane kurallarının anlatıldığı eğitim videosundan bir kare görünmektedir. Eğitmenin sesi ile anlatım gerçekleşmekte ve ilgili görseller ekrana sırayla gelmektedir. Eğitimler tamamlanmadan sistemden çıkıldığında, tekrar giriş yapıldıktan sonra videolar kaldığı yerden devam etmektedir. Böylece kullanıcı, eğitimi tamamlamadan ayrılrsa bile kaldığı yerden herhangi özel bir ayar yapmadan devam edebilir.

Şekil 26: e-Akademik Kütüphane Eğitimi sisteminde eğitim içeriğinden bir görünüm

Şekil 26'da görülen eğitim ekranında ilgili eğitim videosunda neler öğrenileceği eğitmenin de görüldüğü bir video ile anlatılmakta, anlatımla eş zamanlı olarak ilgili cümleler ekranın diğer kısmına gelmektedir.

Şekil 27: e-Akademik Kütüphane Eğitimi sisteminde değerlendirme kısmından bir görünüm

Şekil 27’de e-Akademik Kütüphane Eğitiminde değerlendirme sorularından bir bölüm görünmektedir. Her eğitim videosu sonunda 3 adet soru ile öğrencilerin öğrenilen bilgileri hatırlaması amaçlanmıştır. Doğru yanıtlanan sorudan sonra “ilerle” butonu ile devam edilebilir. Yanlış yanıtta ise sistem ilerlemeye müsaade etmeyerek, “eğitimi tekrar izleyiniz” uyarısı vermektedir.

Şekil 28: e-Akademik Kütüphane Eğitimi sisteminde eğitim içeriğinden bir görünüm

Şekil 28’de eğitim videolarının son kısmından bir kare yer almaktadır. Her eğitim girişinde neler öğrenileceği vurgulandığı gibi, her eğitim sonunda öğrenilen konular bir kez daha dile getirilerek pekiştirme yapılmaktadır. Ve sonraki eğitimde hangi konunun yer aldığı ile ilgili bilgi verilerek, öğrencinin hazırbulunuşluğu desteklenmektedir.

Literatürde akademik kütüphane eğitimlerinde teknoloji ile birlikte elektronik altyapıların kullanılması gerektiğini, öğrenciler tarafından da bu talebin dile getirildiğini ifade eden çalışmalar yer almaktadır (Adeleke vd. 2019; Işık, 2010). Canvas öğretim yönetim sistemi ile kütüphane eğitimleri tasarlanması da çokça tercih edilen bir eğitim ortamı olarak alanyazında çalışılmıştır. Murray ve Feinberg, (2020) çalışmalarında kütüphane eğitimlerini kurumun kullandığı Canvas modülüne eklemiş ve öğrenci kullanımına sunmuştur. Ve öğrenciler tarafından eğitimler etkili ve verimli kullanılmış, kütüphanecilerin değerinin arttığı görülmüştür. Smith ve arkadaşları (2023) da, Canvas ile bir kütüphane eğitimi geliştirmişler, kolaylıkla erişilebilen, kendi kendine kayıt olunabilen bu sistemin, gitgide kullanım oranlarının arttığı ifade etmişlerdir. Pandemi döneminde uzaktan eğitim ihtiyacını bu sistem ile verimli olarak karşıladıklarını açıklamışlardır. Ayrıca mobil oyun olarak tasarlanan kütüphane eğitimleri de literatürde yer almaktadır (Elzen ve Roush, 2013; Kocadere, 2019). Bu araştırma akademik kütüphane eğitiminin elektronik bir ortamda bir öğretim yönetim sistemi kullanılarak hazırlanması yönüyle ulusal literatürde önemli bir konumda yer almaktadır. Kütüphane eğitimi öğrenen profiline uygun, kolaylıkla kullanılabilir bir yapıya sahip Moodle ile tasarlanmıştır. Moodle alanyazında yapılan araştırmalarda eğitim ortamının kalite düzeyinin artırılabilirdiği, etkili bir öğretim yönetim sistemi olarak belirtilmiştir (Önal, Kaya ve Draman, 2006).

4.3. ADDIE Öğretim Tasarımı Modeli İle Geliştirilen e-Akademik Kütüphane Eğitimi’nin Kullanılabilirliğine İlişkin Bulgular

Bu bölümde uzmanlara uygulana anket formuna göre ulaşılan nicel bulgular paylaşılmış ve yorumlanmıştır.

Tablo 3

e-Akademik Kütüphane Eğitiminin Kullanılabilirliğinin Etkililik Bağlamında Değerlendirmesi

Soru	Uzman Değerlendirmesi	f	%
S1: Eğitimi alan öğrenci aradığı bir kaynağa kütüphanede erişebilmek için yeterince bilgi sahibi olur.	Kesinlikle Katılıyorum	8	61.5
	Katılıyorum	5	38.5
S2: Eğitimi alan öğrencinin kütüphanede bilgi arama davranışları, eğitimi almadan öncekine göre değişir.	Kesinlikle Katılıyorum	11	84.6
	Katılıyorum	1	7.7
	Orta Derecede Katılıyorum	1	7.7
S3: Eğitim alan öğrencinin kütüphane farkındalığı artar.	Kesinlikle Katılıyorum	10	76.9
	Katılıyorum	3	23.1
S4: Eğitimi alan bir öğrenci akademik süreçlerinde bilgi ihtiyacını kütüphaneden karşılamaya öncelik verir.	Kesinlikle Katılıyorum	3	23.1
	Katılıyorum	4	30.8
	Orta Derecede Katılıyorum	6	46.2
S5: Eğitimi alan bir öğrenci kütüphaneyi daha sık ziyaret eder.	Kesinlikle Katılıyorum	2	15.4
	Katılıyorum	6	46.2
	Orta Derecede Katılıyorum	5	38.5
S6: Eğitimi alan bir öğrenci kütüphane hizmet ve olanaklarını bilir.	Kesinlikle Katılıyorum	9	69.2
	Katılıyorum	4	30.8
	Orta Derecede Katılıyorum		

Tablo 3'teki anket verilerine ve frekans dağılımlarına bakıldığında eğitimin etkililiği kapsamında en yüksek oran öğrencinin eğitim almadan önceki bilgi arama davranışlarının eğitim aldıktan sonra değişeceği yönünde olmuştur. Uzmanların 11'i soruya kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Diğer yüksek katılım oranına sahip soruda ise uzmanlardan 10 u eğitim alan bir öğrencinin kütüphane farkındalığının artacağına kesinlikle katılmıştır. Öğrencilerin aradığı bir kaynağa ulaşabilmek için kütüphane eğitimi ile yeterince bilgi sahibi olabileceği sorusu 8 uzman tarafından kesinlikle katılıyorum olarak yanıtlanırken 5 uzman da yine bu ifadeye katılmıştır. Eğitimi alan bir öğrencinin kütüphane hizmet ve olanaklarını bilmesi hakkındaki soruya ise 9 uzman kesinlikle katılırken, 4 uzman katılıyorum şeklinde yanıt vermiştir. Diğer soru olan eğitimi alan öğrencilerin akademik hayatlarında kütüphanenin öneminin artacağı sorusuna ise uzmanlardan 6 sı orta derecede katılırken 4 ü

katılmış 3 ü kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Eğitim alan öğrencilerin kütüphaneyi daha sık ziyaret etmeleri de yine çekimsiz kalınan bir soru olmuştur. Tabloda ortalama katılım oranları olduğu görülmektedir. Tabloya ve sonuçlara bakıldığında olumlu ifadelerin yüksek değerlere sahip olduğu görülmektedir. Bu bağlamda eğitimin kullanılabilirliğinin etkililik bağlamında yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 4

e-Akademik Kütüphane Eğitiminin Kullanılabilirlik Bağlamında Verimlilik Değerlendirmesi

Soru	Uzman Değerlendirmesi	f	%
S7:Eğitim modülü kullanışlı bir tasarıma sahiptir.	Kesinlikle Katılıyorum	3	23.1
	Katılıyorum	7	53.8
	Orta Derecede Katılıyorum	2	15.4
	Katılmıyorum	1	7.7
S8:Eğitimi alan bir öğrenci rahatlıkla kütüphanenin basılı kaynaklarını kullanabilir.	Kesinlikle Katılıyorum	5	38.5
	Katılıyorum	7	53.8
	Orta Derecede Katılıyorum	1	7.7
S9:Eğitimi alan bir öğrenci rahatlıkla kütüphanenin elektronik kaynaklarını kullanabilir.	Kesinlikle Katılıyorum	5	38.5
	Katılıyorum	8	61.5
	Orta Derecede Katılıyorum		
S10:Eğitim videolarının içerik tasarımı verilmek istenen kütüphane eğitimi için uygundur.	Kesinlikle Katılıyorum	3	23.1
	Katılıyorum	7	53.8
	Orta Derecede Katılıyorum	3	23.1
S11: Modülde yer alan eğitim videolarının anlatımı açık ve anlaşılır düzeydeydi.	Kesinlikle Katılıyorum	8	61.5
	Katılıyorum	5	38.5
	Orta Derecede Katılıyorum		
S12: Eğitim videolarında kullanılan görseller dikkat çekici ve öğrenmeyi destekleyici özellikteydi.	Kesinlikle Katılıyorum	3	23.1
	Katılıyorum	5	38.5
	Orta Derecede Katılıyorum	4	30.8
	Katılmıyorum	1	7.7
S13: Eğitim videolarının ses kalitesi iyi düzeydeydi.	Kesinlikle Katılıyorum	7	53.8
	Katılıyorum	5	38.5
	Orta Derecede Katılıyorum	1	7.7

Tablo 4'te yer alan verilere bakıldığında verimlilik konusunda uzmanların dağılımı yanıt verdiği, ortalama bir tablo olduğu görülmektedir. En yüksek orana sahip olan soru

olan eğitimdeki videoların anlatımının açık ve anlaşılır olduğu sorusuna 8 uzman kesinlikle katılırken 5 uzman katılıyorum yanıtını vermiştir. Eğitim videolarının se kalitesinin iyi düzeyde olduğu sorusuna ise 7 uzman kesinlikle katılırken 5 uzman katılıyorum yanıtını vermiştir. Eğitimi alan bir öğrencinin rahatlıkla e-kaynakları kullanabilmesine yönelik soruya ise 5 uzman kesinlikle katılıyorum yanıtını verirken 8 uzman katılıyorum yanıtını vermiştir. Eğitimi alan bir öğrencinin rahatlıkla basılı kaynaklara erişebilmesine yönelik soruya ise 5 uzman kesinlikle katılıyorum yanıtını verirken 7 uzman katılıyorum yanıtını vermiştir. Eğitim videolarının içerik tasarımının verilmek istenen kütüphane eğitimine uygunluğu konusundaki soruya ise 3 uzman kesinlikle katılıyorum yanıtını verirken 7 uzman katılıyorum, 3 uzman ise orta derecede katılıyorum şeklinde yanıt vermiştir. Cevaplar dağılımlı olsa da bu sorunun da olumlu cevaplandığı kabul edilmiştir. Eğitim modülünün kullanışlı bir tasarıma sahip olması sorusunu ise 3 uzman kesinlikle katılıyorum, 7 uzman katılıyorum, 2 uzman orta derecede katılıyorum, 1 uzman ise katılmıyorum yanıtını vermiştir. Burada çoğunluk olumlu cevaplar üzerine toplansa da yanıtların dağıldığı görülmektedir. Bölümün son sorusu olan videolarda kullanılan görsellerin dikkat çekici ve öğrenmeyi destekleyici olduğu ile ilgili olan soruya 3 uzman kesinlikle katılıyorum, 5 uzman katılıyorum, 4 uzman orta derecede katılıyorum, 1 uzman ise katılmıyorum yanıtını vermiştir.

Eğitim videolarının anlatımın sadeliği ve anlaşılabilirliği, ses kalitesi, elektronik ve basılı kaynak kullanımının öğretimi, içerik tasarımının uygunluğu açısından verimli olduğu ortaya çıkmıştır. Eğitim modülünün kullanışlı bir tasarıma sahip olması ve eğitimlerde kullanılan görsellerin dikkat çekiciliği ve öğrenmeyi destekleyici yönü açısından ise orta derecede verimli bulunduğu söylenebilir.

Tablo 5

e-Akademik Kütüphane Eğitimnin Kullanılabilirlik Bağlamında Memnuniyet Değerlendirmesi

Soru	Uzman Değerlendirmesi	f	%
S14: Modüle erişirken sorun yaşamadım.	Kesinlikle Katılıyorum	6	46.2
	Katılıyorum	4	30.8
	Orta Derecede Katılıyorum	1	7.7
	Katılmıyorum	1	7.7
	Kesinlikle Katılmıyorum	1	7.7

S15: Modülün kullanımı kolaylıkla kavranabilir.	Kesinlikle Katılıyorum	4	30.8
	Katılıyorum	8	61.5
	Kesinlikle Katılmıyorum	1	7.7
S16: Eğitimi alırken kaygı hissetmedim.	Kesinlikle Katılıyorum	9	69.2
	Katılıyorum	2	15.4
	Orta Derecede Katılıyorum	1	7.7
	Kesinlikle Katılmıyorum	1	7.7
S17: İçerikler öğrencilerin kütüphane kullanımı ile ilgili memnun kalacakları düzeyde hazırlanmıştır.	Kesinlikle Katılıyorum	4	30.8
	Katılıyorum	7	53.8
	Orta Derecede Katılıyorum	2	15.4
S18: Eğitimi tüm öğrencilere tavsiye ederim.	Kesinlikle Katılıyorum	9	69.1
	Katılıyorum	3	23.2
	Orta Derecede Katılıyorum	1	7.7

Tablo 5'te yer alan anket verilerine ve frekans bilgilerine göre eğitimi tüm öğrencilere tavsiye ederim sorusuna 9 uzman kesinlikle katılıyorum, 3 uzman katılıyorum, 1 uzman ise orta derecede katılıyorum yanıtını vermiştir. Eğitimi alırken kaygı hissetmedim sorusuna ise 9 uzman kesinlikle katılıyorum, 2 uzman katılıyorum, 1 uzman orta derecede katılıyorum, 1 uzman ise kesinlikle katılmıyorum yanıtını vermiştir. Burada çoğunluk kaygı hissedilmediği yönündedir. Diğer bir soru olan modülün kullanımı kolaylıkla kavranabilir sorusuna ise 4 uzman kesinlikle katılıyorum, 8 uzman katılıyorum yanıtlarını vermiştir. Bu açıdan sorulan soruda da uzmanların çoğu olumlu yönde yanıt vermişlerdir. İçeriklerin öğrencilerin kütüphane kullanımı ile ilgili memnun kalacakları düzeyde hazırlandığı sorusuna; 4 uzman kesinlikle katılıyorum, 7 uzman katılıyorum, 2 uzman ise orta derecede katılıyorum yanıtlarını vermiştir. Modüle erişirken sorun yaşamadım sorusuna ise 6 uzman kesinlikle katılıyorum, 4 uzman katılıyorum, 1 uzman ise orta derecede katılıyorum yanıtlarını vermişlerdir. Bu soruda da uzmanlar genelde olumlu değerlendirme yapmışlardır. Buradan hareketle e-Akademik Kütüphane Eğitiminin kullanılabilirliğinin memnuniyet uyandırıcı olduğu ortaya çıkmıştır.

Anket sorularının frekans analizlerine göre eğitimin kullanılabilirliğinin etkili ve memnuniyet uyandırıcı bulunduğu sonucuna ulaşılmış, verimlilik bağlamında da olumlu değerlendirme yapılmış ancak eğitim modülünün kullanılabilirliği ve içerik görsellerinin dikkat çekiciliği bakımından iyileştirmeler yapılması gerektiği ortaya çıkmıştır.

Bu çalışmada eğitim modülünün kullanılabilirliğinin tespiti için anket ve görüşme teknikleri ile uzman görüşleri alınmıştır. Pant (2015)'da çalışmasında kütüphane web sayfasının kullanılabilirliğini tespit etmek için anket aracını kullanmış ve web sayfasında düzeltilmesi gereken noktaları tespit etmiştir. Akın (2015), ise kütüphane web sayfasının kullanılabilirliğini belirlemek için anket verilerini gözlem verileri ile desteklemiş, önemli bulgulara ulaşmıştır. Buchanan ve Salako (2009) çalışmalarında bir dijital kütüphanenin kullanılabilirliğini ölçmek amacıyla anket ve gözlem yapmışlar, gözlem etkinliğine katılımın az olması nedeniyle etkili sonuçlara ulaşamadıklarını, en çok verinin anket ile toplandığını ve sistemin kullanılabilirlik bileşenlerini belirlemişlerdir. Bu çalışmada da anket verileri e-Akademik Kütüphane Eğitim Sistemi'nin kullanılabilirliği hakkında olumlu sonuçlar ortaya çıkarmış, sistemin geliştirilmesi gereken yönlerinin ortaya konulmasını sağlamıştır.

4.4. ADDIE Öğretim Tasarım Modeli ile Geliştirilen e-Akademik Kütüphane Eğitimi'nin Kullanılabilirliğine İlişkin Uzman Görüşlerine Dair Bulgular

Uzman grubundan yanıtladıkları anket formunun son bölümünde takvimlerinin uygunluğuna göre görüşme randevusu belirlemeleri istenmiş ve 13 uzmandan 6 sı görüşme yapmayı kabul etmiştir. Uzmanların belirlediği tarih ve saatte çevrimiçi görüşmeler gerçekleştirilmiş ve elde edilen veriler MAXQDA nitel veri analiz programı ile çözümlenmiş ulaşılan bulgular aşağıda verilmiştir.

Görüşmeyi kabul eden uzmanlardan 3'ü kütüphanecilik, 3'ü de Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Alanında çalışan alan uzmanlarıdır. 2 kadın 4 erkekten oluşan grubun mesleki deneyimleri bir kişi 1-3 yıl, iki kişi 11-15 yıl, 3 kişi ise 16-20 yıl arası deneyime sahiptir. Bu demografik dağılım bu çalışmanın hem kütüphanecilik ayağında hem de bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi ayağında elde edilen verileri güçlendirmiştir. Ayrıca görüşme yapılan uzmanlardan 4'ü daha önce bir akademik kütüphane eğitimine katıldıklarını belirtmişler, 2'si ise katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

MAXQDA programına aktarılan görüşme ifadeleri okunarak ve incelenerek tüm boyutları ile değerlendirilmiş, tema, kod, ve alt kodlar belirlenmiştir. Belirlenen kodlar 1 kütüphaneci ve 1 BÖTE uzmanı tarafından kontrol edilmiş, düzenlenmiş ve nihai kod

tablosu ortaya çıkmıştır. Kodların frekans analizlerine göre elde edilen bulgular paylaşılmış, ilgili kodlara ait uzman ifadelerine doğrudan yer verilmiştir.

Tablo 6

Görüşme verilerinden oluşturulan tema, alt tema, kod ve alt kodlar

Tema	Alt tema	Kod ve Alt Kodlar
ETKİLİLİK	Kütüphane hizmetlerini ve kullanıcı haklarını bilme	
	Kütüphane farkındalığı oluşma	
	Kütüphane kaynağını yardım almadan bulabilme	
VERİMLİLİK	Video süreleri	Eğitimin konulara bölünmesi *Konu başlıkları düzenlemesi Videoların kısalığı Videoların uzunluğu İçeriklerin daha fazla alt konulara ayrılması
	Eğitim dili ve ses kalitesi	Eğitmen tanıtımı fazlalığı Sade anlatım dili ve uygunluk Ses kalitesi uygunluğu
	Videoların içerik tasarımı	İçeriği destekleyici metinler Kütüphane görüntüleri amatör Değerlendirme sorularının yeterliliği *Yanlış cevaplarda ipucu eklentisi
	Video görselleri	Grafiklerin geliştirilmesi Grafiklerin ilgi çekiciliği
	Videoların kaldığı yerden devam etmesi	
	E-kaynağa rahatlıkla erişim	
	Basılı kaynağa rahatlıkla erişim	

	Merak	
	Heyecan	
	Kafa karışıklığı	
	Tatmin	
	Mutluluk	
	Kullanışlı ve faydalı	
MEMNUNİYET	Tavsiye etme	
	Kullanım kolaylığı	
	Sistemsel eksikler	Arayüzde İngilizce ifadeler Geri butonları etkililiği "ileri" butonlarının fazlalığı Sisteme giriş karmaşık Video başlama butonu belirsizliği

Tablo 6’da görüşme verilerinin deşifre edilerek MAXQDA programına aktarıldıktan sonra, verilerin okunması ve incelenmesi sonrasında oluşan tema, alt tema, kod ve alt kodlar yer almaktadır. En çok alt tema ve kodların verimlilik temasında olduğu görünmektedir.

Tablo 7: Kod bulutu görüntüsü

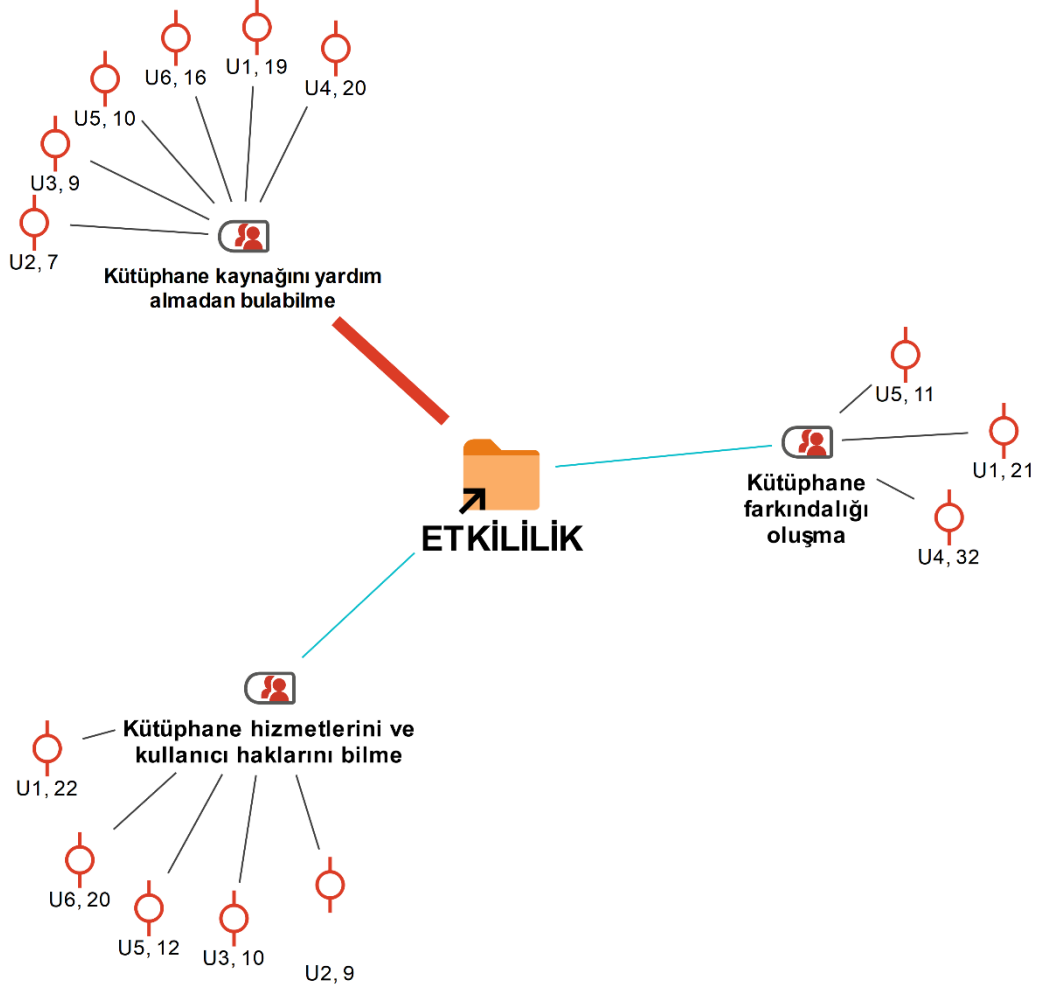

Tablo 7’de tema ve kodlar çerçevesinde oluşan kod bulutu görüntüsünde en çok öne çıkan temaların; tavsiye etme, videolarda ses kalitesi uygunluğu, kullanışlı ve faydalı, sade anlatım ve uygunluk, basılı kaynağa rahatlıkla erişim, kütüphane kaynağını yardım almadan bulabilme, eğitimin konulara bölünmesi, kütüphane hizmetlerini ve kullanıcı haklarını bilme, tatmin ve kullanım kolaylığı olduğu görülmektedir.

4.4.1. e-Akademik Kütüphane Eğitimi’nin Etkililiğine Dair Uzman Görüşlerine İlişkin Bulgular

e-Akademik Kütüphane Eğitimi’nin kullanılabilirliğine ilişkin etkililik bağlamında deşifre edilen uzman görüşlerinin analizi MAXQDA yazılımında Tek vaka modeli ile haritalandırılarak yapılmıştır. Haritadaki bağlantı çizgisinin kalınlığı temanın uzman görüşleri tarafından desteklenme oranı ile doğru orantılı artmaktadır. Her alt kodun ait olduğu alt tema çizgi üzerinde gösterilmiştir.

Tek-Vaka Modeli

Şekil 29: e-Akademik Kütüphane Eğitiminin etkililiğine yönelik kod haritası (n=6)

Şekil 29'a göre e-Akademik Kütüphane Eğitimi'nin kullanılabilirliğinin etkililik bağlamında uzman grubunun 6 (n=6) üyesi de eğitim sistemini inceledikten sonra "kütüphane kaynağını yardım almadan bulabilme" temasına yönelik görüş bildirmişler, eğitimin öğrenciler üzerinde kütüphane kaynaklarına yardım almadan erişebilmeleri noktasında etkili olacağını ifade etmişlerdir. Bu tema görüşmenin "Bu eğitimde edinilen bilgiler ile kütüphanede öğrencilerin aradığı bir kaynağı yardım almadan bulabileceğini düşünüyor musunuz?" sorusuna verilen cevaplardan ortaya çıkmıştır.

“Evet, şöyle, eğitim güzel tasarlanmış elinize sağlık, buradaki bilgiler ile öğrenci kütüphanede kaynak bulma noktasında bilgi sahibi olur (U1).

“Bence bulabilir, gayet basılı kaynakları kısmında anlatmışsınız, eğer öğrenci düzgün bir şekilde dinlediye aradığı kaynağı bulabilir (U2).”

“Evet, evet bence yeterli (U3).”

“Etkiliydi, yani rahatlıkla öğrenci oradaki adımları takip ederek dinleyerek kaynağı bulabilir. Ne yapıldığı nasıl yapıldığı kütüphanede olunca nasıl arandığı kütüphane dışındayken evinizden ulaşırsak nasıl arandığı konusunda ayrıntılı bilgiler var yeterlikleri artar ben faydalı buluyorum. (U5).”

“Eğitime aldıktan sonra eğitimdeki modüller gayet açıklayıcı olmuş zaten. Web sayfasının kullanımında da hani işaretli cursor kullanmışsınız çoğu yerde hani gayet açıklayıcı olduğu için öğrenciler eğitimini tamamladıktan sonra hani istediklerine kolayca ulaşılabilecektir yardım almadan (U6).”

Şekil 29’daki haritaya tekrar bakıldığında eğitimin etkililiğine yönelik ikinci yoğun görüşler üç uzman (n=3) tarafından “kütüphane farkındalığı oluşma” temasına ilişkin bildirilmiştir. U4 bu tema üzerinde yoğun durmuş görüşmenin birkaç noktasında dile getirmiştir. Bu tema “e- Akademik Kütüphane Eğitimi’ni alan öğrencilerin eğitim hayatlarında kütüphanenin öneminin artacağını düşünüyor musunuz? Örneğin bu eğitim ile bir kütüphane farkındalığı gelişebilir mi?” sorusuna verilen yanıtlardan ortaya çıkmıştır.

“Tabi olabilirler, siz zaten e-kaynaklar, e-tezler, e-gazeteler konularında ayrıntılı olarak bilgi vermişsiniz. Bu eğitimlerin de onların ileriki yaşamlarında faydalı olacağını düşünüyorum, bir farkındalık oluşturur. (U1)”

“Herhangi bir derse entegre edilip öğrenciye tanıtım amaçlı bu kütüphane eğitimleri veriliyorsa evet farkındalığını artıracığına inanıyorum. Çünkü kütüphane özellikle ÇOMÜ Kütüphanesi çok zengin kaynağı olan kullanışlı bir o kadar da ilgi çekici bir kurum bir birim daha doğrusu. Ha merak eder öğrenciler bu kütüphaneyi nasıl kullanırız sorusuna kendi içlerinde bir soru sorarlar, bu eğitimde tam da o sorunun yanıtı olur. O yüzden farkındalığını artıracığına inanıyorum. Bir sonraki kısımda ödev vb. gibi bu zaten farkındalığı olan bir

şey, üniversitede zaten çoğu öğrencinin uygun ders çalışabileceği alan olarak 7/24 açık olması mükemmel bir durum. Yani öğrenciler çoğu zaman evde çalışamadıklarını, ilgili kaynak ve internet erişimi de var, O yüzden bu eğitim bunun için bir kıvılcım yakıp soruları cevaplayıp motivasyonu artıracaklarını düşünüyorum, o yüzden evet yani bu konu böyle. Bu eğitim bunun için ideal. (U4)”

Diyebilir, orada çalışma alanları olduğundan haberdar oluyor, çalışma saatlerinden haberdar oluyor. Kütüphanenin neresinde hangi kitaplar bunları nasıl bulabileceğini hatta kütüphaneye gitmeden önceden arayıp bulup sonra gidip kütüphanede bunları bulabileceğini görüyor yani ee çalışma için alanlar var, arkadaşları ile birlikte oraya gidip çalışabileceklerini görüyorlar, projelerini yapabilecekleri bir alan gibi düşünebilirler orayı, farkında olurlar (U5).

Şekildeki 29’a tekrar bakıldığında eğitimin etkililiğine yönelik üçüncü sıradaki yoğun görüşler beş uzman (n=5) tarafından “kütüphane hizmetlerini ve kullanıcı haklarını bilme” temasına ilişkin bildirilmiştir. “e-Akademik Kütüphane Eğitimi ile öğrencilerin kütüphane hizmetlerinden ve kullanıcı haklarından haberdar olup, kütüphaneden daha iyi faydalanabileceğini düşünüyor musunuz?” sorusuna verilen yanıtlar bu temayı oluşturmuştur.

“Tabi orda bütün hakları siz belirtmişsiniz, sonunda da bir anket düzenlemişsiniz kullanıcının anlatılanı ne kadar öğrendiğini test etmek için, ben bunun faydalı olacağını düşünüyorum (U1).”

“Evet düşünüyorum. Eee eğitim içeriğine baktığımızda gerekli bilgileri, görüntülerle anlatılmış. Öğrenci izlediğinde bunları öğrenebilir. Tabii verimli izlemesine de bağlı (U2).”

“Kesinlikle evet, sade anlatımın çok etkisi var. Bölünmesinin çok etkisi var, konu konu bölünmesinin etkisi var (U3).”

“O biraz da kişinin kendisinden kaynaklı olduğunu düşünüyorum. Eğitimler haklar konusunda bilgi veriyor mu dersin evet veriyor onu söyleyebilirim (U5).”

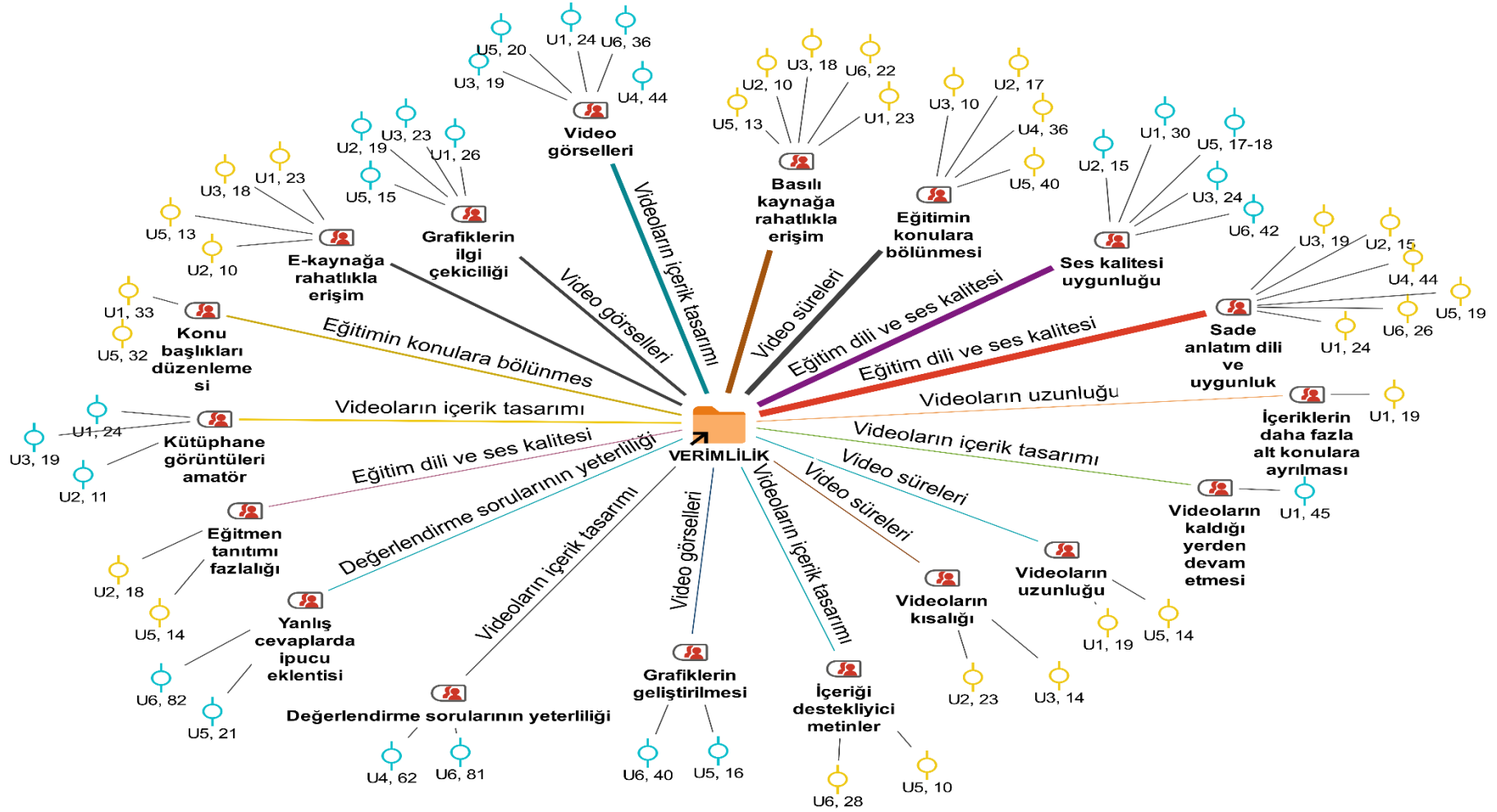
“Evet, burada zaten eğitim modüllerinde de hani hangi haklardan yararlanabileceği açık açık söylemiş. Kaç tane ödünç kitap alabilecekleri ya da hani süreyi nereden uzatabilecekleri ya da kitap istediklerinde hani böyle bir imkanları var mı gibi imkanlardan

bahsedilmiş, o noktada hani haberdar olmalarını hani sağlayabilir. Faydalanabilirler (U6).”

Uzman görüşlerinin kodlandığı şekil 29'daki etkililik haritasına göre e-Akademik Kütüphane Eğitimi'nin kullanılabilirliğinin etkililik bağlamında yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Etkililiğe dair üç tema olan “kütüphane kaynağını yardım almadan bulabilme”, “kütüphane farkındalığı oluşma” “kütüphane hizmetlerini ve kullanıcı haklarını bilme” temaları yoğun görüşler ve ifadeler ile desteklenmiştir.

4.4.2. e-Akademik Kütüphane Eğitimi'nin Verimliliğine Dair Uzman Görüşlerine İlişkin Bulgular

e-Akademik Kütüphane Eğitimi'nin kullanılabilirliğine ilişkin verimlilik bağlamında deşifre edilen uzman görüşlerinin analizi MAXQDA yazılımında Tek vaka modeli ile haritalandırılarak yapılmıştır. Haritadaki bağlantı çizgisinin kalınlığı temanın uzman görüşleri tarafından desteklenme oranı ile doğru orantılı artmaktadır. Her alt kodun ait olduğu alt tema çizgi üzerinde gösterilmiştir. Verimlilik temasına bağlı alt tema ve kodların oldukça yoğun olduğu görülmüştür.

Şekil 30: e-Akademik Kütüphane Eğitiminin verimliliğine yönelik kod haritası (n=6)

Şekil 30 incelendiğinde “Eğitim dili ve ses kalitesi” temasının “sade anlatım dili ve uygunluk” kodu üzerine altı uzman (n=6), “ses kalitesi uygunluğu” koduna yönelik beş uzman (n=5) tarafından görüş bildirildiği görülmektedir. Bu alt tema ve kodlar “Eğitim videolarının anlatım dilini nasıl buldunuz? Örneklerle açıklar mısınız?”, “Eğitim videolarının ses kalitesini nasıl değerlendirirsiniz? Örneklerle açıklar mısınız?” sorularına alınan cevaplardan ortaya çıkmıştır.

“Anlatım dili güzel, güzel bir dil kullanmışsınız. Ne çok samimi ne çok resmi orta bir dil kullanmışsınız (U1)”

“Anlatım çok iyiydi, diksiyon, ifadeler çok başarılıydı (U2).”

“Kesinlikle evet, sade bir anlatımdı, anlaşılırdı (U3).”

“Önce beğendiklerimi söyleyeyim. Bir kere diksiyon belli ki hazırlık yapılmış, işi kuralına göre yapılmış. Akış dilin akışı, onlar çok güzel. Şey yani anlatım süperdi (U4).”

“Ses yeterliydi. (U1).”

“Seste bir sorun yok, zaten sizin konuştuğumuz bölümlerde ses biraz değişiyor ya görsel geldiği zaman sadece görselle anlatıldığı zaman değişiyor siz girdiğiniz zaman değişiyor, aslında onlar o değişiklikler olmasa ama onlar şeyden işte amatörlükten ve teknik destek eksikliğinden. (U3).”

“Ses kalitesi gayet iyiydi videolarda (U6)”

“Ses düzeyi iyiydi, fon müziği sesi çok bastırmamış, fon sesi çok düşük düzeyde, bence iyi olmuş (U1)”

“Ses çok güzeldi eline sağlık gerçekten çok beğendim profesyonelce yapmışsınız zaten stüdyoda mı çektiniz bilmiyorum ama çok güzel olmuş yani emeklerinize sağlık (U5)”

Şekil 30’a göre “Video süreleri” temasının “eğitimin konulara bölünmesi” kodunda altı uzman (n=6) yoğun görüş bildirmişlerdir. Bu kodda bazı uzmanların vurgular yapması, tekrarlayarak ifade etmesi kodun ağırlığını arttırmıştır. Ayrıca video süreleri kodunun alt kodları olan videoların kısalığı koduna yönelik iki uzman (n=2), videoların uzunluğu koduna yönelik ise iki uzman (n=2) görüşü bildirilmiştir. Bu tema ve kodlar “Kütüphane ile ilgili bilgileri size aktarmada e-Akademik Kütüphane Eğitimi modülünde yer alan eğitim

videolarının içerik tasarımını nasıl değerlendirirsiniz?” sorusuna verilen cevaplardan türetilmiştir.

“Öğrencinin cevaplayacağı ve merak ettiği şeylerin sorusu hani bu eğitimlerin dikkat çekmesine yol açıyordu, o yüzden hem anlaşılır kılıyor. Dikkat kesilip önce bir kancayı atıp daha sonra o kancanın açıklamasını vermesi eğitimlerin bir de kısa kısa videolar halinde olması işi biraz daha verimliliği etkililiğini artırmaya düşünüyor, yani anlaşılır olmasını vesile kılıyor, o yüzden bu konuda da evet faydalı. (U4)”

“Başlıkların soruları kullanışlı olmuş amaca uygun. (U2)”

“Konu konu bölünmesinin pratikliğe çok etkisi var. (U3).”

“Videoların içeriği anlatılan konuya uygun (U2).”

“Kesinlikle yani yetişkin eğitiminde zaten şu vardır sonuç olarak sen yetişkinlere bir bilgi verme şeyindesin, yetişkin sonunda ne olacağını bilmek ister. Bunu ben öğrendiğimde ne olacak mesela. Senin de işte kitabı veya yazılı kitaplara nasıl ulaşabileceğini öğreneceğini biliyor olması o onun için anlaşılır bir şey. Demek ki tamam bunları öğreneceğim ben bu eğitimi izlerim diyor (U5).”

“Bir de tematik olarak ayrılması güzel. Yani tematik olarak soru olarak işte her bir videounun her bir eğitimin tematik olarak ayrılması güzel (U4)”

Şekil 30’da görüldüğü gibi “videoların içerik tasarımı” alt temasından, “video görselleri” kodu beş uzman (n=5) tarafından kodlanırken, “kütüphane görüntülerinin amatörlüğü” kodu üç uzman (n=3), “değerlendirme sorularının yeterliliği” kodu iki uzman (n=2), “içerik destekleyici metinler” kodu iki uzman (n=2), “videoların kaldığı yerden devam etmesi” kodu bir uzman (n=1) tarafından kodlanmış, görüşler belirtilmiştir. Bu tema ve kodlar “Kütüphane ile ilgili bilgileri size aktarmada e-Akademik Kütüphane Eğitimi modülünde yer alan eğitim videolarının içerik tasarımını nasıl değerlendirirsiniz?” sorusu ile “Eğitim videolarında kullanılan görsellerin dikkat çekiciliğini nasıl değerlendirirsiniz? Faydalı mıydı? Aklınızda kalan görsellerden örneklerle açıklar mısınız?” sonda sorusundan üretilmiştir.

“Videolar güzeldi, öğrencilerin arama yapıyor olduğu çekimler, üniversite kampüs çekimleri gayet güzeldi kaliteliydi hepsi (U5).”

“İnsan olmadan görsellerle anlatma daha çok yaygın değil mi son zamanlarda? Bu eğitim de buna çok uygun (U3).”

“Videoların içeriği anlatılan konuya uygun (U2).”

“Görseller yeterliydi, zaten anlatmak istediğiniz yerleri gidip videoya çekmişsiniz, bence o açıdan yeterli. (U1).”

“Belki o video kalitesinden olabilir. Belki daha iyi bir cihaz kullanılsa daha da iyi olurdu diye düşünüyorum ben. (U1).”

“Fark ettim videoların amatörliğini, biz de aynı süreçleri yaşadık ya bir işin tecrübesizlik acemilik kısmı var bizim de ilk videolarımız öyledir mesela, burada fotoğrafçı arkadaşlar onun kamerasıyla yapmıştı. Onlar amatörce oldu (U3).”

“Görseller özellikle videolar, orta derecede diyebilirim (U2).”

“Ya ilk ekranda çıkan hani bu videoda şunlar şunlardan bahsedilmiştir gibi bir yazı var hani. Evet orası da biraz daha mesela şey olabilir bu videoda şunu öğreneceksiniz, şuna yer verdik diye ya da verildi. Daha çok ben dili olmak, yani günlük konuşma dilinde ben olsa dahi iyi olur, bu biraz resmi kalmış gibi duruyor. (U6)”

“Belki orada sözel anlatım söz konusu, ek olarak yazılı adımlar ek olarak verilebilir. Sol kısımda özetliyorsun ya orası için belki genel adımlar budur şeklinde verilebilir. Akılda kalıcı olur. (U5).”

“Bir de en sonda üçlü sorular vardı, değerlendirmelerde. O sorular gayet eğitim videolarını içeren sorular olmuş ama orada dönütlerde şey var. İlk videoda mesela yeniden deneyiniz gibi bir şey yazıyor. Ama bir sonraki videolarda tekrar eğitimi dinleyiniz gibi bir şey var, dil var, orada biraz daha ipucu verebilecek şekilde aslında buldurmayı düşündürecek sorularla şey yapılabilir (U6).”

“Amaç o şekilde, sorunun doğru cevabı buldurması. Tamam bilinçli şekilde yapıldıysa tamam. Yani şey gibi oldu hani okey ya bir değerlendirme amacı gütmüyor sadece öğretme amacı güdüyor oradakiler. (U4).”

Şekil 30'a tekrar bakıldığında e-kaynaklara rahatlıkla erişim alt temasına dört uzman (n=4) ve "basılı kaynağa rahatlıkla erişim" alt temasına yönelik beş uzman (n=5) görüş bildirmiştir. Bu temalar "Öğrencilerin e- Akademik Kütüphane Eğitimi'ni aldıktan sonra kütüphane kullanımlarında aradıkları basılı bir kaynağı **rahatlıkla** bulabilme veya e-kaynağa **rahatlıkla** erişebilme konusunda yeterlilikleri artar mı, nasıl değerlendirirsiniz? Açıklar mısınız?" sorularına verilen yanıtlardan oluşmuştur.

"E-kaynaklara nereden erişilebileceğini ayrıntılı bir şekilde görsel olarak da göstermişsiniz. Bazı yerlerde videoya çekmişsiniz, o açıdan ben faydalı olacağını düşünüyorum, verimliliği artar yani. (U1)."

"Biraz öğrenciye de bağlı ama öğrenci nasıl ödevimi etik yapabilirim, hocama bilimsel çalışma sunabilirim diyorsa yine kütüphaneye gelecektir, elektronik kaynakları tarayacaktır, bu eğitim faydalı olabilir. (U2)."

"Ne yapıldığı nasıl yapıldığı kütüphanede olunca nasıl arandığı kütüphane dışındayken evinizden ulaşırsak e-kaynağı nasıl arandığı konusunda ayrıntılı bilgiler var yeterlikleri artar ben faydalı buluyorum. (U5, 13)."

"Yani bence verimliliği artar, siz zaten orada hangi sınıflama numaralarının kullanıldığını, hangi kütüphanelerin olduğunu açıklıyorsunuz (U1)"

"Bunu bir kenara bırakırsak eğitimi tamamen aldığını varsayarsak, videoları ve etkileşimli videoyu tamamen izlediğini varsayarsak hani orada, dijital olan hani? Veri tabanından da ya da kütüphanedeki o masaüstü bilgisayarların olduğu kiosk da diyebiliriz bu elemanlardan da araçlardan basılı kaynağı bulabilmesi rahatlaşıyor, onu öğrenebiliyor (U6)."

"Etkili olur, eğitim gayet açıklayıcı yine burada kişinin tavrı önemli. Kişi yararlanmak istiyorsa bu eğitim faydalı olabilir. (U2)."

"Artar, çünkü orada adım adım anlatılıyor (U5)."

"Basılı kaynaktan bahsediyorsunuz. Basılı kaynaktan orada nasıl aranacağı neye göre sistematik olarak kitapların yerleştirildiği tasnif edildiği açıklanıyordu, sanırım bulabilir. (U4)"

“Çoğu zaman zaten bizde izleyince, bizim de youtube da videolarımız var bununla ilgili, çoğunlukla öğrenciler kütüphaneye eğitime geldiklerinde biz daha önce niye gelmedik bu eğitime diye ayrılıyor. Kesinlikle faydalı oluyor bu eğitimler öğrencilere (U3).”

Şekil 30’da uzman görüşlerinin tema ve kod dağılımlarına bakılarak e-Akademik Kütüphane Eğitimi’nde kullanılan eğitim dili ile diksiyonun başarılı ve profesyonel olduğu, ses kalitesinin yüksek olduğu, eğitim içeriklerinin konulara bölünerek tasarlanmasının verimli bulunduğu ilk adımda öne çıkan sonuçlar olmuştur. Videoların içerik tasarımlarının görseller ve grafikler çerçevesinde başarılı bulunduğu ancak amatörlüğün fark edildiği de uzmanlarca vurgulanmıştır. Hazırlanan eğitim içeriklerinin konulara uygun olduğu, e-kaynakların ve basılı kaynakların nasıl kullanılacağına dair eğitimlerin yeterince öğretici olduğu da ulaşılan bulgular arasındadır. Bunlara ek olarak videoların kaldığı yerden devam etmesi, sürelerinin makul seviyede olması da uzmanlarca olumlu değerlendirilmiştir. Eğitim sistemine dair videoları uzun bulan, konuların daha fazla bölünmesini öneren, videolara daha çok metin eklenmesi ve grafiklerin geliştirilmesini öneren uzman görüşleri de bildirilmiştir. Bu kodlar eğitimin verimliliğini sınırlayan kodlar olarak ortaya çıkmıştır. Bir diğer sınırlayıcı “eğitmen tanıtımının fazlalığı” koduna yönelik iki uzman tarafından görüş bildirilmiştir. Burada eğitmenin her videoda kendini tanıtmalarının gerekli olmadığı ifade edilmiştir. Bu kodlar eğitimin geliştirilmesi gereken özelliklerini vurgulamaktadır.

4.4.3. e-Akademik Kütüphane Eğitimi’ne Dair Memnuniyet Boyutundaki Uzman Görüşlerine İlişkin Bulgular

e-Akademik Kütüphane Eğitimi’nin kullanılabilirliğine ilişkin duyulan memnuniyet bağlamında deşifre edilen uzman görüşlerinin analizi MAXQDA yazılımında Tek vaka modeli ile haritalandırılarak yapılmıştır. Haritadaki bağlantı çizgisinin kalınlığı temanın uzman görüşleri tarafından desteklenme oranı ile doğru orantılı artmaktadır. Her alt kodun ait olduğu alt tema çizgi üzerinde gösterilmiştir.

Şekil 31’de görüldüğü üzere e-Akademik Kütüphane Eğitimi’ne yönelik memnuniyet temasının “tavsiye etme” alt temasına yönelik altı uzman (n=6) görüş bildirmiştir. Uzmanların tamamı tavsiye etme temasında yoğunlaşan ifadeler kullanmışlardır. “Bu eğitimi tüm öğrencilere tavsiye eder misiniz?” sorusuna verilen cevaplar bu temayı oluşturmuştur.

“Tavsiye ederim. Genellikle lisans ve önlisans öğrencileri için yeni başlayanlar için bence uygun ama biraz daha zenginleştirilebilir. (U1).”

“Tavsiye ederim tüm üniversite öğrencilerine, Bence öğrenciler için yeterli olabilir. Önlisans ve lisans öğrencileri için yeter ancak yüksek lisans öğrendikleri için yeterli kalmayabilir (U2).”

“Kesinlikle tavsiye ederim, evet. Yani bu gibi olanaklara sahip bilhassa aynı amaç için toplanmış kişilerin, ders çalışmak kitap okumak vs. proje ödev yapmak motivasyonlarını arttırdığı için bu kendini biraz da iç motivasyonunu destekleyecek bir durum. O yüzden bu eğitim bunun için bir kıvılcım yakıp soruları cevaplayıp motivasyonu artıracığını düşünüyorum, o yüzden evet yani bu konu böyle. Bu eğitim bunun için ideal. (U4)”

“Ederim yani bizde ders anlatıyoruz. Ben bilimsel araştırma dersi veriyorum Orada giriyorum işte kütüphaneden bakın e-kaynaklarımız orada girebilirsiniz. Şöyle veri tabanımız var diye açıklıyorum, ödevler veriyorum. Allah Allah ya böyle bir şey mi varmış diyorlar mesela. Yani şimdi 3. Sınıfa 4. Sınıfa gelmiş öğrenci diyor bunu. Öyle olunca diyorsun yani hiç mi gitmediniz. Bu eğitimde gayet kütüphaneye gitmeden bilgi sahibi olabilirler. Tavsiye ederim (U5).

“Yani bu soruya bakarsak ben bunu öğrencileri bu sistemi tavsiye ederim gayet hem zamandan hem mekandan zaten kolaylık sağlıyor. Kütüphaneye gitmek zorunda kalmıyor öğrenmek için ve bütüncül bir açıdan tamamlayıcı bir eğitime benziyor yani tamamlayıcı bir eğitim her şeyi orada bulabilirsiniz. (U6).

Şekil 31’e tekrar bakıldığında “Kullanışlı ve faydalı” temasına yönelik beş uzman (n=5) olumlu görüşlerini ifade etmiştir. Bu tema “e-Akademik Kütüphane Eğitiminde yer alan eğitim içerikleri öğrencilerin kütüphaneden faydalanabilmesi için yeterli miydi? Beklentilerinizi karşılıdı mı?” sorusuna verilen cevaplardan ortaya çıkmıştır.

“Genel olarak kullanışlı bir platform umarım bunu sahada da uygularsınız (U1)”

“Gayet güzel faydalı bir eğitim elinize sağlık (U2).”

“Bu başlangıç olarak çok güzel, ben çok beğendim. Faydalı olacağını düşünüyorum (U4).”

“Bekletilerimi karşıladı. Kütüphanede arama katalogtan mı yapılır yoksa raftan mı yapılır yoksa, o numaraların ne anlama geldiğini anlamayı sağladı. Çünkü öğrenciler onu gerçekten anlamıyorlar. Bu videolar anlaşılıyordu. Faydalıydı. Sıkıntı yaşamadım. (U5).”

“Anladım, yani ilk anlamda farkındalığı oluşturmada ve hazırbulunuşluğu oluşturmada bence eğitim gayet başarılı (U6).”

Şekil 31’e göre memnuniyet temasının alt temalarından olan “kullanım kolaylığı” dört uzman (n=4) tarafından görüşlerle desteklenmiştir. Bu tema “e-Akademik Kütüphane Eğitimi Modülünden eğitim alırken; yabancılık çektiğiniz veya bir şekilde zorlandığınız zamanlar oldu mu?” sorusunun cevabı olarak oluşmuştur.

“Şöyle aslında bir yabancılık da çekmedim, zaten platform bizim alışık olduğumuz AYEUM’dan alışık olduğumuz bir platforma benziyor. Aynı alt yapı kullanılmış büyük ihtimalle (U1)”

“Eğitim platformunda hiç zorlanmadım (U2)”

“Onun dışında soruya dönecek olursak yabancılık çektiğim bir yer olmadı çünkü yabancı değilim moodle’a, ilk defa kullanmadığım için yabancılık çekmedim. Eğitimler de gayet alışılabilir geleneksel eğitim yapısıyla aynı olduğu için çok yabancılık çekmedim. Zorlandığım anlar da çok olmadı. Eğitim gayet olması gerektiği gibi butonlar nasıl başlayacağı nasıl biteceği belliydi o yüzden çok da sıkıntı yaratmadı (U4).”

“Çok rahat bir şekilde üye oldum. Zorlandığım zamanlar derken bunda kendi pratikliğimizin de etkisi vardır. Çok kolay ama yani videoyu başlatıyorum izliyorum (U5).”

Şekil 31'e göre diğer yoğun kodlanan diğer bir tema ise "tatmin" teması olmuştur. 4 uzman (n=4) eğitim içeriğinin tatmin edici olduğunu belirtmişlerdir. Bu tema "e-Akademik Kütüphane Eğitimi incelerken, kütüphaneyi kullanma süreçlerini de düşünerek ne hissettiğinizi açıklar mısınız?" sorusuna verilen cevaplardan ortaya çıkmıştır.

"Yok yani hissedilir ama çocuk için tekrar bir araştırma ihtiyacı doğabilir. Ama genel olarak arayan bulur felsefesiyle arayan ne arıyorsa bulur burada yani burada, tatmin edici (U1).

"Evet öğrenci gözüyle de baktığımızda içerik yeterli.(U3)."

"Mesela kütüphanede e kitap sistemini kullanmayı ben de bilmiyordum. Öğrenmiş oldum. Ya o noktada tatmin de oluştu tatmin de (U6)."

"Kütüphaneci gözüyle baktığımda memnum oldum. Anlattığımız şeyleri bir başkasından dinlemek hoşuna gidiyor insanın. Demek ki doğru yapıyoruz bazı şeyleri diye siz de benzer şeyleri anlatmışsınız. Bizden farklı bir şey anlatmıyorlar demek ki ortak paydada memnuniyet oluştu. (U3)"

"e-Akademik Kütüphane Eğitimi incelerken, kütüphaneyi kullanma süreçlerini de düşünerek ne hissettiğinizi açıklar mısınız?" sorusuna heyecan cevabını bir (n=1) katılımcı vermiştir. *"Onun dışında merak heyecan oluştu hani çünkü orda mesela bilmediğim ben de mesela kütüphanede e-kitap sistemini kullanmayı ben de bilmiyordum. Öğrenmiş oldum (U6). Diğer bir (n=1) katılımcı kafa karışıklığı hissettiğini "Ona göre uygun bir eğitim ama ilk önce e-kitap nedir keşke bu anlatılsaydı ya da işte e-tez nedir mesela, e ne demek? Bu işte şey olsaydı kaç tane ödünç kitap alabiliyorum ama onun dışında da hemen şeyler işte yaptırımları da var hani bunları biraz daha belki daha ayrıntılı bir şekilde anlatılabilirdi. Hani öğrenci olsam yani bizdeki üniversite öğrencisinin de çok fazla kütüphane geçmişi olmadığı için bazı konular kafamda tam oturmayabilirdi, belki çok basit düzeyde bu konulara değinmek gerekebilir (U1)."* Diğer üç (n=3) katılımcı da "merak" duygusu üzerine şu ifadeleri kullanmışlardır. *"Merak edip açıp bakabilirim (U2)."* *"İlk mesela videoyu ben merakla izledim. Dedim ki nasıl bir yermiş dedim aa dedim bunlarda varmış baya işte hatta orda şey hakkında da bilgi veriyorsunuz merkez kütüphane de var falanca yerde de kütüphane var, merak ettim ilk videoyu (U5)."* *"bir merak oluştu hani çünkü orda mesela*

bilmediğim ben de mesela kütüphanede e-kitap sistemini kullanmayı ben de bilmiyormuşum. Öğrenmiş oldum (U6).”

Şekil 31’e dönüldüğünde “e-Akademik Kütüphane Eğitimi ile ilgili belirtmek istediğiniz ek bir görüş ve tavsiye varsa lütfen belirtiniz” sorusuna karşılık ortaya çıkan alt tema “sistemsel eksiklikler” teması olmuştur. Üç (n=3) uzman tarafından sisteme girişin karmaşıklığı konusunda memnuniyeti etkileyecek negatif görüş bildirilmiştir. Görüşler aşağıdaki gibidir;

“Ben tekrar girişte bir zorluk çektim, şifre hatırlatmada iki tane seçenek var, bir tanesi kullanıcı adı, bir tanesi eposta. Keşke biri olsaydı da hani ben hangisine şey yapacaktım onu tam kestiremedim. (U1)”

“Sisteme giriş yaparken bir sorun var gibi sanki, evet ikili geliyor, öğrenciye tıklamak zorunda kaldım, öyle olduğunu bilmiyordum yani, uzun süre öğrenciye tıklamam gerektiğini hiç düşünmedim. Orda kaygılandım yani. (U3)”

“Yani ilk giriş ekranında zorlandığım doğru, şu şekilde zorlandım. 2 tane kayıt seçeneği çıkıyor ilk ekranda. Sanırım ilki akademikler için bir kayıt anahtarı yani anahtar kayıt anahtarı gibi bir şey vardı galiba. Hani bir de altta öğrenci için vardı. Mesela. Nasıl diyeyim? Orada direkt o ekran kutucuklar çıkmadan hani bazı ekranlarda bizim mesela ÇOMÜ’nün tek hesabında girişte öğrenci resmi akademik resmi gibi çıkıyor ya, direk öyle bir şey çıkıp sonra yönlendirirse daha iyi olabilir çünkü 2 ekranda bir yerde verdiği için mesela ben ilk girdiğimde. Hangisine gireceğimi? Düşünemedim. Mesela akademisyen orada mesela anahtar yani kayıt anahtarıydı galiba değil mi? Yanlış hatırlamıyorum. Onun ne olduğunu bilmediğim için, orada bir zorluk çektim (U6).”

Şekil 31’e bakıldığında “sistemsel eksiklikler” temasında “ileri buton fazlalığı” kodu (n=3) tarafından videolarda bulunan ileri butonunun fazlalığı ve dikkati olumsuz etkilediği görüşleriyle desteklenmiştir.

“Videolarda sonraki süreleri bazılarında çok kısa kalmış, sonrakiye basmak bazı videolarda dikkatimi dağıttı, tam dikkatimi veriyorum dinlemek istiyorum. Sonraki butonuna basmak gerekiyor, özellikle ilk videolarda (U2)”

“İleri geri butonları bana gereksiz geldi, etkileşimli video denmeyebilir onlara hani nexy next butonları artık etkileşimden sayılmıyor. Artı player var, altta bir player var, o playere rağmen üstte tekrar ekranda butonlar var. O butonlar belki kalkabilir (U4)”

“Videonun başında eğitime geçmek için tekrar bir ileri ileri şeyi alıyordu bu kişinin aslında hani bu videoya ileri dedik eyvah onu yapmadysam da şeklinde çekinebilir. Dikkat dağıtabilir diye düşündüm. (U5).”

Şekil 31’de yer alan “sistemsel eksiklikler” alt temasında yer alan “video başlama butonu belirsizliği” 1 uzman (n=1), “arayüzde İngilizce ifadeler” kodu 1 uzman (n=1), geri butonların etkililiği” kodu 1 uzman tarafından kodlanmıştır.

“Videolara başlangıç butonu daha belirginleştirilmeli. Anlaşılmıyor, bir düşündürüyor. Şekilsel düzenleme gerektiriyor (U2).”

“Eğitim sistemine giriş yaptıktan sonra bazı İngilizce uyarılar çıkıyordu, arayüzün dashboard diyor mesela, Türkçeye şey yapmış ama genelde Moodle da Türkçeleştirilmiştir o kontrol paneli diye onu da şeye vuruyorum 4.1 olmasından ve daha tam Türkçeleştirilmemesinden, dil paketi yüzde yüz uyumlu olmayabilir (U4).”

“Aynen bir de şey var. Geriye dönüş bir öncekine gidiyor ilk önce gittiğimde sıkıntı çıkıyor. Yani onun imkanları yok gibi duruyor. Yani sayfayı tekrar yenilediğimde eğitime baştan başlıyormuş gibi oluyor. Sonra onu farkettim (U6)”

Şekil 31’de uzman görüşlerinin tema ve kod dağılımlarına bakılarak e-Akademik Kütüphane Eğitimi’nin memnuniyet uyandırıcı özelliklerinin uzmanlar tarafından yoğun olarak desteklendiği ortaya çıkmıştır. Tüm uzmanlar eğitimi öğrencilere tavsiye etme yönünden görüş bildirirken, Uzmanların çoğunluğu eğitimi tatmin edici yeterlilikte, kullanışlı ve faydalı olarak değerlendirmiştir. Uzmanların yarısından fazlası eğitim platformunun kullanımının kolay olduğunu desteklemişlerdir. Yine uzmanların yarısı

eğitimin merak uyandıran içeriğe sahip olduğunu vurgulamışlardır. Olumlu görüşlere ek olarak uzmanlar eğitimin memnuniyet düzeyini düşüren bazı sistemsel eksiklikleri belirtmişlerdir. Uzmanların yarısı sisteme girişin karmaşık olduğunu, videolarda yer alan ileri butonlarının gereksiz çoğunlukta olduğunu ifade etmiştir. Ek olarak, arayüzde İngilizce ifadelerin yer aldığını, video başlama butonunun belirsiz olduğunu, geri butonlarının etkisiz kaldığını ve kafa karışıklığı oluştuğu ifadeleri birer uzman tarafından kullanılmıştır.

e-Akademik Kütüphane Eğitiminin kullanılabilirliğinin etkililik verimlilik memnuniyet bağlamında uzman görüşleri ile incelendiği bu bölümde, MAXQDA yazılımı kullanarak elde edilen veriler doğrultusunda oluşturulan tema, alt tema, kod ve alt kodlar ile tasarlanan kod haritalarından sistemin kullanılabilirliğine yönelik sonuçlara ulaşılmıştır. Kırmacı (2015) da tezinde ortaokul ğrencilerinin kitap okuma etkinliklerini değerlendirmek için geliştirdiği evrimii takip ve değerlendirme sisteminin kullanılabilirliğini, etkililik verimlilik memnuniyet bağlamında ğrenci ve veli görüşmeleri yaparak değerlendirmiş, sistemin kullanılabilirliğine dair önemli bulgular elde etmiştir. Kütüphaneler odağında ise kütüphane web sayfalarının kullanılabilirliğinin incelendiği çalışmaların fazla olduğu görülmüştür (Akın, 2015; Gürses 2006; Pant, 2015). Gürses (2006) tasarlanan çeşitli kütüphane bilgi kaynaklarına yönelik arayüz etkinliklerinin kullanılabilirliğinin değerlendirildiği yeni çalışmalar yapılmasını çalışması kapsamında öneriler kısmında ifade etmiştir. Bu çalışmanın da elektronik ortamda geliştirilen bir kütüphane eğitiminin kullanılabilirliğinin incelenmesi yönüyle alanyazında örnek teşkil etmesi beklenmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın amaç ve kapsamı özetlenmiş, araştırma kapsamında ulaşılan bulgulara göre elde edilen sonuçlara ve bu sonuçlara yönelik gelecekte yapılabilecek araştırmalar için önerilere değinilmiştir.

5.1. Sonuçlar

Çalışma kapsamında bir akademik kütüphane eğitimi geliştirilmiş ve geliştirilen eğitim sisteminin kullanılabilirliğine (etkililik, verimlilik, memnuniyet) yönelik olarak, alan uzmanlarından e-Akademik Kütüphane Eğitim Sistemi'ni incelemeleri, anket ve görüşmeler ile değerlendirmeleri istenmiştir. Bulgular eğitimin kullanılabilirliğine yönelik etkililik, verimlilik ve memnuniyet kapsamında olumlu yönde görüşler olduğunu ortaya koymuştur. Uzman grubunun çoğunluğu eğitimi etkili ve memnuniyet uyandırıcı bulmuştur. Verimliliği de olumlu değerlendirmelerle güçlendirirken, sistemsel bazı eksikliklerin verimliliği düşürdüğünü ifade etmişlerdir. Bu nedenle sistemin teknik eksikliklerinin giderilmesinin eğitim sisteminin kullanılabilirliğini arttıracığı ve daha etkili bir öğrenme ortamı oluşacağı sonucuna ulaşılmıştır. ADDIE öğretim tasarımının bu çalışmanın kuramsal altyapısında yer alması, yol haritasının çizilmesinde adeta bir pusula görevi görmesi, tasarım deneyiminin tüm aşamalarının en az sorun yaşanarak işleminin sebebi olmuştur. Diğer bir kuramsal dayanak olan çoklu ortam tasarım ilkeleri, geliştirilen e-Akademik Kütüphane Eğitimi'nin öğrenci merkezli olmasına, dikkat çekici olmasına, sıkıcı değil merak uyandırıcı olmasına ve akılda kalıcı olmasına çokça katkı sunmuştur. Tüm bu bileşenler eğitimin kullanılabilirliğini güçlendiren bileşenler olarak eğitimin bir parçasıdır.

Ülkemizde 6 Şubat 2023 tarihinde yaşanan deprem felaketi ve ardından yükseköğretimde çevrimiçi eğitim sürecinin başlaması ile birlikte üniversite öğrencilerine mevcut şartlarda yapılacak eğitim uygulamasından yeterince anlamlı veri elde edilemeyeceği düşünüldüğünden, bu çalışma e-Akademik Kütüphane Eğitimi sisteminin tasarlanmasının ardından öğrencilere kütüphane eğitimi uygulanmadan, uzman görüşlerinin

alınması ile tamamlanmıştır. Geliştirilen akademik kütüphane eğitiminin sahada üniversite öğrencileri ile uygulamalarının yapılması, araştırma sürecinde geliştirilen ancak kullanılmayan kütüphane kullanım becerileri ölçeği ile öğrencilerin kütüphane kullanım beceri düzeylerinde akademik kütüphane eğitiminin anlamlı fark oluşturup oluşturmadığının incelenmesi ileride bu çalışmanın bir parçası olarak planlanan araştırmalar kapsamında önemle ifade edilmelidir.

Araştırma kapsamında ulaşılan sonuçlar şöyledir;

- e-Akademik Kütüphane Eğitim Sistemi öğrenciler üzerinde kütüphane kaynağına yardım almadan erişebilme noktasında etkili bir eğitim olabileceği şeklinde değerlendirilmiştir.

- e-Akademik Kütüphane Eğitim Sisteminin kütüphane farkındalığının oluşması yönünden etkili olduğu bulgusuna ulaşılmış ancak burada kullanıcının kişisel özelliklerinin de devreye girdiği belirtilmiş bu bağlamda eğitimi alan öğrenci kütüphaneye ilgili bir birey ise bu eğitim ile kütüphane farkındalığının artacağı sonucuna ulaşılmıştır.

- Geliştirilen e-Akademik Kütüphane Eğitiminin kütüphane hizmetlerinden ve kullanıcı haklarından haberdar etme konusunda etkili olduğu belirlenmiştir.

- e-Akademik Kütüphane Eğitim Sisteminin içeriğindeki videoların eğitim dilinin açık ve anlaşılır, diksiyonun başarılı ayrıca ses kalitesinin yeterli düzeyde olduğu, ara ara yankılanmalar dışında eğitimin anlatım ve ses yönünden verimli olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

- e-Akademik Kütüphane Eğitimi'nin basılı ve elektronik kaynağa erişim noktasında öğrencinin yeterliliğini artırması yönüyle de verimli olduğu ulaşılan sonuçlar arasındadır.

- Eğitim içerisindeki videoların görsel olarak başarılı olduğu, teknik olarak ise kütüphane çekimlerinin amatörlüğü süreç gözönünde bulundurularak normal olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

- Eğitim videolarının sonunda yer alan değerlendirme sorularının amaca uygun olduğu, yanlış cevap durumunda yönlendirme işlemleri kullanılabileceği ortaya çıkan sonuçlardan bir diğeridir.

- e-Akademik Kütüphane Eğitim Sisteminin kullanışlı ve faydalı bir platform olduğu ve memnuniyet uyandırdığı belirlenmiştir.

- Sistemin memnuniyet bağlamında kullanımı kolay bir sistem olduğu, geliştirilmesine ihtiyaç olduğu ulaşılan sonuçlardan bir diğeridir.

- e-Akademik Kütüphane Eğitim Sisteminin tüm üniversite öğrencilerine tavsiye edilebilecek nitelikte olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

- e-Akademik Kütüphane Eğitim Sisteminin öğrencilerde merak ve heyecan uyandırdığı, içerik ve tasarım bakımından amaca uygun ve tatmin edici bir sistem olduğu belirlenmiştir.

- e-Akademik Kütüphane Eğitim Sistemine giriş adımlarının kullanıcılar için belirsizlik oluşturduğu ve iyileştirme gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

- Memnuniyet bağlamında ise eğitim sisteminde yer alan videolar içerisinde kullanılan “sonraki” butonlarının gereksiz sıklıkta yerleştirildiğini ve dikkat dağıttığı ulaşılan diğer bir sonuç olarak ifade edilebilir.

Sonuç olarak tasarlanan eğitim sisteminin genel anlamda içeriğinin tatmin edici olduğu, kullanıcı memnuniyetini sağladığı, öğrenmeyi destekleyeceği, üniversiteye yeni başlayan öğrenciler için ihtiyaç bağlamında bir eğitim olabileceği belirlenmiştir. Bununla birlikte öneriler başlığında sunulacak olan bir takım sistem düzenlemeleri de elde edilen bulgular ışığında ortaya çıkmıştır.

5.2. Öneriler

E- Akademik Kütüphane Eğitim Sisteminin Geliştirilmesine Yönelik Öneriler;

- e-Akademik Kütüphane Eğitim Sistemi arayüzü daha ilgi çekici tasarlanabilir.
- Eğitim videoları içerisinde geçiş yapılabilecek şekilde bölümler eklenebilir.
- Eğitim videoları, tam ekran kullanılabilme, alt yazı desteği, süre takibi yapılabilmesi gibi özellikler eklenerek tasarlanabilir.
- Eğitim videoları içerisinde “ileri” “geri” butonları tekrar azaltılarak düzenlenebilir. Ve eğitime başlama butonu, buton hissi verecek şekilde tekrar tasarlanabilir.
- Kütüphane görüntüleri daha profesyonel çekimler yapılarak geliştirilebilir.
- Eğitim başlıkları daha kısa girişler ile düzenlenerek liste üzerinde konusal olarak anlaşılması sağlanabilir. Her eğitim başlığının aynı kelimeler ile başlamasının yarattığı belirsizlik ortadan kaldırılabilir.
- Sistem için kullanıcı rehberi hazırlanabilir.

Akademik kütüphane eğitimi araştırmaları için öneriler;

- Akademik kütüphane eğitimlerinin öğretim tasarımı modeli kullanılarak tasarlanması, daha sistematik ve öğrenci merkezli kütüphane eğitimlerinin geliştirilmesini sağlamaktadır. Bu bağlamda ulusal akademik çalışmalarda ve kütüphanelerdeki uygulamalarda öğretim tasarımının kütüphane eğitimlerinde işe koşulacağı çalışmalar ve araştırmalar yapılabilir.

- Akademik kütüphane eğitimleri odağında farklı elektronik platformlarda öğrenmeyi destekleyici içerikler ile çoklu ortam tasarımı ilkelerinin işe koşulduğu çalışmalar yapılabilir. Tasarlanan kütüphane eğitimlerinin hedef kitleye yönelik kütüphane kullanım becerilerine etkisi ölçülebilir ve hedef kitlenin eğitim sistemlerinin kullanılabilirliğine dair görüşleri değerlendirilerek ve gerekli iyileştirmeler yapılarak aktif kullanılan, öğrenmeyi destekleyen kütüphane eğitimleri geliştirilmesi sağlanabilir.

- Tasarlanan kütüphane eğitimlerinin özellikle akademik kurumlar olan üniversitelerde derslere entegre edilmesi, yüz yüze ve online seçenekler ile müfredatın bir parçası haline gelmesine yönelik akademik çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Adeleke, A. A., Solanke, O. E. ve Oguntayo, S. A. (2019). "The use of the library and lifelong learning in faith-based private universities in Nigeria". *Bilgi Dünyası*, 20(1), 65–80. <https://doi.org/10.15612/BD.2019.702>
- Afzali, M. (2008). "Karma Kütüphane: Dijital ve Geleneksel Kütüphanelerin Odak Noktası". *Türk Kütüphaneciliği*, 22, 266–278. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tk/issue/48932/624219>
- Akın, Ş. (2015). Kütüphane Web Sayfalarının Öğrenciler Tarafından Kullanılabilirliğinin Değerlendirilmesi: Sakarya Üniversitesi Kütüphanesi Uygulama Çalışması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Al Şensoy, S. ve Midilli Sarı, R. (2020). "Yeni Nesil Akademik Kütüphane Kavramı ve Mimariye Yansıması". *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*, 10(3), 285–310. <https://doi.org/10.7456/11003100/006>
- Aldoobie, N. (2015). "ADDIE Model". *American International Journal of Contemporary Research* *ADDIE*, 5(6), 68–72. https://www.aijcrnet.com/journals/Vol_5_No_6_December_2015/10.pdf
- Alkan, N. (1992). "Üniversite Kütüphanesi Sisteminde Kütüphaneci-Kullanıcı Etkileşimi". *Türk Kütüphaneciliği Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni*, 6(3), 133–141. <http://www.tk.org.tr/index.php/TK/article/view/1259/1253>
- Atlıgil, R. E. (2022). Yükseköğretimde bilgi okuryazarlığı eğitimi verilmesinin kütüphane kullanımına etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü. İstanbul.
- Auten, B., Croxton, R. and Tingelstad, C. (2020). "Extending Our Reach: Integrating Librarians and Library Resources into Canvas". *Medical Reference Services Quarterly*, 39(2), 101–112. <https://doi.org/10.1080/02763869.2020.1734395>
- Bayraktar, S. ve Bayraktar, Ş. (2017). *Bilgi Merkezlerinde Bulut Bilişim: MAKÜ Merkez Kütüphane Örneği*, Uluslararası 2. Sosyal Bilimler Sempozyumu (Asos Congress).
- Baysal, J. (1987). "Kütüphanecilik Alanında Yeni Kavramlar Araçlar Yöntemler". İstanbul

Üniversitesi Yayınları: İstanbul.

Brown, E. (2017). "You have one hour: developing a standardized library orientation and evaluating student learning". *Education Libraries*, 40(1).
<https://doi.org/10.26443/el.v40i1.19>

BS ISO 2789. (2013). Information and documentation — International library statistics.

Buchanan, S. and Salako, A. (2009). "Evaluating the usability and usefulness of a digital library". *Library Review*, 58(9), 638–651.
<https://doi.org/10.1108/00242530910997928>

Büyüköztürk, Ş., Çakmak Kılıç, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2020). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Pegem Akademi: Ankara.
<https://ws1.turcademy.com/ww/webviewer.php?doc=79750>

Caena, F. and Redecker, C. (2019). "Aligning teacher competence frameworks to 21st century challenges: The case for the European Digital Competence Framework for Educators (Digcompedu)". *European Journal of Education*, 54(3), 356–369.
<https://doi.org/10.1111/ejed.12345>

Campbell, P. C. (2014). "Modifying ADDIE: Incorporating New Technologies in Library Instruction". *Public Services Quarterly*, 10(2), 138–149.
<https://doi.org/10.1080/15228959.2014.904214>

Carroll, A. J., and Klipfel, K. M. (2019). "Talent, Schmalent: An Instructional Design/Action Research Framework for the Professionalization of Teaching in Academic Libraries". *The Journal of Academic Librarianship*, 45(2), 110–118.
<https://doi.org/10.1016/j.acalib.2019.01.009>

Costello, B., Lenholt, R. and Stryker, J. (2004). "Using blackboard in library instruction: Addressing the learning styles of generations X and Y". *Journal of Academic Librarianship*, 30(6), 452–460. <https://doi.org/10.1016/j.acalib.2004.07.003>

Çağiltay, K. (2011). İnsan Bilgisayar Etkileşimi ve Kullanılabilirlik Mühendisliği: Teoriden Pratiğe. ODTÜ Yayıncılık: Ankara.

Çakın, İ. (2000). "Üniversitelerimizin Bilgiye Erişim Sorunları ile Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi". *Bilgi Dünyası*, 1(1), 26–41. <https://doi.org/10.15612/BD.2000.389>

- Çelik, A., ve Uçak, N. (1993). "Üniversite Kütüphaneleri Üzerine". *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 10(2), 115–121.
- Davis, A. L. (2013). "Using instructional design principles to develop effective information literacy instruction: The ADDIE model". *College and Research Libraries News*, 74(4), 205–207. <https://doi.org/10.5860/crln.74.4.8934>
- Diao, J. (2021). "Instructional design with the ICE approach in academic libraries: A framework that integrates assessing, learning, and teaching". *The Journal of Academic Librarianship*, 47(6), 102402. <https://doi.org/10.1016/j.acalib.2021.102402>
- Dong, H. (2021). Adapting during the pandemic: A case study of using the rapid prototyping instructional system design model to create online instructional content. *The Journal of Academic Librarianship*, 47, 102356. <https://doi.org/10.1016/j.acalib.2021.102356>
- Dursun, Ö. Ö., ve Odabaşı, H. F. (Ed.). (2017). Çoklu Ortam Tasarımı. *Pegem Akademi*: Ankara.
- Eldredge, J. D., Heskett, K. M., Henner, T., and Tan, J. P. (2013). "Current practices in library/informatics instruction in academic libraries serving medical schools in the western United States: A three-phase action research study". *BMC Medical Education*, 13(1), 1–11. <https://doi.org/10.1186/1472-6920-13-119>
- Elmas, Ç., Doğan, N., Biroğul, S., ve Koç, M. S. (2008). "Moodle Eğitim Yönetim Sistemi İle Örnek Bir Dersin Uzaktan Eğitim Uygulaması". *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 2(1).
- Elzen, A. M. V. and Roush, J. (2013). "Brawling in the library: Gaming programs for impactful outreach and instruction at an academic library". *Library Trends*, 61(4), 802–813. <https://doi.org/10.1353/lib.2013.0016>
- Feather, J. and Sturges, P. (2003). *International Encyclopedia of Information and Library Science*. Routledge: London.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E. and Hyun, H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education*. McGraw-Hill: NewYork.

- Güneş, A. (2023). "Yetişkinlere Yönelik Kullanıcı Eğitim Programlarında Andragojik Yaklaşımın Önemi". *Kütüphane Arşiv Ve Müze Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 100–116.
- Gürses, E. A. (2006). Kütüphane WEB sitelerinde kullanılabilirlik ve kullanılabilirlik ilkelerine dayalı tasarım / Usability in library WEB sites and design based on usability guidelines. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Işık, D. (2010). Üniversite Kütüphanelerinde Kullanıcı Eğitimi: Ankara'daki Devlet Üniversite Kütüphanelerindeki Uygulamalar Ve Elektronik Ortamda Kullanıcı Eğitimi İçin Öneriler. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Işık, D. (2013). "Üniversite Kütüphanelerinde Web 2.0 Teknolojilerinin Kullanımı ve Web Tabanlı Kullanıcı Eğitimi İçin Öneriler". *Turkish Librarianship*, 27(1), 100–116. <https://dergipark.org.tr/en/pub/tk/issue/48834/622115>
- İşman, A., Çağlar, M., Dabaj, F. and Ersözlü, H. (2005). A New Model for the World of Instructional Design: A New Model. *Turkish Online Journal of Educational Technology - TOJET*, 4(3), 33–39. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED495698.pdf>
- Jain, P. and Villanueva, M. (2013). "A Paradigm Shift In The 21st Century Academic Libraries And Librarians: Prospectus And Opportunities A Paradigm Shift In The 21 St Century Academic Libraries And Librarians: Prospectus And Opportunities". *European Journal of Academic Research*, 1(3), 133–147. www.journalsgate.com
- Kaneko, K., Saito, Y., Nohara, Y., Kudo, E. and Yamada, M. (2018). "Does Physical Activity Enhance Learning Performance?: Learning Effectiveness of Game-based Experiential Learning for University Library Instruction". *The Journal of Academic Librarianship*, 44(5), 569–581. <https://doi.org/10.1016/J.ACALIB.2018.06.002>
- Kaya, E. (2017). Değişen Kullanıcı Alışkanlıkları Doğrultusunda bir Web Keşif Aracı Model Önerisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Keating, G. (2013). "Storyboarding in eLearning". *Training & Development (1839-8561)*, 40(1), 20–21.

<http://library.oum.edu.my/oumlib/ezproxylogin?url=http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=bth&AN=90278487>

- Keseroğlu, H. S. (2005). "Kütüphanenin Tözü: Tarih Öncesi Dönemde Bilgi". *Türk Kütüphaneciliği*, 19(1), 297–307.
- Kırmacı, Ö. (2015). Ortaokul Öğrencilerinin Kitap Okuma Etkinliklerinin Çevrimiçi Takip Ve Değerlendirme Sisteminin Geliştirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Kırmacı, Ö. ve Şahin, İ. (2017). "Kitap Okuma Etkinliklerinin Çevrimiçi Takip ve Değerlendirilmesi Sisteminin Kullanılabilirliğine İlişkin Paydaşların Görüşleri". *Elementary Education Online*, 16(2), 525–546. <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2017.304715>
- Kocadere, S. A. (2019). Kütüphane Oryantasyonunun Oyunlaştırılması: Bir Uygulama Önerisi. *Türk Kütüphaneciliği*, 33(1), 6–23. <https://doi.org/10.24146/tkd.2019.46>
- Kurulgan, M. (2013). "Bilgi Teknolojilerinin Kütüphane/ Bilgi - Belge Merkezlerine Etkisi: Toplumsal, Yapısal, Yönetimsel ve İşlevsel Açılardan Bir İnceleme". *Türk Kütüphaneciliği*, 27, 472–495. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tk/issue/48830/622051>
- Mayer, R. E. (2009). *Multi-Media Learning*. Cambridge University Press: NewYork.
- McClain, J. (2019). "Information Technology And Library: Managing Transformative Library Services". *In Society Publishing*. https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=e000xww&AN=2014146&lang=tr&site=eds-live&authtype=uid&ebv=EB&ppid=pp_Cover
- McGriff, S. J. (2000). *Instructional System Design (ISD): Using the ADDIE Model Instructional*. <https://www.lib.purdue.edu/sites/default/files/directory/butler38/ADDIE.pdf>
- McMullin, R. M. (2022). "Universal Design and library one-shot instruction". *Public Services Quarterly*, 18(3), 177–189. <https://doi.org/10.1080/15228959.2021.2009406>
- Murray, J. and Feinberg, D. (2020). "Collaboration and Integration". *Information Technology and Libraries*, 39(2). <https://doi.org/10.6017/ital.v39i2.11863>

- Ocak, M. A., Ağca, R. K., Topal, A. D. ve Akçayır, M. (2015). *Öğretim Tasarımı Kuramlar, Modeller Ve Uygulamalar*. Anı Yayıncılık: Ankara.
- Özarslantürk, A. (2018). Elektronik Danışma Kütüphanecisinin Nitelikleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Özerbaş, M. A. ve Kaya, A. B. (2017). "Öğretim Tasarımı Çalışmalarının İçerik Analizi: ADDIE Modeli Örnekleme". *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(1), 26–42. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tebd/issue/29870/321749>
- Özçelik, F. (2001). Üniversite Kütüphanesinde Kullanıcı Eğitimi: İstanbul'daki Üniversite Kütüphanelerindeki Uygulamalar. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Özgül, Ü. (2019). Öğrencilerin bilgi okuryazarlığı becerilerini geliştirmede kullanıcı eğitiminin rolü: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çankırı.
- Pant, A. (2015). "Usability evaluation of an academic library website Experience with the Central Science Library, University of Delhi". *Electronic Library*, 33(5), 896–915. <https://doi.org/10.1108/EL-04-2014-0067/FULL/PDF>
- Peterson, C. (2003). "Bringing ADDIE to life: instructional design at its best". *Journal of Educatioanal Multimedia and Hypermedia*, 12(3), 227–241. <http://www.learntechlib.org/p/2074/>
- Polkinghorne, S. and Julien, H. (2018). "Treading water: Results from the longitudinal study of information literacy instruction in Canadian academic libraries, 1995-2017". *Canadian Journal of Information and Library Science*, 42(1–2), 69–93. <https://www.scopus.com/inward/record.uri?eid=2-s2.0-85063398560&partnerID=40&md5=231d62480ebfbd2301d5e1070c07016>
- Reed, K. and Miller, A. (2020). "Applying Gamification to the Library Orientation". *Information Technology and Libraries*, 39(3). <https://doi.org/10.6017/ital.v39i3.12209>
- Regan, M. T., LaBrake, M. and Piekart-Primiano, A. (2018). Interactive eLearning. In *Planning Library Orientations* (pp. 249–259). Kylie Bailin, Ben Jahre and Sarah

- Morris. <https://doi.org/10.1016/b978-0-08-102171-2.00026-x>
- Reinbold, S. (2013). "Using the ADDIE Model in Designing Library Instruction". *Medical Reference Services Quarterly*, 32(3), 244–256. <https://doi.org/10.1080/02763869.2013.806859>
- Reitz, J. M. (2004). Odlis: Online Dictionary for Library and Information Science. https://products.abc-clio.com/ODLIS/odlis_a.aspx
- Richey, R. C. and Klein, J. D. (2014). "Design and Development Research: Methods, Strategies, and Issues". In *Design and Development Research: Methods, Strategies, and Issues*. Taylor and Francis. <https://doi.org/10.4324/9780203826034/DESIGN-DEVELOPMENT-RESEARCH-RITA-RICHEY-JAMES-KLEIN>
- Shaari, L. R. M., Sidek, H. F. and Badzri, S. (2012). "Information Skill Course at UKM Library". *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 59, 370–375. <https://doi.org/10.1016/J.SBSPRO.2012.09.288>
- Şimşek, A. (2014). *Öğretim Tasarımı*. Nobel Basımevi: Ankara.
- Smith, E. S., Koziura, A., Meinke, E. and Meszaros, E. (2023). "Designing and implementing an instructional triptych for a digital future". *The Journal of Academic Librarianship*, 49, 102672. <https://doi.org/10.1016/j.acalib.2023.102672>
- Starkey, R., Piacentine, J. and Springmier, K. (2018). "Library Boot Camp. In Planning Library Orientations". in: *Planning Library Orientations* (pp. 325-334). Chandos Publishing. <https://doi.org/10.1016/b978-0-08-102171-2.00033-7>
- Turner, J. (2016). *Instructional Design: Skills to Benefit the Library Profession*. 16(3), 477–489.
- Türk Dil Kurumu. (2022). Güncel Türkçe Sözlük. <https://sozluk.gov.tr/>
- Webb, K. K., & Hoover, J. (2015). Universal Design for Learning (UDL) in the Academic Library: A Methodology for Mapping Multiple Means of Representation in Library Tutorials. *College & Research Libraries*, 76(4), 537–553. <https://doi.org/10.5860/crl.76.4.537>
- Wegener, D. R. (2006). Training Library Patrons the ADDIE Way. In *Chandos Publishing*. <https://doi.org/10.1533/9781780630915>

- Wilson, M. W. (2016). *Librarians Use of Instructional Design Methods in Creating Information Literacy Instruction*. Unpublished Ph.D. Thesis, Nova Southeastern University, Florida. <https://www.proquest.com/dissertations-theses/librarians-use-instructional-design-methods/docview/1841126290/se-2?accountid=15572>
- Wittkower, L. R., McInnis, J. W. and Pope, D. R. (2022). An Examination of Relationships Between Library Instruction and Student Academic Achievement. *Journal of Library Administration*, 62(7), 887–898. <https://doi.org/10.1080/01930826.2022.2117953>
- Yıldırım, D. (2022). Dijitalleşme Çağında Dijitalleşen Kütüphaneler Ve Akademisyenlerin Kütüphaneden Beklentileri: Necmettin Erbakan Üniversitesi Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Yılmaz, B. (2004). Türkiye’de Eğitim Politikası ve Kütüphane. Türk Kütüphaneciler Derneği: Ankara.

EKLER
EK1
ETİK KURUL İZİNİ

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Etik Kurulu
Bilimsel Araştırma Etik Kurulu

Sayı : E-84026528-050.01.04-2200250242
Konu : Başvuru İncelenmesi

21.10.2022

Sayın Zühal ÇİFTÇİBAŞI

Yürütücülüğümüzü yapmış olduğunuz 2022-YÖNP-0788 nolu projeniz ile ilgili Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'nun almış olduğu 20.10.2022 tarih ve 17/08 sayılı kararı aşağıdadır.

Bilgilerinize rica ederim.

KARAR 08- Sorumlu yürütücülüğünü Doç. Dr. Özden ŞAHİN İZMİRLİ'nin yaptığı ve proje araştırmacısı Zühal ÇİFTÇİBAŞI tarafından gerçekleştirilen "Üniversite öğrencilerine yönelik akademik kütüphane eğitiminin ADDIE öğretim tasarımı modeli ile geliştirilmesi" başlıklı araştırmasının, Bilimsel Araştırmalar Etik Kurul ilkelerine uygun olduğuna oy birliği ile karar verilmiştir.

Prof. Dr. Salih Zeki GENÇ
Kurul Başkanı

EK 2

“E-AKADEMİK KÜTÜPHANE EĞİTİMİ’NİN” KULLANILABİLİRLİĞİNE YÖNELİK UZMANLARIN GÖRÜŞLERİ GÖRÜŞME FORMU

Değerli Hocam,

Sizi Zühal ÇİFTÇİBAŞI tarafından yürütülen “Üniversite Öğrencilerine Yönelik Akademik Kütüphane Eğitiminin ADDIE Öğretim Tasarım Modeli İle Geliştirilmesi” başlıklı Yüksek Lisans tez çalışması kapsamında yapılan araştırmaya davet ediyoruz. Araştırma kapsamında yapılacak olan bu görüşmenin amacı incelemiş olduğunuz “e-Akademik Kütüphane Eğitimi” modülünün kullanılabilirliğini etkililik, verimlilik ve kullanıcı memnuniyeti ölçütlerine göre değerlendirmektir.

Yapacağımız görüşme verileri danışmanım Doç. Dr. Özden Şahin İzmirli dışında hiç kimse ile ve hiçbir ortamda paylaşılmayacak olup kişisel bilgileriniz gizli tutulacaktır. Görüşme verileri yalnızca bilimsel çalışmalarda kullanılacaktır.

Görüşme süresi ortalama 10-15 dk. olarak öngörülmektedir.

Sizin de izniniz dahilinde hem zamandan tasarruf etmek hem de görüşmenin kayıtlarını ayrıntılı tutabilmek için çevrimiçi görüşmemizi kayıt altına almak istiyorum. Kayıtlar elektronik ortamda şifre korumalı klasörlerde saklanacak ve araştırma süreci tamamlandığında kalıcı olarak silinecektir.

Görüşmeye katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayalıdır, istemeyebilir ya da herhangi bir soruda görüşmeden ayrılabilirsiniz. Dilediğiniz soruyu görüşmeden çıkarabilirsiniz.

Görüşmemizin kaydedilmesini onaylıyor musunuz?

Gönüllü katılımınızı onaylıyor musunuz?

Bu araştırmanın bir parçası olduğunuz için çok teşekkür ederim. Görüşmeleriniz çalışmamızın bilimselliği ve gelişim kaydedilebilmesi için çok değerli. Eğer sormak istediğiniz bir soru varsa cevaplayabilirim. Yoksa izninizle görüşmeye başlayabiliriz.

Doç. Dr. Özden ŞAHİN İZMİRLİ

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü

Zühal ÇİFTÇİBAŞI

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi

Yüksek Lisans Öğrencisi

Araştırmaya katılmayı kabul ediyorum.

Araştırmaya katılmayı kabul etmiyorum

Kişisel Bilgiler

Üniversiteniz ve Biriminiz:

Bölümünüz:

Kıdeminiz:

Ünvanınız:

Yaşınız:

Daha önce bir Akademik Kütüphane Eğitimine katıldınız mı?

e- Akademik Kütüphane Eğitimi'ni incelediniz;

1. Bu eğitimde edinilen bilgiler ile kütüphanede öğrencilerin aradığı bir kaynağı yardım almadan bulabileceğini düşünüyor musunuz? Açıklar mısınız? (Etkililik)
2. E- Akademik Kütüphane Eğitimi'ni alan öğrencilerin eğitim hayatlarında kütüphanenin öneminin artacağını düşünüyor musunuz? Örneğin bu eğitim ile bir kütüphane farkındalığı gelişebilir mi? Öğrencilerin ödev, proje gibi sorumluluklarında ilk uğrak noktaları kütüphane olabilir mi, açıklar mısınız? (Etkililik)
3. e-Akademik Kütüphane Eğitimi ile öğrencilerin kütüphane hizmetlerinden ve kullanıcı haklarından haberdar olup, kütüphaneden daha iyi faydalanabileceğini düşünüyor musunuz? (Etkililik)
4. Öğrencilerin e- Akademik Kütüphane Eğitimi'ni aldıktan sonra kütüphane kullanımlarında
  - aradıkları basılı bir kaynağı rahatlıkla bulabilme veya
  - e-kaynağa rahatlıkla erişebilme konusunda yeterlilikleri artar mı, nasıl değerlendirirsiniz? Açıklar mısınız? (Verimlilik)
5. Kütüphane ile ilgili bilgileri size aktarmada e-Akademik Kütüphane Eğitimi modülünde yer alan eğitim videolarının içerik tasarımını nasıl değerlendirirsiniz? (Verimlilik)
  - 5.1.Eğitim videolarının anlatım dilini nasıl buldunuz? Örneklerle açıklar mısınız? (Verimlilik)
  - 5.2.Eğitim videolarında kullanılan görsellerin dikkat çekiciliğini nasıl değerlendirirsiniz? Faydalı mıydı? Aklınızda kalan görsellerden örneklerle açıklar mısınız? (Verimlilik)

5.3.Eğitim videolarının ses kalitesini nasıl değerlendirirsiniz? rneklele açıklar mısınız? (Verimlilik)

6. e-Akademik Kütüphane Eğitimi Modülünden eğitim alırken; yabancılık çektiğiniz veya bir Şekilde zorlandığınız zamanlar oldu mu? (Memnuniyet)
7. e-Akademik Kütüphane Eğitimini incelerken, kütüphaneyi kullanma süreçlerini de düşünerek ne hissettiğinizi açıklar mısınız? (Merak, heyecan, sıkıntı, korku, endiŐe, kaygı, mutluluk, tatmin vb.) Lütfen rnek vererek açıklayınız. (Memnuniyet)
8. e-Akademik Kütüphane Eğitiminde yer alan eğitim içerikleri öğrencilerin kütüphaneden faydalanabilmesi için yeterli miydi? Beklentilerinizi karşıladı mı? (Memnuniyet)
  - 8.1. Bu eğitimi niversite öğrencilerine tavsiye eder misiniz?
9. e-Akademik Kütüphane Eğitimi ile ilgili belirtmek istediğiniz ek bir görüş ve tavsiye varsa lütfen belirtiniz.

GörüŐmemiz sona ermiŐtir. Değerli katkılarınız için çok teşekkür ederiz...

EK 3

“E-AKADEMİK KÜTÜPHANE EĞİTİMİ’NİN” KULLANILABİLİRLİĞİNE İLİŞKİN UZMANLARA YÖNELİK ANKET FORMU

Değerli Hocam,

Bu anket Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi bölümünde yürütmekte olduğum “Üniversite Öğrencilerine Yönelik Akademik Kütüphane Eğitiminin ADDIE Öğretim Tasarım Modeli İle Geliştirilmesi” başlıklı yüksek lisans tezim kapsamında geliştirilen “e-Akademik Kütüphane Eğitimi” modülünün kullanılabilirliğini etkililik, verimlilik ve kullanıcı memnuniyeti ölçütlerine göre değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır..

Katılım tamamen **gönüllülük** esasına dayalıdır. Araştırma için sizden tahminen 10 dakika ayırmanız istenmektedir.

Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde yanıtlamanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz.

Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacaktır. Kesinlikle üçüncü kişilerle verileriniz paylaşılmayacaktır. Veriler sadece bilimsel amaçlı kullanılacaktır.

Değerli vaktinizi ayırdığınız ve araştırmaya katkı sağladığınız için çok teşekkür ederiz.

Doç. Dr. Özden ŞAHİN İZMİRLİ

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü

Zühal ÇİFTÇİBAŞI

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi

Yüksek Lisans Öğrencisi

Araştırmaya katılmayı kabul ediyorum

Araştırmaya katılmayı kabul etmiyorum.

**“e-AKADEMİK KÜTÜPHANE EĞİTİMİNİN” KULLANILABİLİRLİĞİNE İLİŞKİN
UZMANLARA YÖNELİK
ANKET FORMU**

DEMOGRAFİK SORULAR

Üniversiteniz ve Biriminiz (Fakülte, MYO vb.):

Bölümünüz:

Akademik Kıdeminizde Kaçınıc Yılıncız: 1-3 4-5 6-8 9-10 11-15 16-20
 21 ve daha fazla

Cinsiyetiniz: Kadın Erkek

Yaşınız: 25-30 31-35 36-40 41-45 46-50 51 ve daha fazla

Kesinlikle Katılmıyorum
Katılıyorum

Orta Derecede Katılıyorum

Kesinlikle

Katılmıyorum

Katılıyorum

1

2

3

4

5

e-AKADEMİK KÜTÜPHANE EĞİTİMİNİN ETKİLİLİĞİ

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta Derecede Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
	e-Akademik Kütüphane Eğitimi alan;					
1.	bir öğrenci aradığı bir kaynağa kütüphanede erişebilmek için yeterince bilgi sahibi olur.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
2.	bir öğrencinin kütüphanede bilgi arama davranışları, eğitimi almadan öncekine göre değişir.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
3.	bir öğrencinin kütüphane farkındalığı artar.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
4.	bir öğrenci akademik süreçlerinde bilgi ihtiyacını kütüphaneden karşılamaya öncelik verir.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
5.	bir öğrenci kütüphaneyi daha sık ziyaret eder.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
6.	bir öğrenci kütüphane hizmet ve olanaklarını bilir.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

e-AKADEMİK KÜTÜPHANE EĞİTİMİNİN VERİMLİLİĞİ

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta Derecede Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
	e-Akademik Kütüphane Eğitimi;					
7.	modülü kullanışlı bir tasarıma sahiptir.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
8.	alan bir öğrenci rahatlıkla kütüphanenin basılı kaynaklarını kullanabilir.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
9.	e-Akademik Kütüphane Eğitimi alan bir öğrenci rahatlıkla kütüphanenin elektronik kaynaklarını kullanabilir.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
10.	e-Akademik Kütüphane Eğitimi Modülünde yer alan eğitim videolarının içerik tasarımı verilmek istenen kütüphane eğitimi için uygundur.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
11.	e-Akademik Kütüphane Eğitimi Modülünde yer alan eğitim videolarının anlatımı açık ve anlaşılır düzeydeydi.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

12.	e-Akademik Kütüphane Eğitimi Modülünde yer alan eğitim videolarında kullanılan görseller dikkat çekici ve öğrenmeyi destekleyici özelliktedir.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
13.	e-Akademik Kütüphane Eğitimi Modülünde yer alan eğitim videolarının ses kalitesi iyi düzeydeydi.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
e-AKADEMİK KÜTÜPHANE EĞİTİMİNDEN DUYULAN MEMNUNİYET						
14.	e-Akademik Kütüphane Eğitimi Modülüne erişirken sorun yaşamadım	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
15.	e-Akademik Kütüphane Eğitimi Modülünün kullanımı kolaylıkla kavranabilir.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
16.	e-Akademik Kütüphane Eğitimi alırken kaygı hissetmedim.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
17.	e-Akademik Kütüphane Eğitimi içerikleri öğrencilerin kütüphane kullanımı ile ilgili memnun kalacakları düzeyde hazırlanmıştır.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5
18.	e-Akademik Kütüphane Eğitimi tüm öğrencilere tavsiye ederim.	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5

EK 4
GÖRSEL SENARYOLAR

Senaryo başlığı : Kütüphanemde Sunulan Hizmetler Nelerdir?	Sahne Adı : Açılış Ekranı Sahne Boyutu : 1920x1080	Ekran Numarası: 1	Özellikler: 1)ÇOMÜ logosu açılış ekranında sol kısımda yer alacaktır. 2)ÇOMÜ Kütüphane logosu açılış ekranında sağ kısımda yer alacaktır. 3)Eğitim başlığı ekrana dönerek gelecek ve orta kısımda sabit kalacaktır. Mavi renk ve Calibri Yazı tipi ekrana uygun yazı boyutu kullanılacaktır. 4)»Kütüphanemi öğrenmeye hazırım» butonu mavi renk üzerine siyah bold 15 yazı tipi ile tasarlanacak olan butona tıklanıldığında eğitim videosu başlayacaktır. (Buton hissi verilmeli.) 5)Arka planda Resim1 (kütüphane binaları) yer alacaktır. Sayfadaki diğer alanların dikkat çekmesi için resim flu olmalıdır. Tüm sayfayı kaplayacaktır. 6)Diğer sahneye geçişte animasyon kullanılacaktır.
<p>1 ÇOMÜ LOGOSU</p> <p>5 Arka Plan Resmi</p> <p>2 ÇOMÜ KÜTÜPHANE LOGOSU</p> <p>3</p> <h2 style="text-align: center;">KÜTÜPHANEMDE SUNULAN HİZMETLER NELERDİR?</h2> <p>4</p> <p style="text-align: center;">KÜTÜPHANEMİ ÖĞRENMEYE HAZIRIM</p>			Müzik: **Arka planda Müzikler klasöründe yer alan «Fon müziği» ses dosyası olacaktır
AÇIKLAMALAR: Logolar başlık ve butonun yeri ekranda görüldüğü gibi yerleştirilecektir.			

Senaryo başlığı : Kütüphanenizin Basılı Kaynaklarına Nasıl Ulaşabilirsiniz?	Sahne Adı : Değerlendirme Soruları Sahne Boyutu : 1920x1080	Ekran Numarası: 9	Özellikler: 1) Başlık ve Soru Arial Yazı tipi 24 Yazı boyutu ve Mavi yazı rengi ile tasarlanacaktır. 2) Soru 1 kısmı Mavi ve Bold olacaktır. Sorunun cevabı B seçeneğidir. Yanlış cevapta ekranda «Eğitimi tekrar izleyiniz lütfen!» uyarısı gelecektir. 3)»İLERLE» buton olarak tasarlanacak olup, soruların cevabı işaretlendiğinde tıklanılacak doğru ise diğer sayfaya geçiş yapılacaktır.
<p>1 DEĞERLENDİRME SORULARI</p> <p>2</p> <p>Soru 1 : Basılı bir kaynağa ulaşmak istediğinizde ilk yapmanız gereken hangisidir?</p> <p>a) Kütüphanede rafları taramak b) Kütüphane katalogunda tarama yapmak c) Bilmiyorum</p> <p>3</p> <p style="text-align: center;">İLERLE</p>			Müzik: Kullanılmayacaktır.
AÇIKLAMALAR: 1) Eğitim sonunda değerlendirme soruları tek tek ekrana gelecek 3 soruda da doğru seçenek işaretlenmeden eğitim tamamlanmayacaktır. 2) Sorunun yanıtlanması için ve Diğer sayfaya geçiş için «İLERLE» butonu kullanılacaktır.			

Senaryo başlığı : Kütüphanenin Web Sayfasından Hangi Bilgilere Ulaşılabilir?	Sahne Adı : Açılış Ekranı Sahne Boyutu : 1920x1080	Ekran Numarası: 1	Özellikler: 1)ÇOMÜ logosu .... boyutlarda açılış ekranında sol kısımda yer alacaktır. 2)ÇOMÜ Kütüphane logosu .... boyutlarda açılış ekranında sağ kısımda yer alacaktır. 3)Eğitim başlığı ekrana hareketli gelecek ve orta kısımda sabit kalacaktır. Mavi renk ve ..... Yazı tipi... yazı boyutu kullanılacaktır. 4)»Kütüphanemi öğrenmeye hazırım» butonu mavi renk üzerine siyah bold ... yazı tipi ile tasarlanacak olan butona tıklanıldığında eğitim videosu başlayacaktır. (Buton hissi verilmeli.) 5)Arka planda Resim1 (kütüphane binaları) yer alacaktır. Sayfadaki diğer alanların dikkat çekmesi için resim flu olmalıdır. Tüm sayfayı kaplayacaktır.
<p>1 ÇOMÜ LOGOSU</p> <p>5 ARKA PLAN RESMİ</p> <p>2 ÇOMÜ KÜTÜPHANE LOGOSU</p> <p>3 KÜTÜPHANENİN WEB SAYFASINDAN HANGİ BİLGİLERE ULAŞILABİLİR?</p> <p>4 KÜTÜPHANE WEB SAYFASINI ÖĞRENMEYE HAZIRIM</p>			<p>Müzik: **Arka planda Müzikler klasöründe yer alan «Fon müziği» ses dosyası olacaktır</p>
AÇIKLAMALAR: Logolar başlık ve butonun yeri ekranda görüldüğü gibi yerleştirilecektir.			

Senaryo başlığı : Kütüphanenin Web Sayfasından Hangi Bilgilere Ulaşılabilir?	Sahne Adı : Eğitim Tamamlandı Sahne Boyutu : 1920x1080	Ekran Numarası: 7	Özellikler: 1) «Eğitimi başarıyla tamamladınız tebrikler» yazısı ... Yazı tipi .. Boyutu ile ekrana hareketli gelecektir. 2) «Video2_bitis» isimli eğitmen videosu oynatılacaktır. Eğitmen tek tek kazanımları sayarken her bir kazanım kayarak ekrana sırayla gelmelidir. 3) Arka planda flu olarak «foto 3_son_ekran» isimli fotoğraf eklenmelidir.
<p>1 EĞİTİMİ BAŞARIYLA TAMAMLADINIZ. TEBRİKLER !</p> <p>Kütüphane hizmetleri</p> <p>Kütüphane personeli</p> <p>Kütüphane duyuruları</p> <p>Kütüphaneden haberler</p> <p>Kaynakları tarama</p> <p>3 ARKA PLAN RESMİ</p> <p>2 EĞİTMEN VİDEOSU</p>			<p>Müzik: *Fon müziği olarak «fon müziği» ses dosyası kullanılacaktır.</p>
AÇIKLAMALAR: 1) Eğitim değerlendirme soruları doğru yanıtlandıktan sonra animasyonlu geçiş ile bu sayfa ekrana gelecek ve Ses 1fon müziği olarak kullanılacaktır. Eğitmeni videosu sağ köşede oynatılacaktır.			

Senaryo başlığı : Kütüphaneden ve Basılı Kaynaklardan Yararlanma Kuralları Nelerdir?	Sahne Adı : Açılış Ekranı Sahne Boyutu : 1920x1080	Ekran Numarası: 1	Özellikler: 1)ÇOMÜ logosu açılış ekranında sol kısımda yer alacaktır. 2)ÇOMÜ Kütüphane logosu açılış ekranında sağ kısımda yer alacaktır. 3)Eğitim başlığı ekrana hareketli gelecek ve orta kısımda sabit kalacaktır. Mavi renk ve Arial Yazı tipi uygun yazı boyutu kullanılacaktır. 4)»kütüphaneden yararlanma kurallarını öğrenmeye hazırım » butonu mavi renk üzerine siyah bold Arial yazı tipi ile tasarlanacak olan butona tıklanıldığında eğitim videosu başlayacaktır. (Buton hissi verilmeli.) 5)Arka planda Resim1 (kütüphane binaları) yer alacaktır. Sayfadaki diğer alanların dikkat çekmesi için resim flu olmalıdır. Tüm sayfayı kaplayacaktır. Müzik: **Arka planda Müzikler klasöründe yer alan «Fon müziği» ses dosyası olacaktır
<p>1 ÇOMÜ LOGOSU</p> <p>5 Arka Plan Resmi</p> <p>2 ÇOMÜ KÜTÜPHANE LOGOSU</p> <p>3 KÜTÜPHANEDEN VE BASILI KAYNAKLARDAN YARARLANMA KURALLARI NELERDİR?</p> <p>4 KÜTÜPHANEDEN YARARLANMA KURALLARINI ÖĞRENMEYE HAZIRIM</p>			
AÇIKLAMALAR: Logolar başlık ve butonun yeri ekranda görüldüğü gibi yerleştirilecektir.			

Senaryo başlığı : Kütüphaneden ve Basılı Kaynaklardan Yararlanma Kuralları Nelerdir?	Sahne Adı : Eğitim Sunumu Sahne Boyutu : 1920x1080	Ekran Numarası: 8	Özellikler: 1) «Ses 5» ses dosyası fon müziği ile oynatılacaktır. 2) Resim 8 arka fonda flu olarak yer alacaktır. 3) Ses Dosyası ile birlikte eşzamanlı kütüphane kuralları cümlesi başlık olarak ekrana animasyonlu gelecektir. Cümle siyah bold Arial yazı tipi ile yazılacak ve 4) Resim 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 ses dosyası ile eş zamanlı, ilgili madde okunurken sırayla ekrana gelecek ve yerini alacaktır. Hepsi aynı anda ekranda olacaktır. Müzik: **Arka planda Müzikler klasöründe yer alan «Fon müziği» ses dosyası olacaktır
<p>1 Ses 5 dosyası</p> <p>2 Resim 8</p> <p>3 KÜTÜPHANE KURALLARI</p> <p>4 Resim 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15</p>			
AÇIKLAMALAR: Arka planda Resim 8 Flu olarak yer alacaktır. Ses dosyası ile eş zamanlı olarak başlık ve resimler ekrana sırasıyla ancak yerleşim yerleri dağınık düzende gelecektir. Resimler çapraz konumlanabilir. Yani sayfaya gelişigüzel dağılılabılır			
2) Diğer sahneye geçişte «Sonraki» butonu kullanılacaktır. Ayrıca «Önceki» butonu ile bir önceki sahneye geçilebilecektir.			

Senaryo başlığı : Kütüphanenizin Elektronik Kaynaklarına Nasıl Erişebilirsiniz?	Sahne Adı : Açılış Ekranı Sahne Boyutu : 1920x1080	Ekran Numarası: 1	Özellikler: 1)ÇOMÜ logosu açılış ekranında sol kısımda yer alacaktır. 2)ÇOMÜ Kütüphane logosu açılış ekranında sağ kısımda yer alacaktır. 3)Eğitim başlığı ekrana hareketli gelecek ve orta kısımda sabit kalacaktır. Mavi renk 25 punto yazı boyutu kullanılacaktır. 4)»kütüphaneden yararlanma kurallarını öğrenmeye hazırım » butonu mavi renk üzerine siyah bold Arial yazı tipi ile tasarlanacak olan butona tıklanıldığında eğitim videosu başlayacaktır. (Buton hissi verimeli.) 5)Arka planda Resim1 (kütüphane binaları) yer alacaktır. Sayfadaki diğer alanların dikkat çekmesi için resim flu olmalıdır. Tüm sayfayı kaplayacaktır.
<p>1 ÇOMÜ LOGOSU</p> <p>5 ARKA PLAN RESMİ</p> <p>2 ÇOMÜ KÜTÜPHANE LOGOSU</p> <p>3 KÜTÜPHANENİZİN ELEKTRONİK KAYNAKLARINA NASIL ERİŞEBİLİRSİNİZ?</p> <p>4 E-KAYNAKLARA NASIL ERİŞEBİLECEĞİMİ ÖĞRENMEYE HAZIRIM</p>			<p>Müzik: **Arka planda Müzikler klasöründe yer alan «Fon müziği» ses dosyası olacaktır</p>
AÇIKLAMALAR: Logolar başlık ve butonun yeri ekranda görüldüğü gibi yerleştirilecektir.			

Senaryo başlığı : Kütüphanenizin Elektronik Kaynaklarına Nasıl Erişebilirsiniz?	Sahne Adı : Değerlendirme Soruları Sahne Boyutu : 1920x1080	Ekran Numarası: 9	Özellikler: 1) Başlık ve Soru Arial Yazı tipi uygun yazı boyutu ve Mavi yazı rengi ile tasarlanacaktır. 2) Soru 1 kısmı Mavi ve Bold olacaktır. Sorunun cevabı A seçeneğidir. Yanlış cevapta ekranda «Eğitimi tekrar izleyiniz lütfen!» uyarısı gelecektir. 3)»İLERLE» buton olarak tasarlanacak olup, soruların cevabı işaretlendiğinde tıklanılacak doğru ise diğer sayfaya geçiş yapılacaktır.
<p>1 DEĞERLENDİRME SORULARI</p> <p>2</p> <p>Soru 1 : Elektronik Kaynağa kampüs dışından erişmek istediğinizde yapmanız gereken nedir?</p> <p>a) Kampüs dışı erişim ayarları b) Kütüphane sayfasından doğrudan erişim c) Bilmiyorum</p> <p>3 İLERLE</p>			<p>Müzik: Kullanılmayacaktır.</p>
AÇIKLAMALAR: 1) Eğitim sonunda değerlendirme soruları tek tek ekrana gelecek 3 soruda da doğru seçenek işaretlenmeden eğitim tamamlanmayacaktır. 2) Sorunun yanıtlanması için ve Diğer sayfaya geçiş için «İLERLE» butonu kullanılacaktır.			

Senaryo başlığı : Kütüphanenizin E-Gazetelerine Ve E-Tezlerine Nasıl Erişebilirsiniz?	Sahne Adı : Açılış Ekranı Sahne Boyutu : 1920x1080	Ekran Numarası: 1	Özellikler: 1)ÇOMÜ logosu açılış ekranında sol kısımda yer alacaktır. 2)ÇOMÜ Kütüphane logosu açılış ekranında sağ kısımda yer alacaktır. 3)Eğitim başlığı ekrana hareketli gelecek ve orta kısımda sabit kalacaktır. Mavi renk ve Arial Yazı tipi 25 yazı boyutu kullanılacaktır. 4)»kütüphaneden yararlanma kurallarını öğrenmeye hazırım » butonu mavi renk üzerine siyah bold yazı tipi ile tasarlanacak olan butona tıklanıldığında eğitim videosu başlayacaktır. (Buton hissi verilmeli.) 5)Arka planda Resim1 (kütüphane binaları) yer alacaktır. Sayfadaki diğer alanların dikkat çekmesi için resim flu olmalıdır. Tüm sayfayı kaplayacaktır. Müzik: **Arka planda Müzikler klasöründe yer alan «Fon müziği» ses dosyası olacaktır
<p>1 ÇOMÜ LOGOSU</p> <p>5 ARKA PLAN RESMİ</p> <p>2 ÇOMÜ KÜTÜPHANE LOGOSU</p> <p>3 KÜTÜPHANENİZİN E-GAZETELERİNE VE E-TEZLERİNE NASIL ERİŞEBİLİRSİNİZ?</p> <p>4 E-GAZETELERE VE E-TEZLERE NASIL ERİŞİLECEĞİMİ ÖĞRENMEYE HAZIRIM</p>			
AÇIKLAMALAR: Logolar başlık ve butonun yeri ekranda görüldüğü gibi yerleştirilecektir.			

Senaryo başlığı : Kütüphanenizin E-Gazetelerine Ve E-Tezlerine Nasıl Erişebilirsiniz?	Sahne Adı : Eğitim Girişi Sahne Boyutu : 1920x1080	Ekran Numarası: 2	Özellikler: 1)ÇOMÜ logosu ekranın sol kısımda yer alacaktır. 2)ÇOMÜ Kütüphane logosu ekranın sağ kısımda yer alacaktır. 3)Arka planda Resim 2 yer alacaktır. Resim video ve yazıları ön planda tutacak şekilde flu olmalıdır. 4) Neler Öğreneceksiniz başlığı ekrana hareketli olarak gelecek ve video konuşmasına göre tek tek öğrenme başlıkları ekrana düşecektir. 5) Eğitimci tarafından hazırlanan «Video 1 giriş» eklenecektir. Müzik: **Arka planda Müzikler klasöründe yer alan «Fon müziği» ses dosyası olacaktır
<p>1 ÇOMÜ LOGOSU</p> <p>3 ARKA PLAN RESMİ</p> <p>2 ÇOMÜ KÜTÜPHANE LOGOSU</p> <p>4 NELER ÖĞRENECEKSİNİZ</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ E-Gazetelere ve E-Tezlere Erişim <ul style="list-style-type: none"> ➤ Kullanım Avantajları ➤ Cumhuriyet Gazetesi Arşivi ➤ Proquest Tez Veri tabanı <p>5 EĞİTMEN VIDEOSU</p>			
AÇIKLAMALAR: 1) Arka planda jpeg formatında ÇOMÜ Merkez Kütüphanesi A BLOK giriş kat resmi kullanılacaktır. Resim flu olmalıdır Ekranın sağında eğitimi veren kütüphanecinin eğitim başlangıç konuşmasının yer aldığı video oynatılacaktır. Solda ise eğitimin hedeflediği kazanımlar verilecektir. 2) Diğer sahneye geçişte «Sonraki» butonu kullanılacaktır. Ayrıca «Önceki» butonu ile bir önceki sahneye geçilebilecektir.			

ÖZGEÇMİŞ

